

L'ús social dels barris metropolitans

Informe sobre la vida pública al barri de Marianao de Sant Boi de Llobregat

Àrea Metropolitana de Barcelona
Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona
Barcelona Regional

Juliol de 2022

L'ús social dels barris metropolitans.

Informe sobre la vida pública al barri de Marianao de Sant Boi de Llobregat.

Juliol de 2022

Equip de recerca:

IERMB: Marta Murrià, Carlos González, Cristina Sobrino

BR: Ioanna Spanou, Miquel Pybus, Erick Valdez, Núria Piè, Margherita Neri, Belén Parejo, Gemma Conde, Javier Villena, Maria Foselli.

Equip de suport tècnic:

Jorge Cátedra, Andrea Delgado, Elisabet Queralt, Francesc Coll

Coordinació:

Alba Paternain i Guillem Espriu

Introducció.....	5
Fonts d'informació i aspectes metodològics	6
Marc general de referència.....	8
Marc històric.....	8
Valors de l'entorn.....	12
Encaix territorial i connectivitat.....	14
Relació del barri amb el seu entorn	14
Xarxa de transport públic.....	15
Jerarquia viària	17
Qualitat ambiental del barri de Marianao	18
Espais oberts i relació amb els espais agrícoles	18
Qualitat acústica	19
Estat actual del barri	23
Situació demogràfica.....	23
Tipus de teixit urbà.....	24
Activitats en planta baixa i diversitat d'usos	24
Permeabilitat i estat de les façanes	26
L'entorn per a la mobilitat activa i els elements de suport a la utilització dels espais	28
Itineraris de vianants i xarxa ciclable	28
Elements de suport a la utilització dels espais del barri	30
Manteniment i actuacions correctives	31
La convivència amb els vehicles: trànsit, passos de vianants i aparcaments	32
Freqüentació dels espais.....	34
Freqüentació segons moment del dia.....	37
Freqüentació segons edat.....	41
Freqüentació i rols de gènere	43
Els usos de l'espai	44
Caminar.....	45
Jugar	46
Fer esport a l'aire lliure	51
Seure en públic	52
Estar-se dret	55

<i>Usos relacionals de l'espai públic .....</i>	<i>56</i>
Caminar com a pràctica relacional	58
Seure i estar-se dret en situacions d'interacció	59
Relacions inter-generacionals i de gènere	61
<i>Identificació i caracterització social dels espais d'ús quotidià .....</i>	<i>64</i>
<i>Elements de balanç i diagnosi.....</i>	<i>72</i>
<i>Annex de mapes .....</i>	<i>74</i>

Introducció

El barri exerceix un paper rellevant en les accions i en l'imaginari de les persones, doncs gran part de les activitats quotidianes es desenvolupen en l'entorn residencial. Els seus carrers, places i, en definitiva, els espais comuns, constitueixen la base material de la vida urbana on les relacions socials són possibles. Així doncs, un dels reptes que han d'afrontar les polítiques metropolitanes és la implementació d'actuacions dirigides a incrementar la intensitat i el valor d'ús dels espais quotidians, el seu potencial relacional i la seva adequació per a respondre les necessitats i preferències dels diferents segments de població. El disseny de programes i intervencions en aquest sentit necessita d'eines de coneixement sobre les relacions i la convivència des d'una òptica de la vida quotidiana: de com les pràctiques socials i les relacions es plasmen en contextos particulars.

Per a donar resposta a aquestes necessitats d'informació des de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona i Barcelona Regional, s'inicià una línia de treball que té per finalitat conèixer quins són els principals espais d'ús i de relació als barris metropolitans, les seves característiques físiques, les pràctiques socials que s'hi duen a terme i el perfil de les persones que els utilitzen. Tot plegat amb l'objectiu d'identificar possibilitats de millora que puguin contribuir a ampliar el potencial d'ús dels espais metropolitans per a la seva població. Es tracta, sens dubte, d'un objectiu ampli, pel que el desenvolupament de la línia d'anàlisi és gradual, a mesura que les tècniques d'anàlisi es van aplicant a diferents tipologies de barris i espais de l'àrea metropolitana. El barri de Marianao s'afegeix així al conjunt de barris que s'han estudiant des de l'any 2018: Les Planes de Sant Joan Despí, Sant Cosme del Prat de Llobregat, el Pomar de Badalona, Can Sellarès de Viladecans, la ciutat de Badia del Vallès, el barri de Can Sant Joan de Montcada i Reixac, i el barri de Riera de Cornellà.

Els estudis sobre l'ús social elaborats en els diferents barris aportaran indicadors i informacions d'utilitat per a l'elaboració d'una guia sobre la vida pública als barris metropolitans on es proposaran indicadors d'avaluació i recomanacions d'actuació des d'una doble perspectiva: urbanística i social. Aquesta guia tindrà l'objectiu de servir com una eina que permeti examinar la capacitat dels espais urbans per generar pràctiques socials quotidianes i aportar informació sobre intervencions il·lustratives mitjançant diverses estratègies d'intervenció institucionals i comunitàries que podrien resultar beneficioses per a la promoció de la vida pública als barris.

Pel que fa a l'estructura de l'informe, aquest s'inicia amb la descripció dels aspectes metodològics. Seguidament s'ofereix una aproximació general al barri. Partint d'una breu història, s'avança fins el moment actual per examinar quin és el planejament urbanístic vigent i el seu grau d'execució.

Un cop caracteritzat el barri, es presenta el seu encaix territorial a partir de la descripció dels seus límits i la relació amb els seus entorns, considerant les infraestructures viàries i de transport, així com també el seu encaix ecològic i mediambiental.

L'apartat següent proposa una descripció sobre quin és l'estat del barri en l'actualitat, examinant quins són els usos principals del sòl i dels edificis, i també les activitats en planta baixa. El següent punt aborda la connectivitat del barri, tant pel que fa al seu viari com al transport públic i a continuació es tracta la qualitat ambiental del barri en termes acústics i lumínics.

Seguidament s'analitza com el barri facilita les formes de mobilitat activa, estudiant l'extensió de la xarxa ciclable, els itineraris a peu, els tipus de paviments i estats de les voreres i aspectes relacionats amb l'accessibilitat, la permeabilitat, i la presència d'elements de suport. L'apartat clou amb l'estudi de la convivència entre les persones i els vehicles.

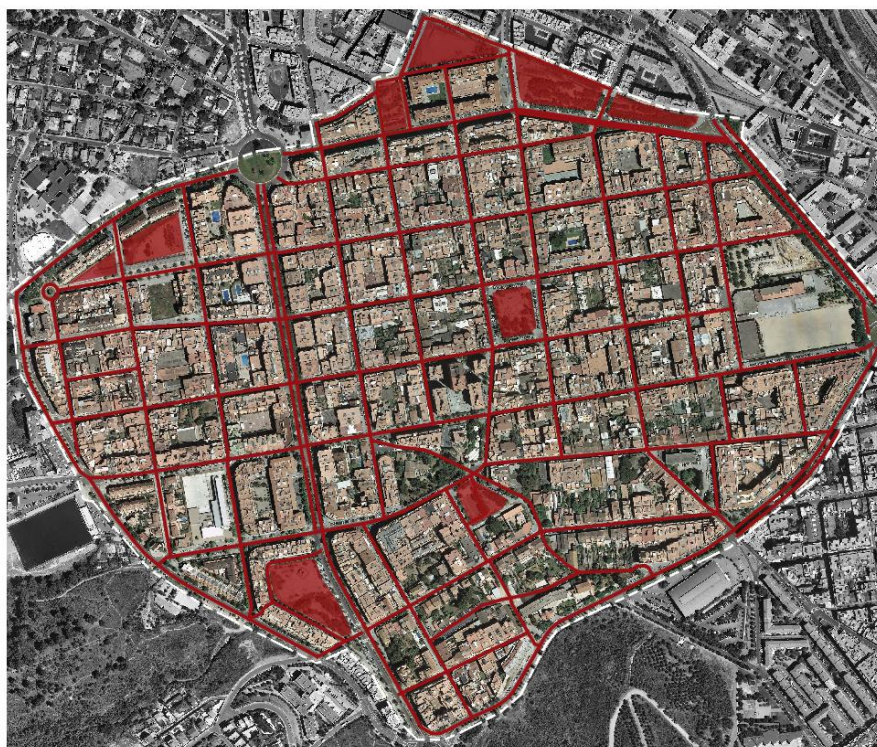
Una vegada descrit el barri en termes principalment físics, es ressegueixen les pràctiques quotidianes d'ús de les persones. Concretament, es quantifica la freqüentació dels espais, els horaris d'ús, el perfil de les

persones que l'utilitzen i les activitats que duen a terme. També s'exposen les opinions de les persones del barri sobre els millors i pitjors espais per a dur a terme les activitats quotidianes. L'estudi clou amb un apartat de balanç i elements per a orientar la intervenció.

Fonts d'informació i aspectes metodològics

L'objecte d'estudi d'aquest treball és ampli, pel que en el seu abordatge es va adoptar un enfocament de mètodes mixts, que consistia principalment:

- **Sistemes d'informació cartogràfica i urbanística.** S'utilitzen diferents bases cartogràfiques i d'informació disponibles de les diferents fonts públiques, com per exemple ICGC, AMB, amb l'objectiu de realitzar les anàlisis tècniques que han permès fer una diagnosi dels aspectes de caracterització i funcionament de l'espai de la vida pública.
- **Observació social sistemàtica d'entorns físics i d'usos socials.** Es va dissenyar un mètode d'observació no participatiu que permetés recollir informació de forma estructurada, sistematitzada i quantificable relacionada tant amb les característiques i la qualitat de l'entorn físic, com amb l'ús dels espais. Concretament es van registrar dades bàsiques sobre les característiques, la ubicació així com les activitats dels grups i les persones que estaven usant els espais d'observació. Un dels objectius de l'estudi és conèixer la vida pública del barri, motiu pel qual s'ha fet un especial èmfasi en el registre de les interaccions i de les relacions interpersonals. El barri i algunes de les seves vies són espais massa grans i complexos com per a observar-los d'un sol cop, motiu pel qual es van dividir en un total de 115 "micro-espais", incloent trams de via (106) i 9 espais d'estada. Aquesta observació s'ha realitzat en tres moments del dia diferents (matí, migdia i tarda) de dilluns a divendres. Així doncs, s'han realitzat 345 observacions. Les observacions es van dur a terme a peu per part d'una tècnica que prèviament va fer una formació entre el 26 d'octubre i el 27 de novembre de 2021.

Espais d'observació al barri de Marianao de Sant Boi de Llobregat.

- **Entrevistes estructurades a la població.** El seu objectiu ha estat el d'identificar aquells espais del barri que, segons la seva població, són els millors i pitjors per a dur a terme quatre tipus d'activitats (jugar, fer esport, passejar i relacionar-se) i descriure les seves característiques. Per aconseguir pluralitat en les respostes, les persones entrevistades s'han seleccionat amb l'ajuda de persones tècniques del barri de Marianao i les seves entitats. En total s'han realitzat un total de 45 entrevistes estructurades a la població resident i escolaritzada al barri, on es recollia la seva opinió sobre els millors i pitjors espais per a passejar, relacionar-se, jugar i fer esport.

	Dona	Home	Total
Menor de 16 anys	18	16	34
De 16 a 29 anys	3	1	4
De 30 a 44 anys	21	5	26
De 45 a 64 anys	10	2	12
65 anys i més edat	18	3	21
Total	70	24	97

Caracterització demogràfica de les persones entrevistades.

Marc general de referència

Marc històric

El barri de Marianao, pertany a un dels sis districtes en què s'estructura administrativament Sant Boi de Llobregat, sent el barri més gran i més densament poblat del municipi. Amb el pas del temps aquest barri ha esdevingut un eixample que no ha parat de créixer i s'ha anat integrant a la xarxa urbana. Tot i que es té constància de la petjada ibèrica i romana, fins el segle XIX l'agricultura va ser la principal font d'activitat i la poca urbanització que hi havia llavors es caracteritzava per: cases de pagès disseminades i habitatges d'estiueig de la burgesia barcelonina que havia anat a fer les Amèriques. De fet, el barri deu el seu nom als marquesos de Marianao¹, els quals van construir la seva residència, el palau de Marianao i els seus jardins (actual Parc de Marianao), convertint-se en el nucli fundacional del barri.

Com altres municipis metropolitans, Sant Boi de Llobregat va iniciar el seu desenvolupament urbà a principis del segle XX, com a conseqüència de la implantació de diferents indústries com per exemple, la fàbrica de sedes i teixits artificials Manufacturas Españolas Dubler l'any 1919; les fàbriques de Hilaturas Gossypium (o altrament dita Can Masallera, pel nom del seu propietari) i la d'en Quico Parés. Així, degut a l'augment de l'activitat industrial, el sector agrícola va anar perdent pes i és a partir de llavors que Sant Boi de Llobregat esdevé un pol d'atracció per a les persones provinents de diversos indrets d'Espanya, principalment d'Andalusia i d'Extremadura. El binomi industrialització-immigració dels anys 50-70 va suposar que Marianao s'urbanitzés ràpidament i sense massa planificació, fet que va provocar un desordre urbanístic caracteritzat per una tipologia constructiva dissemblant; d'una banda, diferents tipus de casetes de planta baixa i, d'altra banda, parcel·les de grandària reduïda en què es construïren blocs de pisos i habitatges d'escassa qualitat i, per últim, entre ambdues tipologies, la generació d'espais de buidesa a partir de solars buits i horts confrontats amb altres barris com per exemple, Ciutat Cooperativa, Can Carreras, Can Paulet, etc. Aquest desgovern va tenir conseqüències importants; d'una banda, que alguns sectors barri fossin densament poblats i, d'altra banda, anar sumant amb el pas del temps un seguit de deficiències estructurals i de mancances relatives als equipaments públics (com ara zones verdes, escoles, assistència mèdica, etc.)

Aquesta situació de creixement desmesurat i incontrolat, juntament amb la crisi econòmica dels anys 70 i la lluita veïnal, va obligar a que principis dels anys 70, l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat racionalitzés el municipi dividint-lo en barris i districtes, encara que no va ser fins ben entrats els anys noranta que s'iniciaren els plans parcials d'urbanisme. Fins llavors, la vida al barri s'estructurava entorn a dues places: la plaça de la Generalitat i la plaça de l'Assemblea de Catalunya.

Comparació de les ortofotos, de l'any 1945 i de l'any 2022. Font: Comparador Històric del territori de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

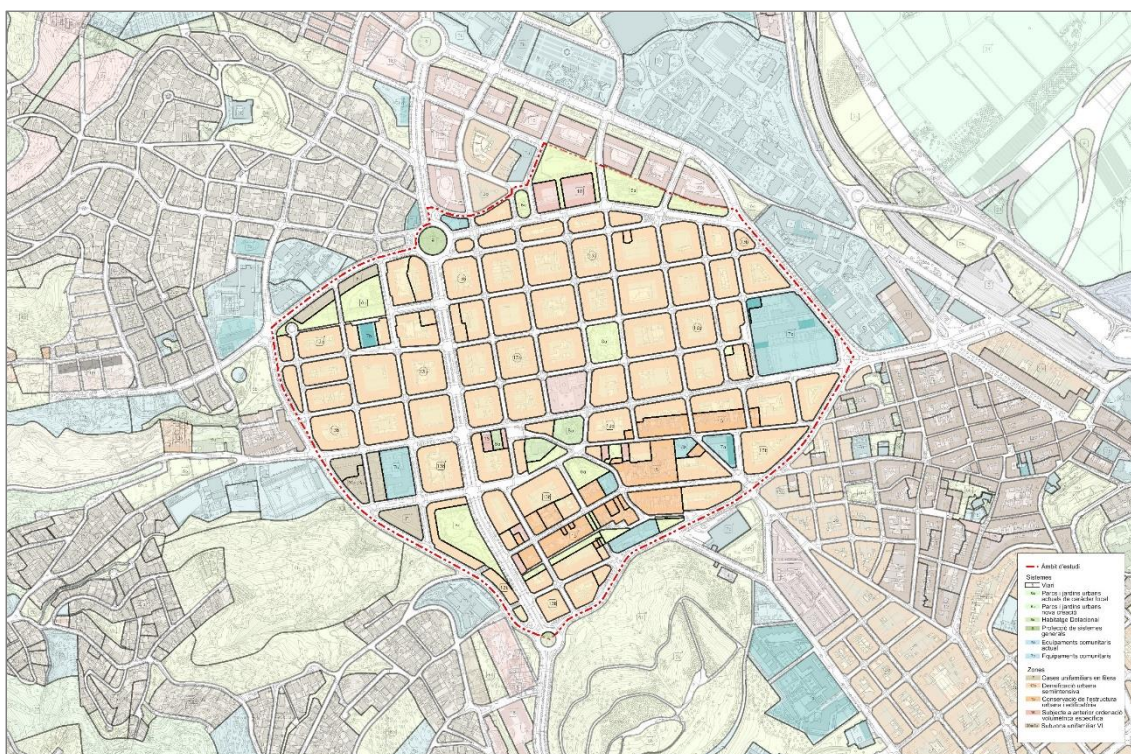
---

¹ Aquest títol nobiliari espanyol data del 1860 i es va atorgar a en Salvador Samà Martí com a recompensa per la seva tasca en el desenvolupament del territori imperial. Coronel de Milícies d'infanteria a Cuba, regidor de l'Habana i senador del regne d'Espanya. Aquest títol, tal i com el seu nom indica, fa referència al municipi cubà de Marianao, el qual degut al seu emplaçament es va convertir en un lloc de moda entre les famílies riques de l'Habana.

Planejament urbanístic vigent i grau d'execució

L'àmbit d'estudi configura principalment el teixit originari del barri de Marianao, com un dels primers eixamples al nord del nucli històric de Sant Boi, d'on surt la carretera de Sant Climent. Tot i que el barri comprèn una extensió molt major de creixement urbà en edificació aïllada enfilant la falda del Turó de Sant Ramon i Turó de l'Angla, l'àmbit del present anàlisi se centra en el teixit d'eixample.

En un moment en que el barri es trobava en procés de compleció, el Pla general metropolità de 1976 (PGM) el va definir principalment com a zona de densificació urbana semiintensiva i parcialment de zona de conservació de l'estructura urbana i edificatòria, reconeixent l'estructura del teixit existent.

Planejament urbanístic vigent. Font: BR a partir del refós de planejament de l'AMB

Tot i que al llarg de tots aquests anys els canvis en el planejament no han comportat grans transformacions en el barri, diferents instruments de planejament han fet ajustos per adaptar-se a les progressives necessitats de l'àmbit.

Així, la meitat sud (entre els carrers Eusebi Güell i la Ronda de Sant Ramon, tocant al barri del Centre) va ser objecte de la Modificació del PGM en l'àmbit del nucli antic (2003), iniciativa de l'Ajuntament de Sant Boi per rehabilitar i adaptar el casc antic a les noves necessitats. Per tal de preservar el teixit i caràcter del barri, es proposa treballar per sectors regulant les edificacions amb normatives específiques per a cada cas, que alhora permetin desenvolupar nou habitatge protegit i crear i augmentar les zones verdes. També s'aprofita la modificació per actualitzar el Catàleg i Pla Especial de Protecció i Rehabilitació del Patrimoni Arquitectònic, que en els últims anys no havia pogut evitar la deteriorament del patrimoni arquitectònic històric.

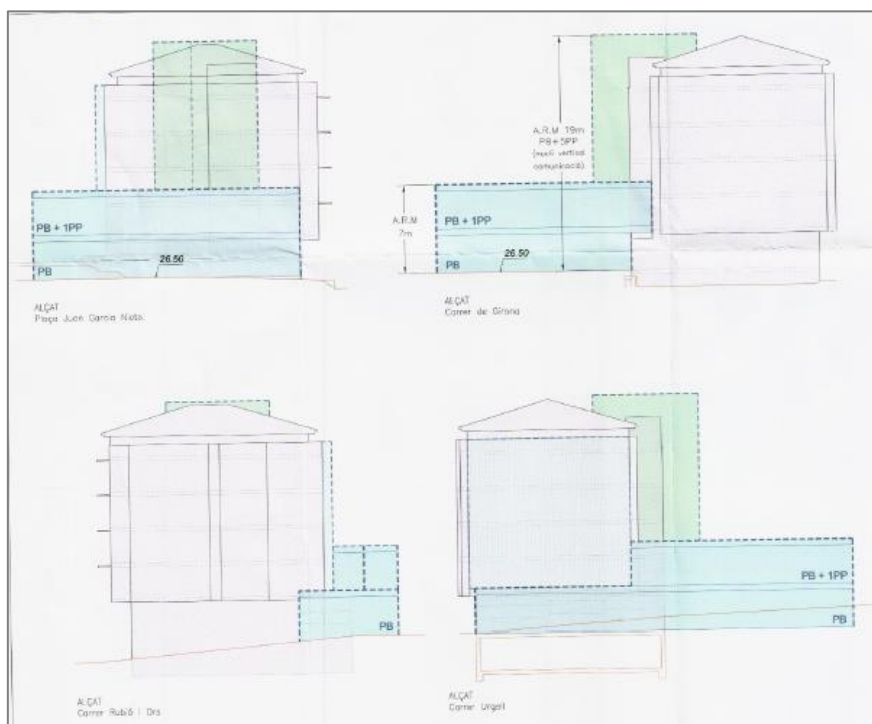
Per altra banda, a partir del 2010 es van tramitar diferents instruments de planejament afectant diversos àmbits o parcel·les del barri de forma puntual:

- El 2010, una Modificació puntual del PGM inclou 9 subàmbits discontinus situats a quatre barris diferents. Dos d'ells s'ubiquen a Marianao, el número 2 i el número 9, que estan situats al carrer Antoni Gaudí i Benviure respectivament. En el subàmbit 2 es delimita un solar rectangular qualificat com a sòl d'equipament, que tot i tenir una ordenació concreta, no defineix un ús exacte i es proposen usos com el cultural-religiós (biblioteca), sanitari-assistencial i proveïment-subministrament (mercat municipal). Per altra banda, el subàmbit 9 abasta una parcel·la amb ús residencial que té un aprofitament inferior al màxim permès pel planejament urbanístic. Es proposa una nova volumetria que doni continuïtat a la resta de l'illa amb alçades edificatòries de PB+3 i PB+4 i que alhora permet augmentar el número d'habitatges actuals. Tot i preveure l'inici de les obres el 2011, avui dia cap d'aquestes dues actuacions s'han dut a terme.

Modificació puntual del PGM a diverses parcel·les de sistemes als entorns de Marianao, Pedres Blanques, Can Paulet i Parellada Centre i als sòls residencials de la ronda Sant Ramon i els carrers Riera Gasulla i Benviure (2010). Font: RPUC

- El 2010, el pla especial d'ordenació del subsol de la plaça de la Generalitat regula el subsol de l'esmentada plaça per situar-hi un aparcament pels vehicles dels residents. L'inici de les obres estava previst com a màxim tres anys després de la publicació d'aquest Pla Especial, però no es va executar mai, ni tant sols amb la reurbanització de la plaça l'any 2017.
- El Pla Especial d'assignació d'usos i ordenació de l'equipament públic situat al número 30 del carrer Girona (2013 i modificat el 2014) es realitza per la necessitat d'ampliar l'edificació de la seu de l'equipament Fundació Marianao, ja que l'edifici original estava destinat a ús residencial (tot i que mai s'ha fet servir amb aquest ús) i la seva tipologia edificatòria dificulta altres usos. Es vol mantenir l'edificació existent, però aprofitar l'ocupació del sòl per augmentar la planta baixa i la planta primera per poder tenir unes sales amb dimensions suficients per a desenvolupar les diferents activitats. A dia d'avui, aquest PEU no ha estat executat.
- El 2019, una modificació Puntual del PGM relativa a la clau 8a, verd privat protegit modifica els sòls qualificats amb aquesta clau en el municipi de Sant Boi. S'amplien els usos admesos per tal d'impulsar-hi l'activitat. Es proposa incloure usos com el residencial, cultural, recreatiu, comercial, assistencial i oficina-administratiu, segons la superfície edificada de cada cas. L'àmbit d'estudi inclou 3 peces de sòl amb aquesta qualificació.

PE d'assignació d'usos i ordenació de l'equipament públic situat al número 30 del carrer Girona (2013). Font: RPUC

Modificació puntual del PGM relativa a la clau 8a, verd privat protegit (2019). Font: RPUC

Valors de l'entorn

 # Valors naturals i espais verds

L'eixample de Marianao s'ubica dins d'un entorn de caràcter agroforestal de gran valor ambiental, natural, paisatgístic, productiu i històric.

La proximitat del Parc Agrari i l'entorn fluvial del riu Llobregat a l'est i sud de l'Eixample de Marianao, però també els espais naturals forestal de Montbaig – Montpedrós- Puig Vicenç² a l'oest i al nord, són els elements geogràfics més destacats.

L'eixample de Marianao està comunicat i integrat dins d'una xarxa d'itineraris que permeten gaudir dels espais naturals i del patrimoni del Montbaig i del Parc Agrari del Llobregat. En particular cal destacar que l'eixample de Marianao es connecta amb la “via verda³” de l'AMB, itinerari amb possibilitat de fer-se a peu i en bici. La connexió és possible sobretot amb el recorregut a la vora esquerra del riu i amb el ramal que passa a través de la colònia Güell, puja pel Montbaig entre Sant Boi i Sant Climent, puja a la Muntanya de Sant Ramon i baixa cap Marianao i al centre de Sant Boi creuant el Parc de la Muntanyeta. Contràriament, la connexió de l'eixample de Marianao amb el recorregut de la dreta del riu Llobregat és més difícil i llunyà a causa de la barrera constituïda per les vies de comunicació i per l'existència d'un únic punt de pas que permeti passar a la vora dreta del Llobregat. Es tracta de la passera realitzada el 2013 entre Cornellà i Sant Boi del Llobregat, que sobrevoa el riu, el traçat de l'autopista A-2 i el Ferrocarril del Port.

Pel que fa a la infraestructura verda a l'eixample i al el seu entorn més pròxim, a dia d'avui hi ha bastants espais verds públics, com ara parcs, places vegetades o carrers arbrats, i espais verds semipúblics, com ara recintes hospitalaris, o patis d'instituts i escoles. La majoria dels espais verds estan situats a la perifèria de l'eixample o al seu perímetre, amb la única i significativa excepció de la concatenació d'espais verds centrals: plaça de la Generalitat, Jardins de Maria Mercè Marçal, Le Petit Château, Can Pinyol i la plaça de l'Assemblea de Catalunya.

#Patrimoni històric i cultural

Al patrimoni natural a les proximitats de l'àmbit s'afegeix un notable patrimoni cultural que compta amb nombroses masies, castells, ermites, restes arqueològiques, etc.

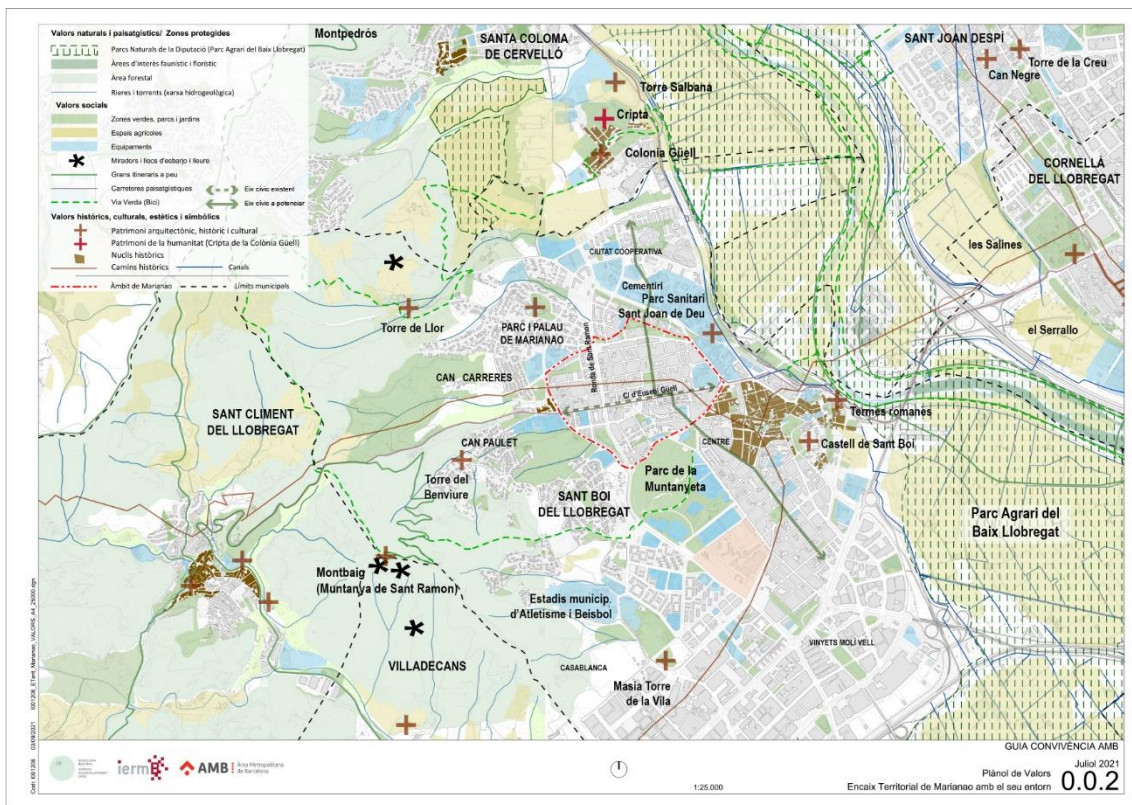
A l'entorn més o menys pròxim de l'eixample de Marianao hi destaquen peces importants de patrimoni arquitectònic i històric en gran part catalogades en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPAC) com a béns culturals d'interès nacional (BCIN) i com a béns culturals d'interès local (BCIL): nucli històric, Termes romanes (BCIN) i Castell de Sant Boi (BCIN) a l'adjacent barri del Centre; edificis singulars i el conjunt Psiquiàtric del Parc Sanitari de Sant Joan de Déu a l'adjacent barri de Ciutat Cooperativa; Torre de Llor, Parc i Palau de Marianao al nord del mateix barri de Marianao; la Cripta i Colònia Güell (Patrimoni de la Humanitat i BCIN), i Torre Salbana (BCIN) a Santa Coloma de Cervelló; Ermita de Sant Ramon⁴, Torre del Benviure; Masia Torre de la Vila; Masia Can Molins (BCIL), Masia Can Bonet, Església i Rectoria de Sant Climent (Museu d'Eines del Pagès) a Sant Climent del Llobregat.

---

²El Montbaig – Montpedrós - Puig Vicenç. Es tracta de l'espai agroforestal de més de 8.000 hectàrees que forma part dels contraforts meridionals de la Serralada Litoral Catalana, i s'ubica com a continuació del Parc Natural del Garraf (a oest) i de les serres d'Ordal (a Nord), encaixat per la riera dreta del baix Llobregat i el delta del riu.

³ El “camí verd” o “via verda”, s'insereix en la xarxa pedalable de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que permet anar des de Martorell i des del Pont del diable fins a la desembocadura del riu Llobregat pel costat del riu.

⁴ L'estudi mencionat de la Diputació de Barcelona proposa convertir l'ermita de Sant Ramon en el Centre d'Interpretació Ambiental del futur Parc Agroforestal Montbaig- Montpedrós i Puig Vicenç.

Valors paisatgístics i patrimonials. Font: BR a partir de la cartografia a escala 1:5.000 de l'AMB

Relació del barri amb el seu entorn

L'eixample està inserit dins del teixit urbà. Es rodeja pel barri de Ciutat Cooperativa, el cementiri de Sant Boi i el Parc Sanitari de Sant Joan de Déu, el barri del centre i finalment les tres urbanitzacions d'habitatges unifamiliars més recents del barri de Marianao. Aquests últims són: 1) la zona residencial del Parc i del Palau de Mariano (al nord); 2) La urbanització de Can Paulet ⁵; 3) La urbanització de Can Carreres⁶. No es detecten barreres importants en la relació de l'eixample amb la resta de la trama urbana, amb qui comunica mitjançant dos eixos principals: la ronda de Sant Ramon⁷ que connecta la part nord amb la part sud de la ciutat, des del barri de Ciutat Cooperativa (nord) fins als polígons industrials i al traçat de la C-32 (sud), i el c /Eusebi Güell, en sentit est-oest, que amb les seves prolongacions permet la connexió del barri i de Sant Boi amb els municipis propers de Sant Climent i Viladecans per un costat i Cornellà i Sant Joan Despí per l'altre costat.

⁷ La ronda San Ramon és un eix viari important que es va executar com actuació del Pla de l'Arquitecte Antoni Pasqual del 1905, primer intent d'ordenació urbanística de la ciutat que tenia com a objectius definir les alineacions dels carrers existents en aquell moment i establir criteris per als futurs eixamples de la trama urbana. Aquest eix viari ha tancat inicialment el creixement urbà.

Les principals barreres per a la relació de l'àmbit amb el seu entorn es detecten en relació amb el riu Llobregat per la presència de les grans infraestructures viàries (BV-2002, la C-245, la C-32) i ferroviàries (traçat de la LAV, de les línies L8 de metro, S33, S4, S8, R5 i R6 dels FGC), sumades a la presència de la franja dels polígons industrials de Sant Boi⁸ (Salines, El Fonollar Nord, Sales, El Bullidor, el Fonollar Sud, etc.) que tampoc afavoreixen una relació directa i fluida a nivell de vianants amb el Parc Agrari i l'entorn fluvial del Llobregat.

Xarxa de transport públic

Marianao es troba cobert per servei de ferrocarril (FGC) i per 11 línies d'autobús diürn així com 1 línia d'autobús nocturn.

El barri està servit per l'estació d'FGC de Sant Boi, amb servei de diverses línies, tant de metro (L8) com de Rodalies (S3, S4, S8, S9, R5, R6, R50 i R60), que permeten arribar a Barcelona en menys de 20 minuts i diverses poblacions del marge dret del riu Llobregat (Sant Vicenç, Pallegà, Sant Andreu de la Barca...), així com municipis de la regió properes (Martorell, Igualada, Abrera, Olesa o Manresa), amb freqüències de pas i temps de viatge molt competitius.

La totalitat del barri té l'accés a l'estació a menys de 25 minuts a peu, des d'on s'accedeix a l'estació amb un accés adaptat per a persones amb mobilitat reduïda.

Cal afegir que en l'actualitat el municipi no disposa de servei de ferrocarril de Rodalies de Renfe, tot i que es recull en diversos plans i projectes (PTMB, PDI...) la construcció d'una línia que uniria Barcelona amb les poblacions del Delta fins a Castelldefels, i donaria cobertura al barri de Marianao.

Pel que fa a l'autobús, compta amb 11 línies d'autobús diürn, de les quals 2 línies són exprés, 6 són interurbanes i 3 són urbanes de Sant Boi.

Les dues línies exprés connecten Sant Boi amb Barcelona (Pl. Espanya i Diagonal), circulant per autopista tot escurçant els temps de viatge respecte les altres línies interurbanes, i funcionen com a línies de reforç en hora punta.

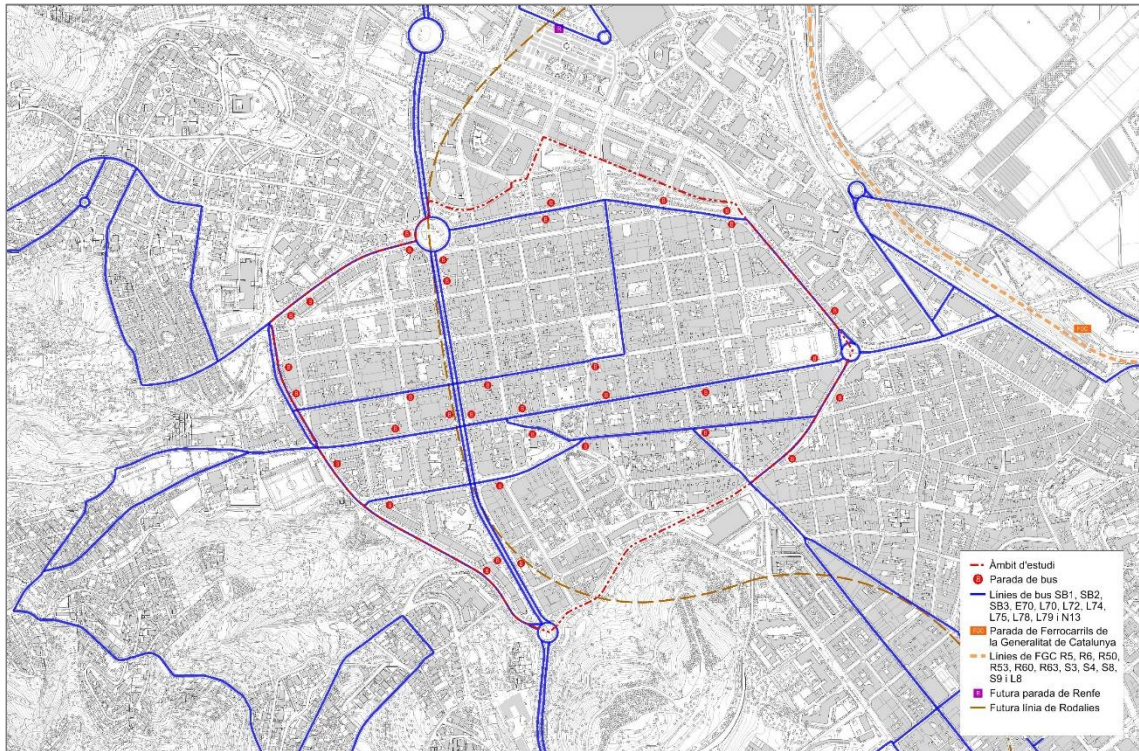
Les 6 línies interurbanes connecten Sant Boi amb Barcelona, L'Hospitalet i poblacions del Baix Llobregat properes com Gavà, Castelldefels, Viladecans, el Prat o Cornellà, amb intervals de pas de 10-20 minuts.

El nucli urbà de Sant Boi, així com el barri de Marianao, compten també amb les 3 línies del bus urbà que cobreixen la ciutat, tot unint els principals punts d'interès i equipaments, amb serveis cada 12 minuts en el cas de la línia SB1 i 60 minuts en les línies SB2 i SB3.

A més, en horari nocturn hi dona servei la línia N13, que connecta Sant Boi amb Cornellà, Hospitalet i Barcelona (Pl. Catalunya) cada 20 minuts.

---

⁸Als anys '80, i a partir de la qualificació de Zona d'Urgent Industrialització d'una part del terme municipal, es van consolidar diferents polígons industrials.

Plànol: Xarxa de transport públic. Font: BR

Dins de l'àmbit d'estudi s'han comptabilitzat 34 parades d'autobús, distribuïdes perimetralment al llarg dels carrers Girona, Benviure, Riera Basté i Pablo Picasso, i internament al llarg de la Ronda de Sant Ramon i dels carrers d'Eusebi Güell i Rosselló. Val a dir que durant l'observació es va poder apreciar que s'havia fet una revisió de les parades, algunes de les quals reubicades i amb nous panells de senyalització.

El resultat és que només 11 són parades bàsiques de pal. En canvi, 22 compten amb una marquesina amb sostre i 23 amb llocs per seure. Quant a la senyalística, si bé totes les parades compten amb informació sobre horaris i els recorreguts de les línies, només 7 d'elles ofereixen informació en temps real.

Respecte de la ubicació, totes les parades estan integrades a les voreres i en cap cas impedeixen el pas dels vianants, amb la sola excepció de la parada Benviure-Av. Can Carreras. ja que en aquest cas l'arbrat dificulta l'accés als autobusos, i limita les possibilitats de recorregut per al vianant en el cas de voler/poder passar al costat de la marquesina sense trepitjar la gespa o caminar per la calçada.

Parada d'autobús Benviure - Av. Can Carreras

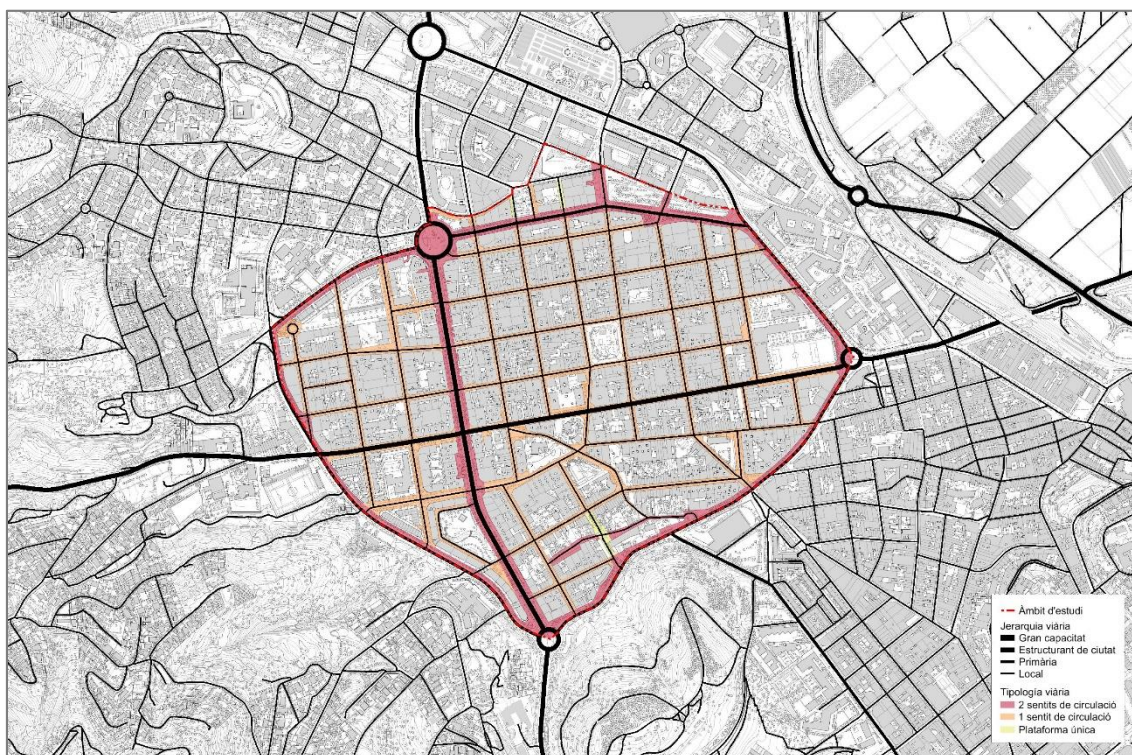
Jerarquia viària

Marianao es troba delimitat per un vial perimetral que connecta amb altres barris de Sant Boi com Ciutat Cooperativa-Molí Nou per la part nord-est i el Centre pel sud-oest.

La trama del barri genera una xarxa viària en forma de retícula on destaquen dos eixos principals amb els dos sentits de circulació. Ubicat de forma vertical (nord-sud) la Ronda de Sant Ramon dona connexió directa amb l'autopista C-32 direcció sud. Per altra banda, el carrer d'Eusebi Güell és l'eix horitzontal (est-oest) que permet la connexió amb Sant Climent de Llobregat per la carretera BV-2004.

Els carrers interns del barri compten generalment amb un carril de circulació amb cordons d'aparcament en una banda del carrer o ambdues.

Les visites realitzades al barri de Marianao durant el treball de camp han permès comprovar la cartografia digitalitzada, a la vegada que complementar aquesta informació amb l'observació directa d'aquells espais que eren transitables a peu. Aquesta observació ha permès apreciar els esforços que s'han realitzat al barri per pacificar el trànsit, amb la limitació de la velocitat de trànsit a 30km/h o a 10 km/h segons tram i en alguns casos amb la implementació de passos elevats per a vianants, implementats també amb l'objectiu de reduir la velocitat dels vehicles.

Jerarquia viària. Font: BR

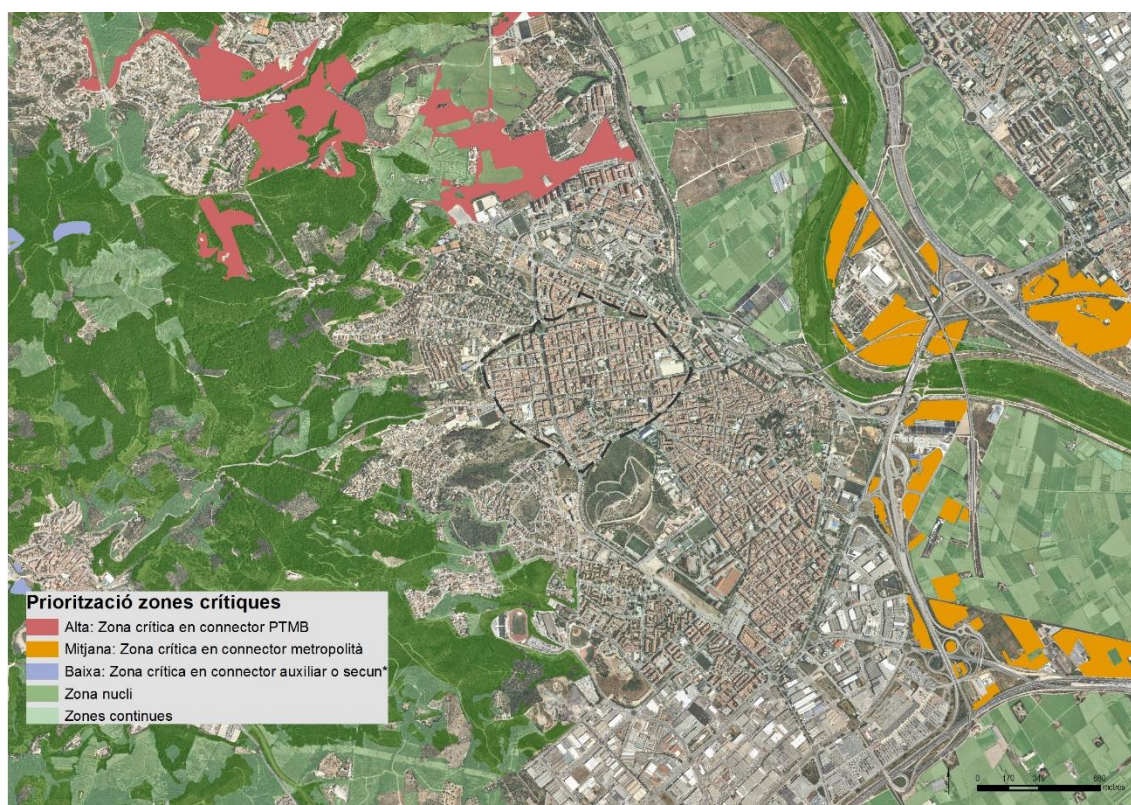
Qualitat ambiental del barri de Marianao

Espais oberts i relació amb els espais agrícoles

Sant Boi de Llobregat està situat entre els primers contraforts del massís del Garraf, el riu Llobregat i la plana del delta del Llobregat per la seva banda dreta. El municipi té tres àmbits molt ben diferenciats: la part nord i oest, zona muntanyosa vinculada a les muntanyes del Baix; la part central urbanitzada, amb el nucli urbà, les urbanitzacions de continuïtat i la zona industrial i de grans superfícies comercials; i al sud i al sud-est, en plena plana deltaica, la zona agrícola a base d'hortes de regadiu.

Històricament Sant Boi estava molt vinculat l'activitat agrícola, malgrat que actualment la seva economia es basa en la indústria i el sector serveis. Però l'agricultura tradicional ha condicionat el paisatge de la zona, activitat que ha sobreviscut a la plana deltaica en gran part per la protecció actual del Parc Agrari del Llobregat.

A més, Sant Boi està ubicat en una zona que a nivell de connectivitat ecològica té una zona rellevant, que connecta la zona forestal, amb la zona fluvial del riu Llobregat i amb la plana agrícola del Delta del Llobregat.

Connectivitat ecològica. Font: BR

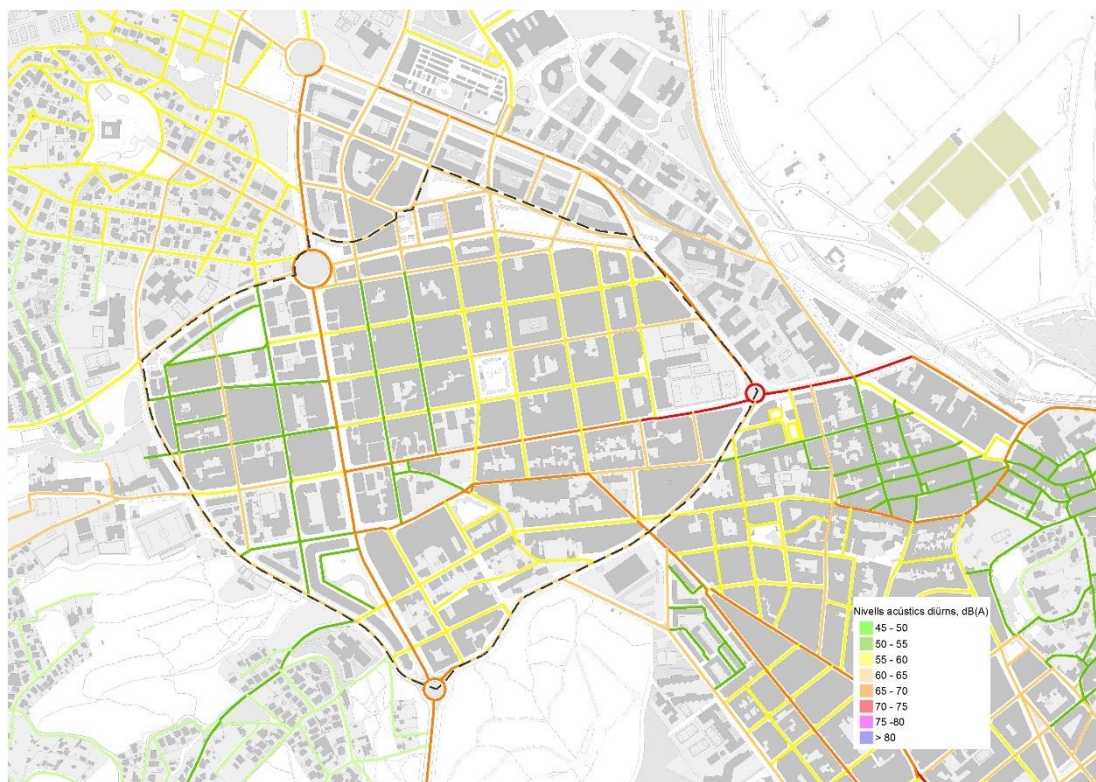
Qualitat acústica

Alguns dels factors que determinen la qualitat i l'ús de l'espai públic estan relacionats amb la qualitat acústica del seu entorn. És un aspecte que segurament és percebut de forma indirecta o fins i tot de forma inconscient, però que determina un major grau de confort pels seus usuaris. Espais públics de característiques urbanístiques similars poden tenir uns nivells de freqüentació més elevats pel fet de tenir una major qualitat acústica.

En el cas del barri de Mariano, és un barri tranquil, poc proper a grans infraestructures de mobilitat, a activitats industrials o a zones d'oci destacades que incideixin en la qualitat acústica de la zona. L'ús imminentment predominant és residencial, i la principal font de soroll està relacionada amb el trànsit intern del barri.

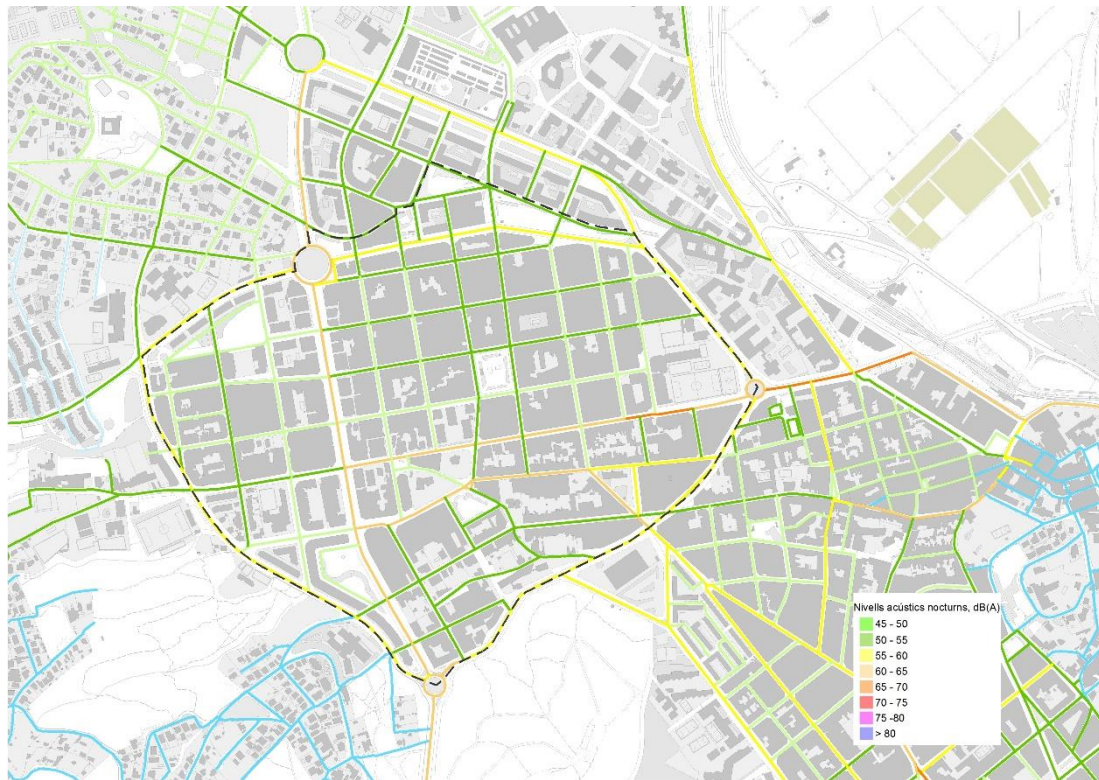
El mapa estratègic de soroll de Sant Boi de Llobregat mostra uns nivells acústics diürns predominants de 50-60 dB(A), el que es podria considerar una qualitat bona. Els vials més rellevants com la Ronda de Sant Ramon, el carrer Girona, part del carrer Eusebi Güell, el carrer Jordi Rubió i el carrer del Bori tenen nivells de 65-70 dB(A), que es correspondrien a uns nivells de qualitat moderada. I finalment, els nivells acústics més elevats se situen a la part del carrer Eusebi Güell més propera a la plaça del Pallars Subirà, amb nivells entre els 70-75 dB(A), que es podrien classificar de qualitat acústica dolenta.

A la següent imatge es mostra el mapa estratègic de soroll a l'àmbit de Mariano en el període diürn:

Qualitat acústica diürna. Font: Barcelona Regional i Mapes Estratègics de Soroll (Generalitat de Catalunya)

Durant el període nocturn, la distribució de la qualitat acústica segueix el mateix patró que durant el dia, amb un predomini de les zones amb bona qualitat acústica, tal com mostra la imatge següent.

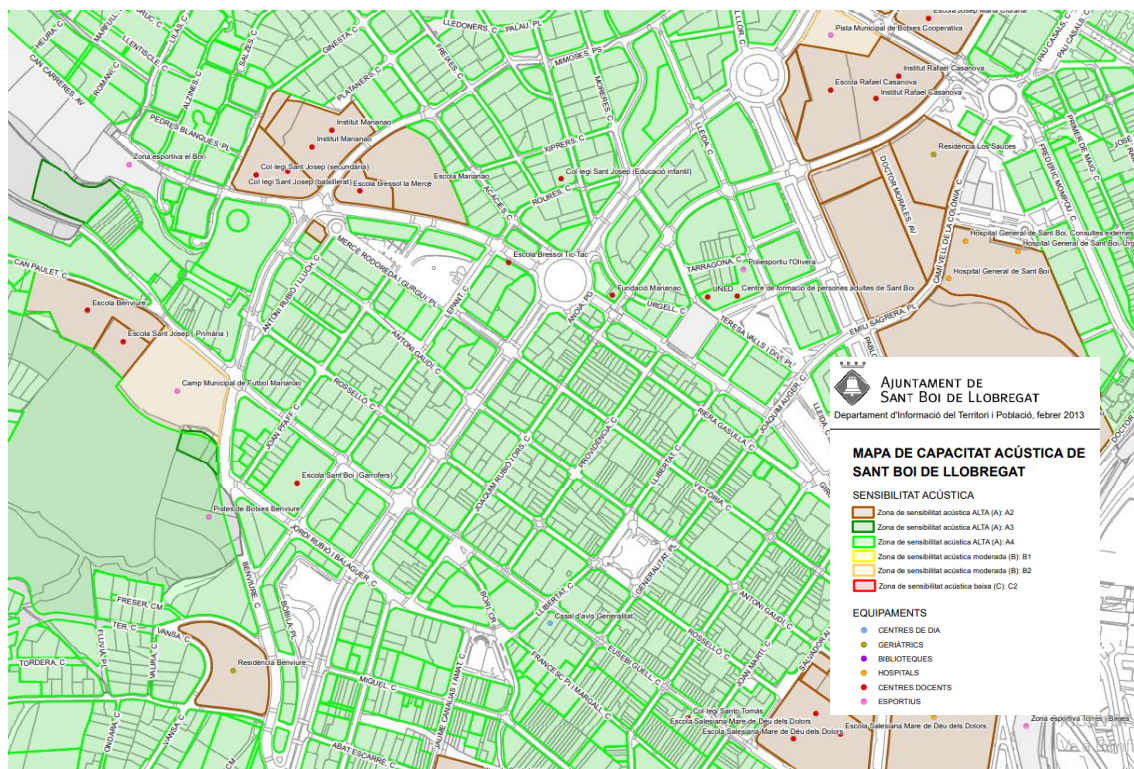

Qualitat acústica nocturna. Font: Barcelona Regional i Mapes Estratègics de Soroll (Generalitat de Catalunya)

Una altra informació acústica rellevant és el Mapa de Capacitat, que és el que determina el límit d'immissió acústica en funció del seu ús. L'actual mapa de capacitat de Sant Boi va ser aprovat l'any 2013 per l'Ajuntament i va establir per quasi tot el barri de Marianao la categoria de Predomini del sòl d'ús residencial (categoria A4). Aquesta categoria té uns límits de 65 dB(A) en el període de dia i vespre i de 55 dB(A) en el període de nit.

Per altra banda, prop de la confluència del carrer Benviure amb l'Avinguda Can Carreras, hi ha un equipament classificat com a zona de sensibilitat acústica alta (categoria A2, Predomini del sòl d'ús sanitari, docent i cultural). Aquesta categoria té uns límits de 55 dB(A) en el període de dia i vespre i de 45 dB(A) en el període de nit.

Comparant els nivells de soroll existents amb els límits establerts pel mapa de capacitat es pot dir que gran part de l'àmbit del barri de Mariano compleix amb els límits establerts, amb algunes superacions als principals vials interns, on es concentra més trànsit, com el carrer Eusebi Güell, la Ronda de Sant Ramon, el carrer Girona, el carrer Jordi Rubió i el carrer del Bori.

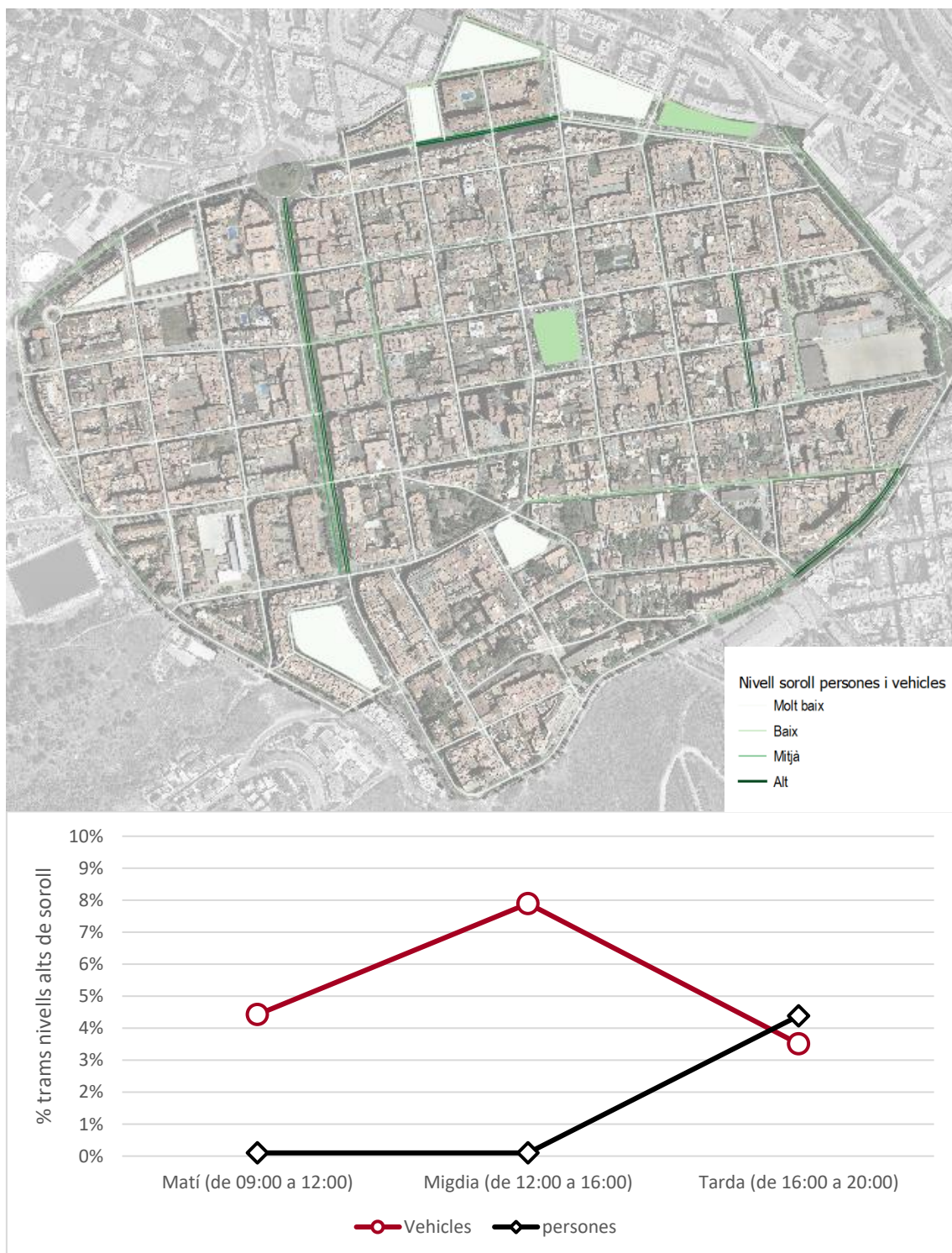

Mapa de capacitat acústica. Font: Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

També s'ha recollit informació in situ sobre el soroll provinent del trànsit circumdant de vehicles i/o de l'activitat de les pròpies persones. La mesura en aquest cas prové de les observacions, on s'han sentit nivells de soroll puntualment alts a 19 dels 115 trams de via i micro-espais observats. A 14 d'aquests trams els vehicles eren la font de soroll, i a 5 trams ho era la concurrència de persones.

Més concretament, els majors nivells de soroll per trànsit de vehicles es van notar sobretot els matins i els migdies, especialment a la Ronda de Sant Ramon, així com també als trams dels carrers de la Riera Basté i de Pablo Picasso a tocar la rotonda de la Plaça del Pallars Sobirà. A l'altre extrem del Carrer Eusebi Güell, el soroll provocat pel trànsit de vehicles ha estat puntualment alt al Carrer de Benviure, previsiblement per la quantitat de cotxes que usen aquest tram com alternativa al control semafòric de la cruïlla entre la Ronda de Sant Ramon i el Carrer de Jordi Rubió i Balaguer.

A diferència dels vehicles, els nivells de soroll associats a la concurrència de persones arriben al seu màxim durant les tardes. Els principals motius de soroll sovint són les entrades i les sortides dels centres educatius, així com l'accés a les zones d'esbarjo més properes. L'elevada concurrència de persones motiva un so ambient especialment alt a les places de la Bòbila i de Mercè Rodoreda i Gurgui (Parc de l'Olla). La poca amplada d'alguns carrers interns del barri també motiven que el soroll sigui elevat quan es produeix una confluència de cinc o més persones, com ha passat puntualment als carrers de Joan Martí, de la Riera Basté o Salvador Aulestia i Barriac.

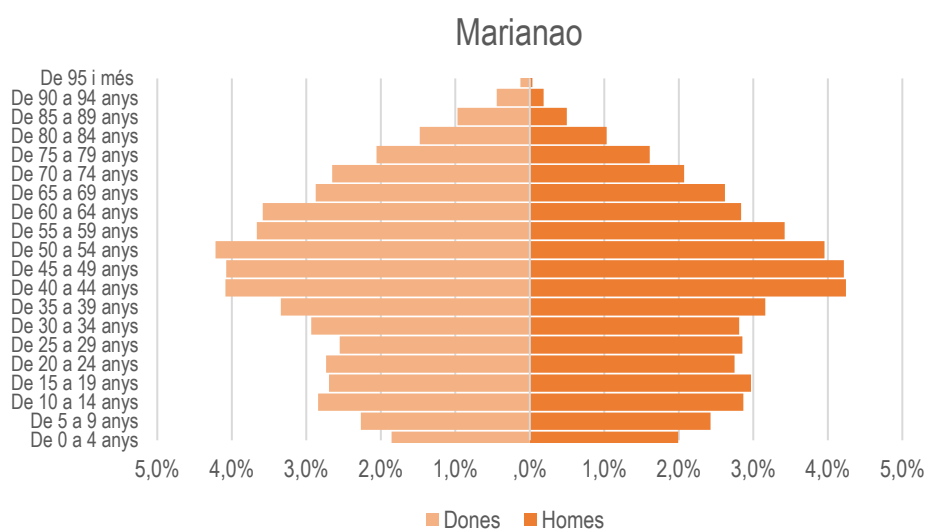
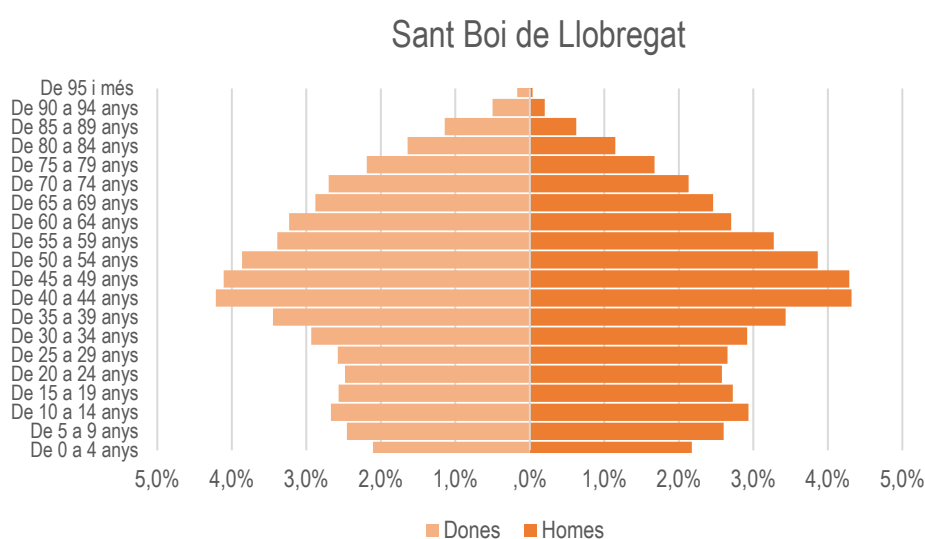
Valoració nivells de soroll ocasionats pels vehicles i les persones. Font: Observació social, IERMB

Estat actual del barri

Situació demogràfica

Segons les dades del padró municipal a 1 de gener de 2021 Sant Boi de Llobregat és el sisè municipi amb més habitants de l'àrea metropolitana de Barcelona i, concretament, el barri de Marianao concentra gairebé el 40% del total de població de la municipi, amb més de 32.000 habitants.

Si s'observa l'estructura per edats i sexe de la població, es pot apreciar que la base de la piràmide és força ampla tant a Sant Boi de Llobregat com al barri de Marianao, ja que aproximadament el 15% de la població la componen menors de 16 anys. La població major de 65 anys és del 18% i, en termes generals hi ha una major presència de dones que d'homes. És a dir, les diferències en l'esperança de vida fan que la vellesa estigui feminitzada, tant al barri com al conjunt de la ciutat.

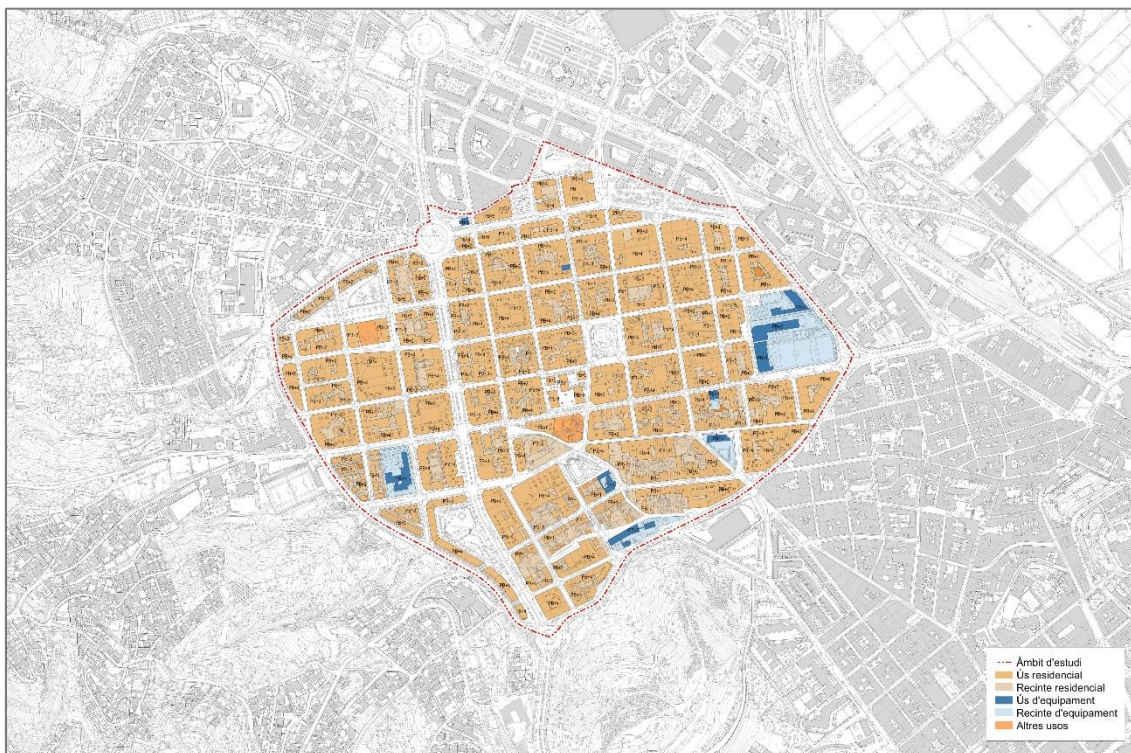
Piràmides de població. Font: IERMB a partir de la estadística del padró continu per seccions censals a 1 de gener de 2021.

Tipus de teixit urbà

El barri de Marianao, assentat en una zona pràcticament sense pendent, està conformat per una retícula d'illes que perd la forma quan s'aproxima a la falda de la muntanya o a la trama del nucli antic.

Les edificacions, tot i ser força regulars, tenen diferents mides entre elles sent la majoria de 80x80m aproximadament i una alçada majoritària de PB+2 que s'incrementa fins a PB+4 en funció de l'amplada de vial. La zona de conservació de l'estructura urbana manté les edificacions de PB+1.

Les peces independents d'equipaments s'ubiquen al perímetre del barri, mentre que les altres estan integrades a la trama de l'exemple.

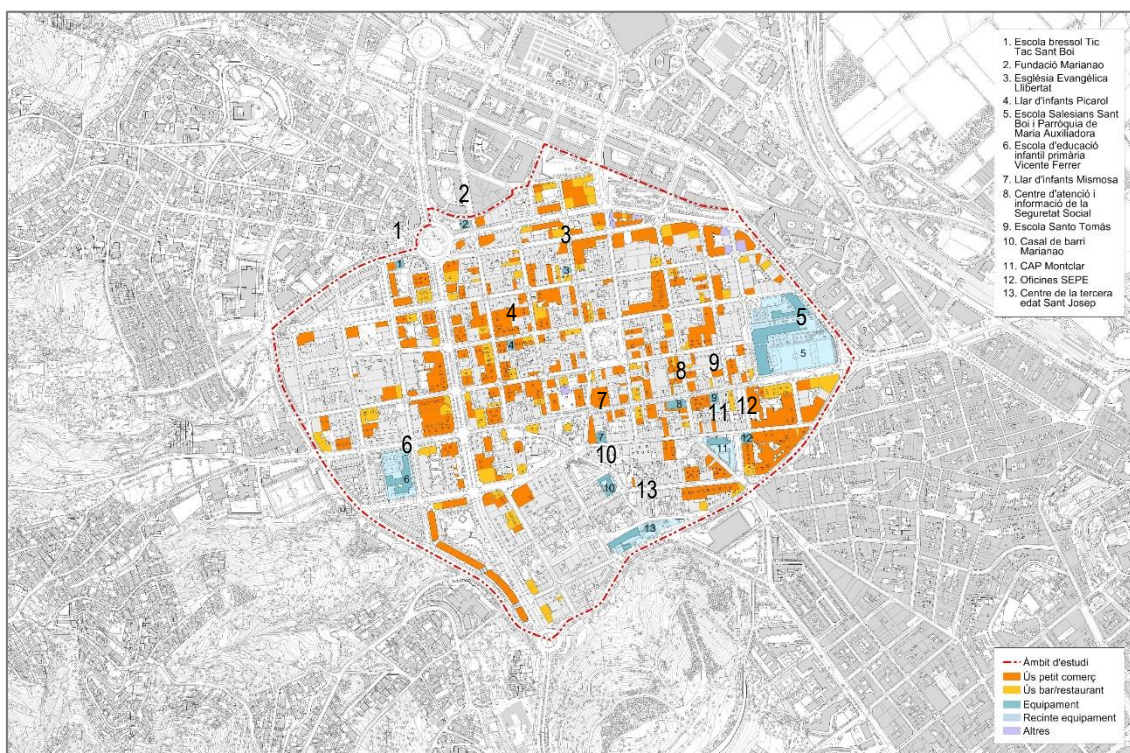
Usos principals de les parcel·les. Font: BR

Activitats en planta baixa i diversitat d'usos

Donada la trama uniforme del barri, els comerços a les plantes baixes també s'ubiquen de forma homogènia sense destacar cap eix comercial en concret. La majoria d'illes edificades tenen ús no residencial a la planta baixa, amb l'excepció dels perímetres sud i oest on s'observa una baixa presència dels usos d'activitat econòmica. Com es mostra al plànol en color taronja, l'ús prioritari de les plantes baixes al barri és el comercial.

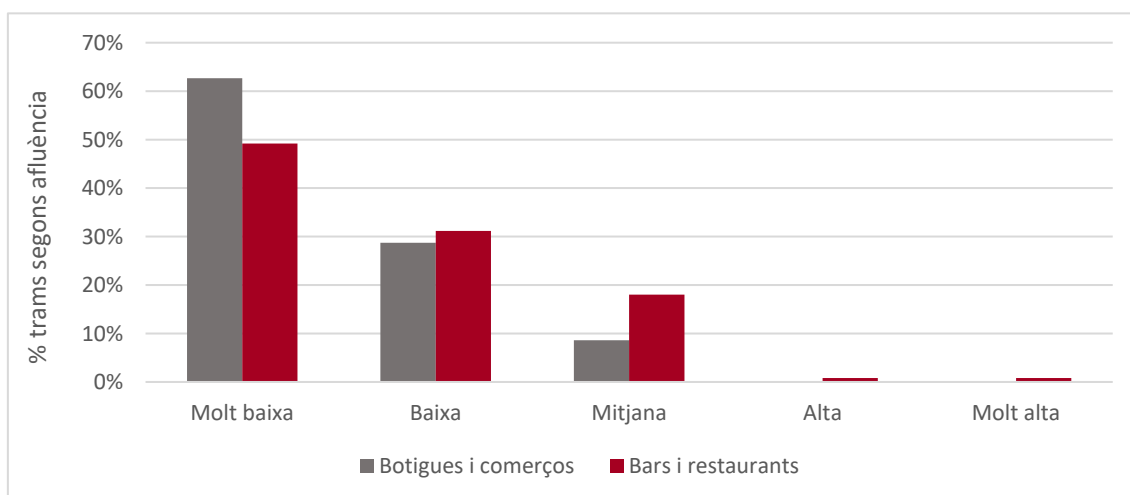
Pel que fa als equipaments, són un total de tretze, vuit d'ells són edificacions aïllades i cinc són locals en planta baixa.

Els que conformen el grup d'edificacions independents són la Fundació Marianao (2), l'Església Evangèlica Llibertat (3), l'escola Salesians Sant Boi i la Parròquia de Maria Auxiliadora (5), l'escola d'educació infantil primària Vicente Ferrer (6), l'escola Santo Tomás (9), el Casal de barri Marianao (10), el CAP Montclar (11) i el Centre de la tercera edat Sant Josep (13). La resta d'equipaments són escoles bressol i administració pública.

Activitats en planta baixa (serveis i equipaments). Font: BR

Considerant els usos comercials en planta baixa, les observacions realitzades al barri indiquen que l'afluència a comerços i botigues és en general baixa o moderada, amb un major ús dels establiments durant el matins. A Marianao també és baixa l'atracció que exerceixen les activitats de restauració entre setmana, amb les excepcions dels establiments ubicats al Carrer de Victòria amb Ronda de Sant Ramon i, sobretot, els voltants de la Plaça Teresa Valls i Diví.

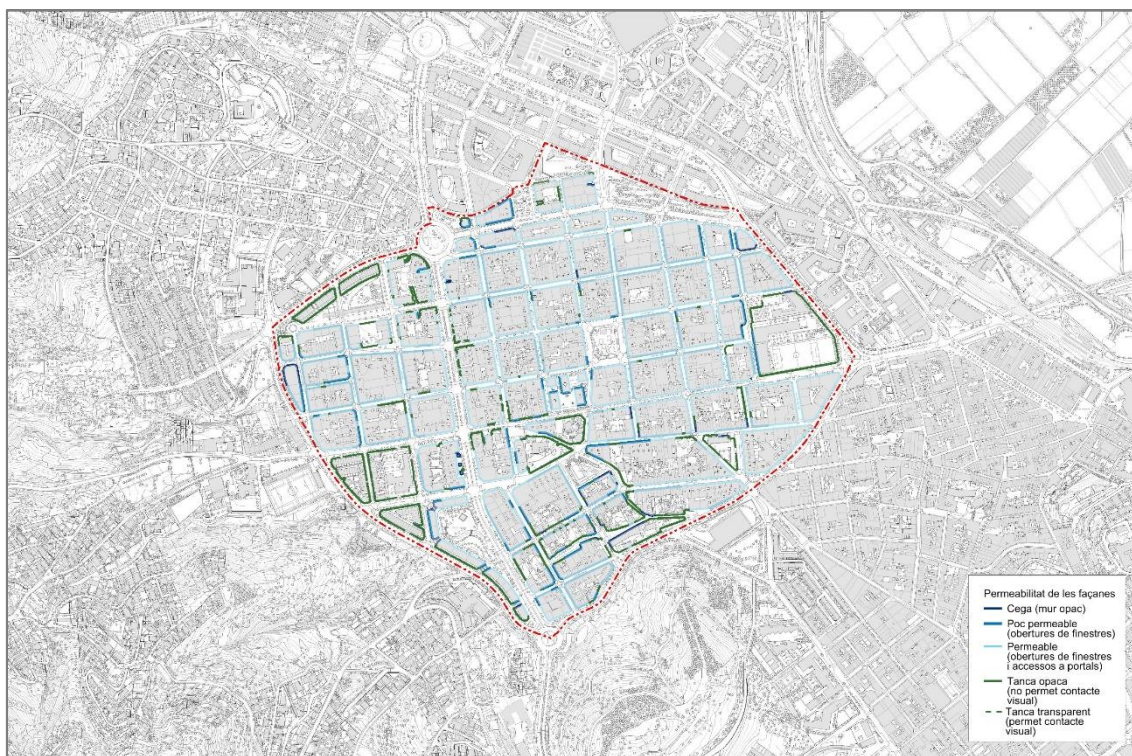
Afluència de persones a comerços i locals de restauració. Observació social, IERMB

Permeabilitat i estat de les façanes

Els resultats anteriors sobre les activitats en planta baixa es complementen amb la cartografia realitzada sobre la permeabilitat de les façanes, ja que el seu caràcter pot influir en la percepció de l'espai públic. Així, s'ha distingit els límits de l'espai públic entre façanes i tanques, i cada grup segons grau de transparència.

D'aquest anàlisi i com avançava l'estudi d'usos a les plantes baixes, Marianao compta amb façanes permeables (obertures de finestres i portals d'accessos a les finques) i traçat de carrers rectes que permeten la visibilitat total de l'espai. De forma excepcional, trobem la no urbanització de la carretera del Bori entre els carrers de Raurich i del Pare Baldiri de Sant Boi així com l'opacitat de les façanes que el conformen. També s'observa poca relació entre les edificacions del carrer Benviure i l'Avinguda Can Carreras amb el seu entorn, ja que les terrasses dels habitatges en planta baixa tenen tanques opaques.

Pel que fa als equipaments, majoritàriament estan delimitats per tanques opaques que no permeten una relació física ni visual amb el seu entorn.

Permeabilitat de les façanes. Font: BR

A més de la Carretera del Bori, durant les observacions es va poder constatar que l'estat i la transparència de les façanes, així com la visibilitat a peu de carrer era en general baixa al Carrer del Pare Baldiri. Majoritàriament sense vorera, aquesta via compta amb una elevada presència de locals en planta baixa que romanen tancats, sent l'ús principal el pas i l'aparcament de cotxes.

La qualitat de les façanes, transparència i visibilitat també han resultat ser baixes al Passatge de Santa Teresa i al Carrer de Joan Martí. Es tracta de vies amb poca amplitud i voreres poc practicables, on la presència de cotxes aparcats dificulta la visibilitat del tram, tota vegada que les persianes baixades dels locals disminueix notablement el contacte entre els edificis i el carrer.

El Carrer del Pare Baldiri de Sant Boi i la Carretera del Bori són exemples d'algunes zones amb baixa visibilitat i poques possibilitats de recorregut que estan destinats principalment a l'aparcament i circulació de vehicles. Font: IERMB

L'entorn per a la mobilitat activa i els elements de suport a la utilització dels espais

Entre els objectius generals orientats a promoure un entorn adient per a la vida social està el de crear un ambient prou confortable i segur per a les persones que l'utilitzen, de tal manera que el puguin gaudir amb autonomia. En aquest sentit no hi ha dubte que la pròpia ordenació i el disseny dels espais públics, així com la provisió d'elements adequats per a l'estada, la seva gestió i manteniment, són aspectes claus a l'hora d'incentivar la vida pública.

Itineraris de vianants i xarxa ciclable

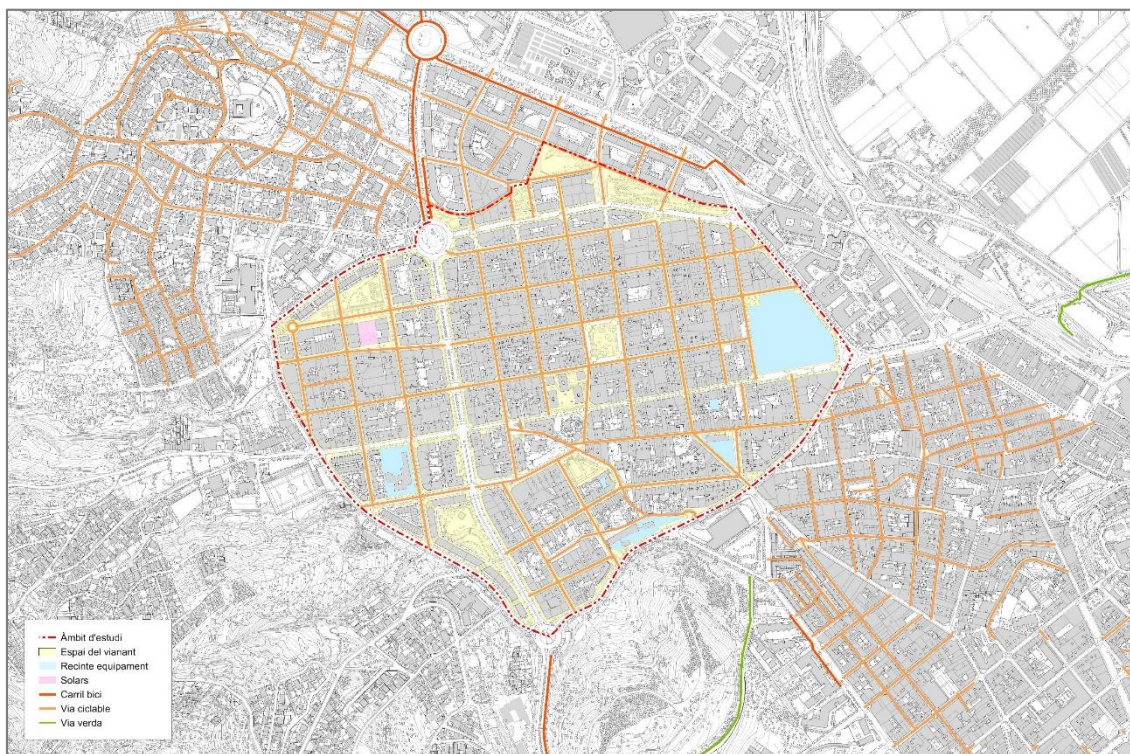
La configuració dels carrers en una malla força regular i la dimensió de les illes faciliten els desplaçaments a peu per la seva permeabilitat, on a més s'afegeix un orografia suau.

Pel que fa a l'espai destinat al vianant dins l'àmbit, aquest queda pràcticament reduït a les voreres que rodegen les illes d'edificis, a l'excepció de tres grans places ubicades al perímetre del barri. A grans trets les voreres no compten amb amplades generoses, i en alguns casos tenen trams estrets.

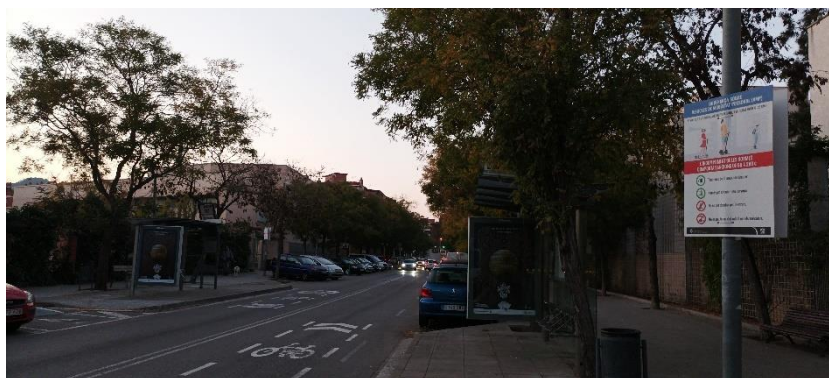
Cal afegir, però, que al voltant de la majoria de les escoles del barri, es troben voreres amples que faciliten l'accés quan es formen aglomeracions i alhora donen un espai d'esbarjo als infants.

Sant Boi actualment no compta amb una xarxa de carrils bici segregats. No obstant, la majoria del nucli urbà es troba pacificat, on la velocitat està limitada a 30 km/h

Dins de l'àmbit no hi ha vies segregades per a la bicicleta, però la limitació de velocitat a 30 km/h i la prioritat de la mobilitat sostenible envers el vehicle privat, dona un caràcter pacificat del barri, i permet una circulació segura i tranquil·la pels diferents eixos de la zona.

Xarxa ciclable i espai del vianant. Font: BR

Exemples de la xarxa ciclable i espais per al vianant. Font: IERMB

Elements de suport a la utilització dels espais del barri

La dotació (o mancança) de vegetació, de punts d'aigua i de llum, així com d'elements de mobiliari i serveis, pot configurar espais còmodes, atractius i fàcils d'utilitzar o, al contrari, contribuir al desistiment. És per aquest motiu que durant l'observació al barri es presta especial atenció a la presència d'aquests elements de suport a la vida pública.

 # Il·luminació

Les interaccions i la sociabilitat als espais públics segueix un ritme estacional associat al clima, però també diari en funció de la llum. És sabut que la majoria de persones es retiren de la vida pública quan comença a fer-se fosc, tota vegada que la manca d'il·luminació genera sensació d'inseguretat. En aquest sentit, considerant el moment de l'observació, es constata que tots els carrers de Marianao disposen de fanals i de punts de llum. Si bé no es pot dir res sobre el flux lluminós, l'observació ha permès apreciar que els punts dels sistemes d'il·luminació LED conviuen amb els sistemes tradicionals.

 # Arbres i jardineria

De les zones verdes urbanes es deriven múltiples beneficis, tant en termes de reducció de la contaminació ambiental i acústica, com millores en el benestar físic i emocional de les poblacions. Ara bé, la cobertura vegetal al barri és més aviat moderada, i molt baixa especialment a les vies interiors del barri. En aquest últim cas, la poca amplada dels carrers i de les voreres, així com l'espai que ocupen els vehicles motiven que no hi hagi provisió d'espais verds al 29% dels trams de carrer observats al barri, i que la quantitat i la diversitat sigui baixa a moltes d'aquestes vies.

 # Bancs per seure

Tant el disseny com la ubicació dels bancs i altres seients és important quan es volen satisfer les necessitats de totes les edats, ja sigui per descansar o per seure a contemplar l'entorn. En el cas de Marianao els bancs i seients públics només estan presents en el 23% dels trams de carrer i micro-espais del barri. Aquests estan majoritàriament als parcs i les places, així com alineats a les voreres dels carrers més amples com ho són els carrers de la Ronda de Sant Ramon i Eusebi Güell. També als carrers de Pablo Picasso, Antoni Gaudí, Girona, Joan Pagès o de la Riera Basté.

 # Altres elements de suport: lavabos, fonts per beure i jocs infantils

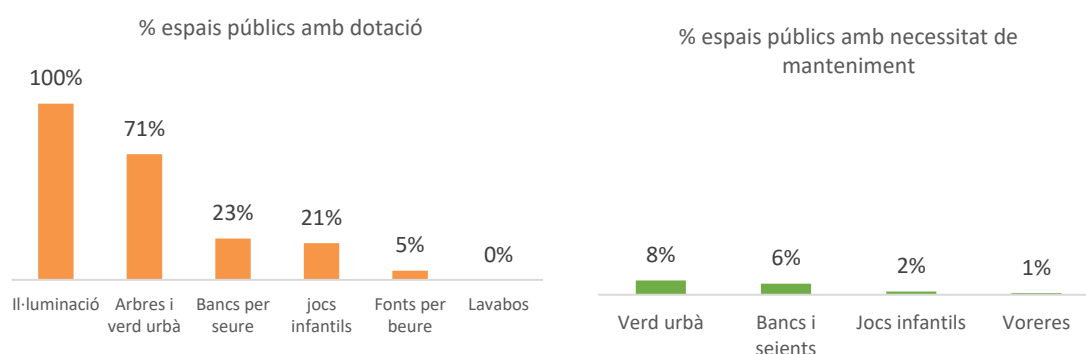
A excepció de la petita zona d'estada amb font i bancs ubicada als carrers d'Antoni Gaudí i Salvador Allende, la resta de mobiliari està situat a les places i als parcs del barri. És aquí on també estan ubicades les fonts d'aigua i els espais de joc infantil. Més concretament al Parc dels Somnis, a la Plaça de Mercè Rodoreda i Gurgui i al Parc de l'Olla, a la Plaça de la Bòbila, de l'Assemblea de Catalunya i de la Generalitat. Més enllà del seu ús educatiu, també s'usa per jugar la pista viària infantil de la Plaça Teresa Valls i Diví.

Val a dir que no hi ha presència d'aquests elements a la resta de trams, i tampoc s'ha localitzat cap lavabo públic que pugui donar servei a les persones amb dificultats per a la mobilitat.

Manteniment i actuacions correctives

D'acord amb els registres de les observacions, l'estat de conservació dels espais del barri de Marianao és molt bo, amb la necessitat de realitzar feines habituals de manteniment relatives als elements de jardineria al 8% dels espais i dels micro-llocs observats. Respecte dels bancs i seients, en algun cas es valora la necessitat d'una actuació conductiva per l'estat de brutícia (pintades, enganxines,...) que presenten alguns d'aquests elements. En canvi, no s'ha trobat cap element dels jocs infantils que precisés una actuació més enllà de les feines periòdiques de manteniment. El manteniment de les voreres també es considera adequat.

A l'anterior cal afegir que durant les observacions només es van detectar dues incidències puntuals a les papereres i contenidors de la cruïlla dels carrers d'Antoni Gaudí i Lepant, així com la presència puntual de mobles relacionats amb els sistemes de recollida selectiva. En canvi, durant el període d'observació no s'han detectat ni s'han vist persones drogades o begudes (o restes de consum) o vehicles abandonats.

Elements de suport a l'ús social del barri i situació de manteniment. Font: Observació social, IERMB

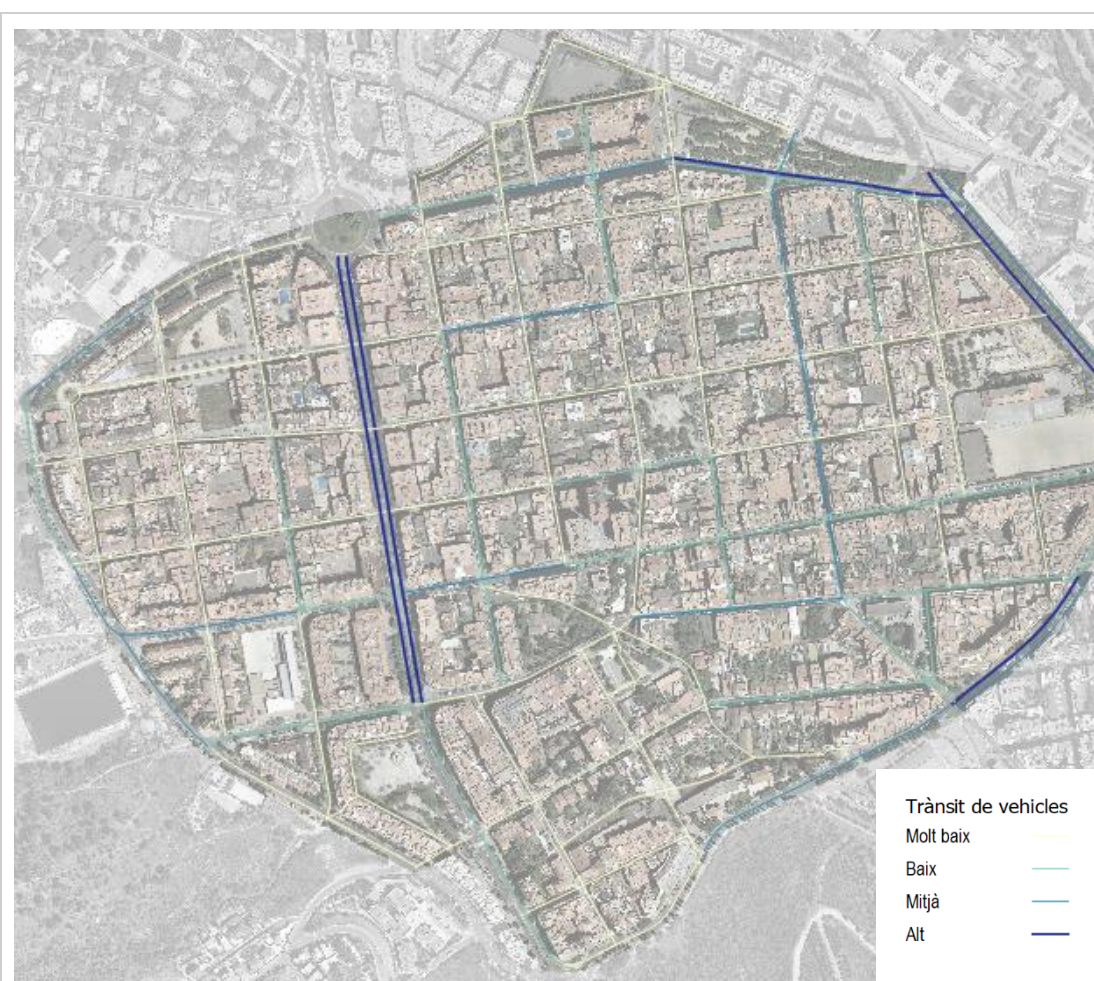

Recollida selectiva de trastos i mobles vells. Font: IERMB

La convivència amb els vehicles: trànsit, passos de vianants i aparcaments

L'espai dedicat als vehicles condiciona les possibilitats de mobilitat activa i el potencial d'ús social dels espais. En el cas de Marianao els resultats de les observacions han permès apreciar que la intensitat del trànsit de vehicles a motor és per moments elevada a la Ronda de Sant Ramon (un dels principals eixos de comunicació del barri en el pla nord-sud) i a les principals vies perimetrals del barri (carrers de Benviure, Girona, Riera Basté, Pablo Picasso i Bòbila). En canvi el trànsit és en general més baix a la resta de vies internes del barri, incloent en aquest cas el carrer d'Eusebi Güell, que és l'altre gran eix de comunicació del barri en quan es considera el plànol horitzontal est-oest.

La intensitat del trànsit de vehicles varia al llarg del dia. Així, aquesta és especialment alta a la Ronda de Sant Ramon durant els matins. En canvi, durant el migdia són els carrers de Benviure i de la Riera Basté els que presenten unes intensitats de circulació més elevades.

	Molt baixa	Baixa	Mitjana	Alta	Total
Matí (de 08-12h)	61%	21%	12%	6%	100,0%
Migdia (de 12-16h)	51%	24%	14%	10%	100,0%
Tarda (de 16-20h)	42%	36%	19%	3%	100,0%
Total Marianao	51%	27%	15%	7%	100,0%

Intensitat del trànsit de vehicles. Font: Observació social, IERMB

La trama viària a la part residencial se sustenta majoritàriament en carrers de sentit únic i amb un sol carril de circulació, el que hauria motivat l'absència de semàfors en aquesta zona. Això fa que els passos de vianants esdevinguin un element central en la convivència amb el trànsit de vehicles. En aquest sentit, l'observació ha permès confirmar que tots els carrers del barri compten amb passos de vianants. En tots ells es constata l'existència de rampes d'accés per a persones amb mobilitat reduïda, i també que els conductors poden veure les persones que volen travessar aquests passos sense obstacles que limitin la visibilitat (almenys 10 m.).

No obstant l'anterior, en tres ocasions s'ha pogut apreciar que la presència de vehicles aparcats o aturats en les proximitats dificultava la visió entre vianants i conductors als passos de vianants situats al Carrer de Benviure i d'Eusebi Güell, entre el Carrer de Joan Martí i de Francesc Pi i Margall. Durant l'observació també s'ha comprovat que la presència de vehicles aparcats pot fer que la visibilitat arribi a ser reduïda en els passos de vianants que permeten accedir a la Plaça de la Generalitat.

Continuant amb l'estacionament dels vehicles, s'ha constatat que hi ha aparcaments habilitats al 87% dels trams en què s'ha estructurat l'observació del barri. Majoritàriament són aparcaments al voral, si bé també hi ha bosses d'aparcament pavimentats a l'aire lliure als carrers de Joan Martí, del Pare Baldori de Sant Boi i a la cruïlla del Carrer d'Eusebi Güell amb la Carretera del Bori.

Amb tot, s'han vist vehicles mal estacionats o aturats que dificultaven el pas dels vianants al 10% dels trams de via i dels micro-espais observats. En tres casos eren cotxes, camions i furgonetes que feien una aturada durant el matí, per deixar o recollir persones o completar el repartiment. A diferència d'aquestes situacions puntuals, durant tot el dia s'han vist motos i ciclomotors estacionades a les voreres dels carrers d'Antoni Gaudí, Girona i Sant Ramon.

	No	Si	Total
Matí (de 08-12h)	94,8%	5,2%	100,0%
Migdia (de 12-16h)	95,7%	4,3%	100,0%
Tarda (de 16-20h)	97,4%	2,6%	100,0%
Total Mariano	90,4%	9,6%	100,0%

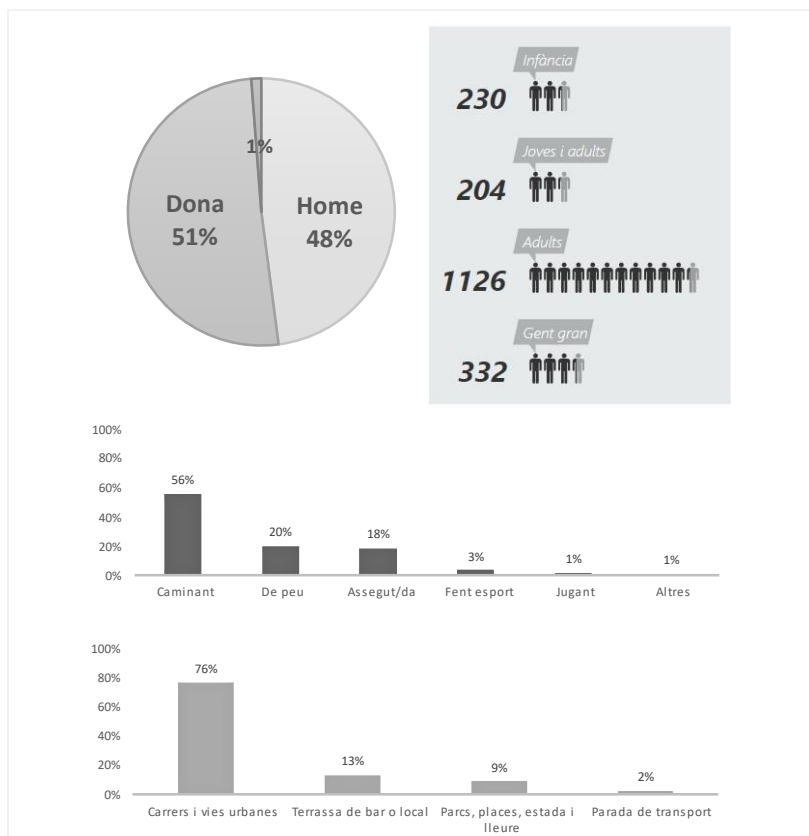
Els vehicles mal estacionats acostumen a ser les motos aparcades a les voreres. Font: IERMB

Freqüentació dels espais

La freqüentació és el recompte de persones que es van veure fent ús dels carrers i dels micro-espais del barri durant la fase d'observació. En el cas de Marianao aquesta xifra ha estat de 1.911 persones, de les quals el 51% han estat dones i el 48% homes. L'1% eren en nadons que anaven en cotxet i no se'ls hi va poder atribuir un sexe. Quant a l'edat, s'observa una major presència de persones en edat adulta (59%) que de gent gran (17%), de joves i adolescents (11%) o que de nens i nenes de fins a 14 anys (12%). Amb tot cal dir que, a diferència d'altres barris metropolitans, en el cas de Marianao s'han obtingut uns percentatges que reflecteixen molt fidelment les característiques demogràfiques de les persones empadronades al barri.

El 56% de les persones vistes al barri de Marianao estaven caminant, ja sigui amb motiu de desplaçar-se o passejant. El 20% estaven dretes (s'havien aturat a xerrar, a contemplar alguna cosa, a parlar pel telèfon mòbil o a esperar) i el 18% estaven assegudes (a bancs, seients, terrasses,...). La frontera que separa el joc de l'esport no està tan clara, i sovint una mateixa activitat com ara córrer, jugar a pilota o muntar en bicicleta es podrien classificar indistintament en una d'aquestes categories. No obstant això, per diferenciar aquestes pràctiques l'observador extern habitualment té en compte l'edat (generalment el joc s'associa només a la infància), la indumentària (el fet de portar o no roba i equipament especialitzat) i la utilització (o no) de mobiliari dissenyat al respecte. En aquest sentit, s'ha considerat que el 3% de les persones observades estaven fent esport i l'1% jugant. L'1% restant eren persones treballant.

Considerant aquests usos i pràctiques, es comprova que els carrers són l'escenari i suport principal de la vida pública social al barri de Marianao, amb una freqüentació del 76%. Els espais d'estada i de lleure (9%) aglutinen el 9% de la freqüentació. També cal destacar que les terrasses apareixen en aquest barri com un important espai de relació, amb una freqüentació del 13%.

* De 19 persones no s'ha pogut determinar el grup d'edat

Freqüentació del barri de Marianao i principals característiques. Font: Observació social, IERMB

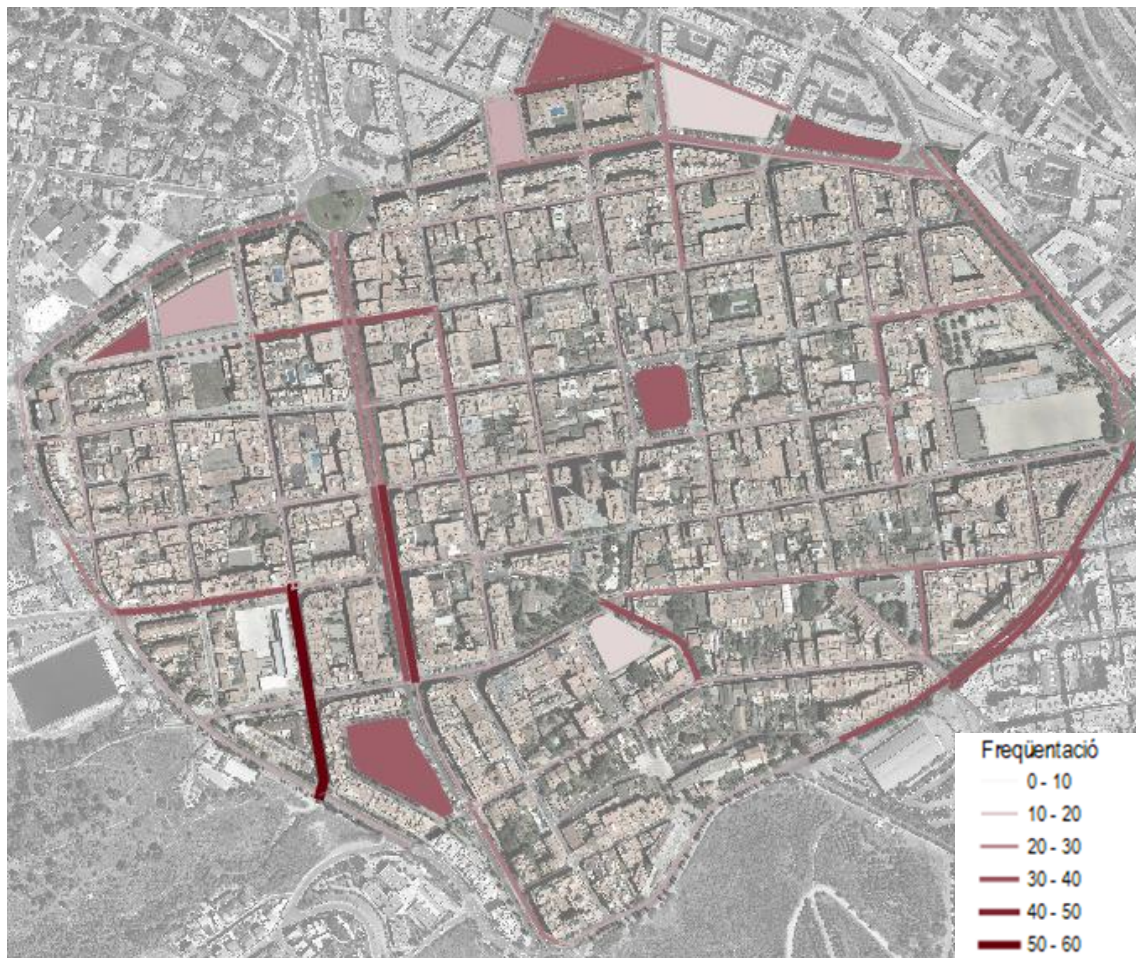
Considerats en el seu conjunt, els carrers més freqüentats del barri són la Ronda de Sant Ramon (171 persones), seguida dels carrers de la Riera Basté (131) i d'Eusebi Güell (112). La freqüentació és per tant elevada als principals carrers estructuradors del barri. En canvi aquesta és molt menor a la majoria de carrers de la zona central d'habitatges. La freqüentació dels parcs i de les places del barri és moderada quan es consideren les places de Mercè Rodoreda i Gurgui (43), de la Bòbila (42) o Teresa Valls i Diví (24 persones en l'espai a tocar el Carrer d'Antonio Machado i 22 en la part del Carrer Lleida), i és menor a la resta d'espais.

Ara bé, l'anterior és una descripció global que no té en compte les diferents grandàries i longituds de les vies i dels espais observats, qüestió que incideix clarament en els recomptes i en les possibilitats de comparació dels espais. En canvi, la subdivisió del territori en trams d'observació més petits i homogenis permet controlar l'efecte composició de les dades agregades. Es veu així, per exemple, que l'afluència de persones no és homogènia a tota la superfície d'aquestes grans vies i espais. Ans al contrari, a igualtat de condicions hi ha altres llocs on la freqüentació és en ocasions més alta. La concreció territorial d'aquestes dades ha permès identificar 7 zones distintes de molt alta freqüentació al barri de Marianao:

- 1) Durant el període d'observació, la major freqüentació es va registrar al tram del **Carrer de Salvador Aulestià** que queda a tocar de l'Escola Vicente Ferrer. En aquí es van arribar a comptabilitzar fins a 60 persones, la majoria de les quals caminant. Val a dir que, sense ser el grup d'edat més nombrós, la presència d'infància en aquest tram és significativa. A més, s'aprecia com l'àrea d'influència d'aquest grup de població configura un eix de freqüentació que parteix en un extrem de la **Plaça de la Bòbila** (25 persones, el 64% de les quals nens i joves), continua pel ja citat Carrer de Salvador Aulestià i segueix pel **Carrer d'Eusebi Güell** en direcció al **Carrer de Benviure**. A partir d'aquí la concentració de persones es dilueix cap a l'interior del barri.
- 2) El segon carrer més freqüentat pertany a la **Ronda de Sant Ramon**. La freqüentació és especialment alta en els trams que queden entre la Plaça de la Bòbila i el Carrer de Rosselló (80 persones) i és menor en els trams que van fins a la rotonda de l'Avinguda Can Carreras-Carrer Girona (44 persones). Val a dir que a la part nord la freqüentació durant els matins s'estén a l'alçada del Carrer Victòria cap a la zona de supermercats ubicats al **Carrer de Joaquim Rubió i Ors**. A la part sud la freqüentació també és alta a la zona de restauració que es conforma a la confluència amb el **Carrer** de l'Abat Escarré (27 persones).
- 3) Un altre espai amb molta freqüentació és el **Carrer de la Riera Basté**. La confluència de parades de transport, però sobretot de comerç i de restauració actuen com elements d'atracció, sobretot de població en edat adulta durant els matins i els migdies al tram del **Mercat de la Muntanyeta** (32 persones), però sobretot en el tram que va des del **Carrer Lluís Pascual Roca-Carrer Francesc Pi i Margall** a on es van comptabilitzar fins a 67 persones.
- 4) De forma molt similar, també s'aprecia una freqüentació alta als trams de carrer i microespais que estan al voltant del Centre d'Atenció Primària. L'afluència es distribueix especialment entre els carrers de **Francesc Pi i Margall** (51 persones), **Joan Martí** (21) i, en menor mesura, **Lluís Pascual Roca** (11).
- 5) A la vessant nord del barri, s'aprecia una altra zona d'alta freqüentació a la **Plaça de Teresa Valls i Diví** i els seus voltants, especialment l'afluència des dels carrers de **Joaquim Auger, Lleida i Girona**. La confluència d'un espai verd i d'elements d'atracció econòmica com comerços i terrasses contribueixen notablement a aquesta afluència.
- 6) Amb una configuració d'usos molt similar a l'anterior, la **Plaça de Mercè Rodoreda i Gurgui** i els seus voltants, on també tenen un gran protagonisme en termes d'atracció la proximitat de l'Escola Marianao, de l'Espai Mercè Rodoreda de la Fundació Marianao així com de l'Escola bressol la Mercè.

- 7) Finalment destaca la freqüentació al **Carrer de Pablo Picasso** especialment en el tram entre els espais que conformen el clúster sanitari de Sant Boi i educatiu dels salesians. El recompte ha estat de 50 persones. 22 més si es considera el darrer tram de connexió des del Carrer d'Antoni Gaudí.

Fent un ràpid repàs a aquestes dades s'aprecia que la freqüentació dels espais apareix en molts casos associada al barri de Marianao a la presència d'un equipament educatiu o sanitari d'ús públic, així com també a la presència de comerços d'alimentació i d'establiments de restauració. Tot plegat fa preveure variacions molt importants en les pautes d'ús del barri en funció dels horaris d'apertura i de tancament d'aquests serveis i instal·lacions. És per aquest motiu que a el següent apartat s'examinaran els canvis derivats dels ritmes diaris, considerant, l'evolució de la freqüentació al llarg del matí, el migdia i la tarda.

Freqüentació dels espais públics de relació del barri de Riera. Font: Observació social, IERMB

Freqüentació segons moment del dia

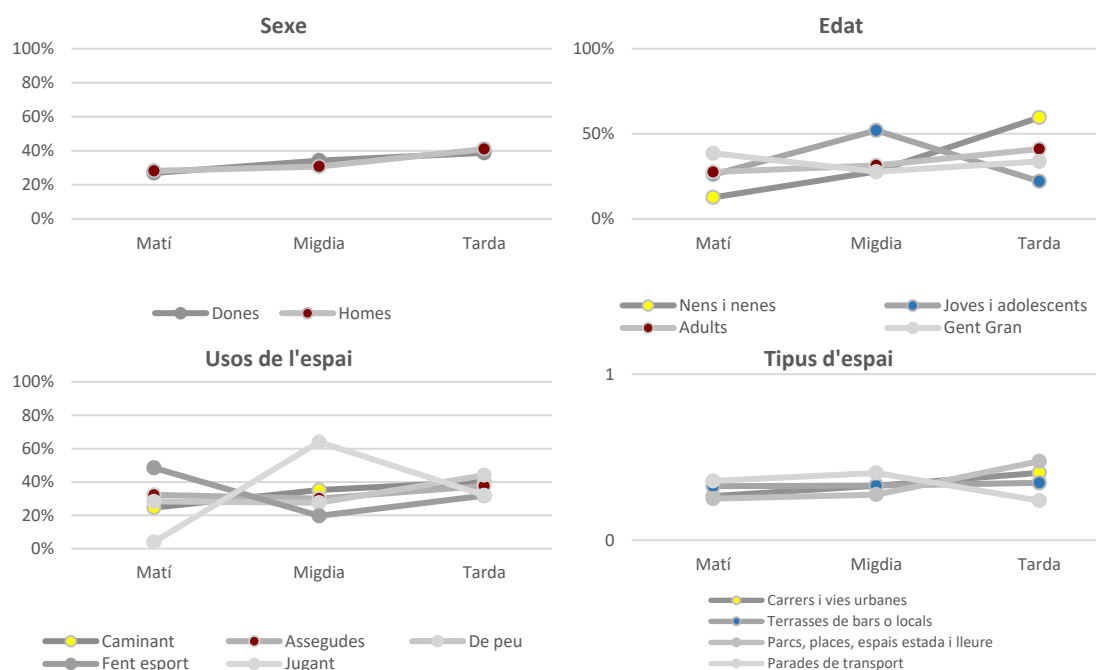
Els espais del barri es van omplir i buidar de persones al llarg del dia, en funció de quins siguin els ritmes i els horaris de les activitats quotidianes de la població. A Marianao es pot apreciar que el moment de màxima afluència s'assoleix durant les tardes. S'han comptabilitzat 765 persones, el que suposa el 40% de la freqüentació total. També es pot apreciar que els matins són els moments amb menor presència de persones al carrer (27%).

L'anterior és la tendència general, però és raonable esperar variacions en els patrons d'ús dels espais entre els diferents grups de població. Això és el que es representa a la taula i als gràfics següents, on es pot apreciar, en primer lloc, com la freqüentació augmenta al llarg del dia tant en dones (el 27% s'han vist durant el matí, el 34% al migdia i el 39% a la tarda) com en homes (28%, 31% i 41% respectivament).

En segon lloc, s'observa que aquesta pauta de freqüentació no és homogènia entre els diferents grups d'edat. Reflecteix sobretot les pautes d'ús de la població en edat adulta. En canvi el 52% de la població jove s'ha vist freqüentant el barri durant els migdies (de 12 a 16h) i el 60% de la infància durant les tardes (de 16 a 20h). La presència de gent gran ha estat més homogènia durant el dia, amb un cert predomini dels matins (39%) i les tardes (34%).

La quantitat de persones caminant i la probabilitat de veure persones aturades xerrant de peu augmenta a mesura que ho fa la freqüentació global. En canvi, el fet de seure en públic és una pràctica que es manté més estable al llarg del dia. Altres pràctiques com fer esport tenen els moments àlgids durant els matins i les tardes. El joc és més freqüent a darrera hora del migdia i primera hora de la tarda.

Un altre aspecte a destacar és que la freqüentació de bars i terrasses se sosté al llarg del dia, ja que previsiblement acullen bona part dels usos d'estada. En canvi els carrers, però sobretot les places i els parcs, són més freqüentats per les tardes.

Freqüentació dels espais públics de relació del barri de Marianao i principals característiques segons horari.
Font: Observació social, IERMB

	Recomptes			Pes relatiu		
	<u>Matí</u>	<u>Migdia</u>	<u>Tarda</u>	<u>Matí</u>	<u>Migdia</u>	<u>Tarda</u>
Sexe						
Dones	262	333	377	27%	34%	39%
Homes	258	282	376	28%	31%	41%
No se sap sexe	4	7	12	17%	30%	52%
Grup d'edat						
Nens i nenes	29	64	137	13%	28%	60%
Joves i adolescents	53	106	45	26%	52%	22%
Adults	310	354	462	28%	31%	41%
Gent Gran	128	92	112	39%	28%	34%
Usos de l'espai						
Caminant	263	376	430	25%	35%	40%
Assegudes	114	106	133	32%	30%	38%
De peu	108	105	168	28%	28%	44%
Fent esport	32	13	21	48%	20%	32%
Jugant	1	16	8	4%	64%	32%
Altres	6	6	5	35%	35%	29%
Tipus d'espai						
Carrers i vies urbanes	388	479	592	27%	33%	41%
Terrasses de bars o locals	80	81	85	33%	33%	35%
Parcs, places, espais estada i lleure	41	45	78	25%	27%	48%
Parades de transport	15	17	10	36%	40%	24%
Total Marianao	524	622	765	27%	33%	40%

Freqüentació dels espais públics de relació del barri de Marianao i principals característiques segons horari.

Font: Observació social, IERMB

Quan es considera la freqüentació distribuïda per cada franja horària es pot apreciar que són pocs els espais de Marianao en els que es produeix una ocupació elevada de forma constant al llarg del dia, amb la sola excepció del tram de la **Ronda de Sant Ramon** que queda entre els carrers de Rosselló i de Jordi Rubió i Balaguer, ja que en tots els moments del dia s'ha constatat una freqüentació que oscil·la entre les 10 i les 20 persones. A la banda contrària, la freqüentació màxima no ha arribat a les 10 persones en cap moment als carrers d'Antoni Rubió i Lluch, Llibertat, Montmany, Miquel, Pare Baldri de Sant Boi, Raurich o l'Abat Escarré, sent els carrers menys freqüentats els de Jaume Canalias i Amat, Urgell i el Passatge de Santa Teresa.

Quant a les places i parcs, es pot apreciar que la freqüentació ha estat en general baixa al Parc dels Somnis i també a la Plaça de Montserrat Roig, així com a la Plaça de l'Assemblea de Catalunya. En canvi l'animació ha incrementat durant les tardes a les places de Teresa Valls i Diví, Mercè Rodoreda i Gurgui, així com a les places de la Bòbila i de la Generalitat.

Un cop presentada aquesta descripció general, a continuació s'explica com ha variat la freqüentació del barri al llarg del dia:

- Durant els matins la presència de persones al carrer es distribueix per tot el barri. Amb tot, els trams amb major freqüentació són la ja citada **Ronda de Sant Ramon**, així com els voltants de la **Plaça de Teresa Valls i Diví**, el **Carrer de la Riera Basté** en el tram a tocar del Mercat Centre-La Muntanyeta. La presència d'establiments comercials i de negocis de restauració expliquen que la freqüentació en aquests espais s'hagi situat durant els matins entre les 10 i les 20 persones.
- En arribar el migdia s'aprecia un augment de la freqüentació especialment al **Carrer Victòria** i en el darrer tram del **Carrer Riera Basté** abans d'arribar a la Plaça Pallars Sobirà. En ambdós casos el recompte situa la freqüentació entre les 20 i les 30 persones. També augmenta l'activitat en el tram sud de la **Ronda de Sant Ramon** i del **Carrer Lepant**, que com s'ha vist és un altra zona del

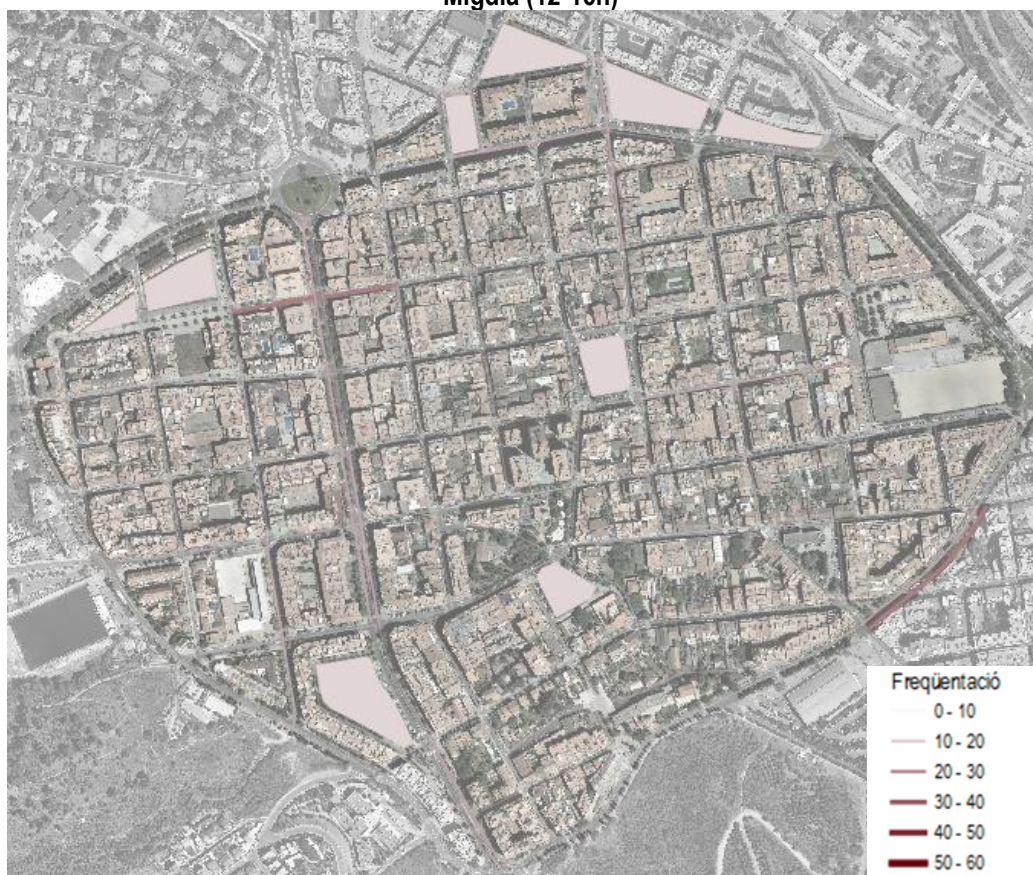
barri amb una elevada presència de negocis de restauració. El recompte també situa la freqüentació entre les 10 i les 20 persones als carrers de **Joaquim Auger, Girona i Rosselló**, si bé a diferència dels casos anteriors els usos predominants no són els estàtics (com seure), sinó que aquest augment de la freqüentació durant el migdia la protagonitzen en aquests carrers persones que es desplacen a peu.

- El mapa de la freqüentació canvia completament en arribar la tarda. Coincidint amb els horaris de les activitats escolars, es constata un augment de la freqüentació als carrers **Eusebi Güell i Lepant** a l'alçada de l'Escola Vicente Ferrer. També a la **Carretera del Bori** entre la Plaça de l'Assemblea de Catalunya i el Casal de barri Marianao, així com als carrers al voltant de les Escoles d'Antoni Gaudi, Salesiana i del Col·legi Santo Tomàs. També augmenta la freqüentació de les Places de la Bòbila, Mercè Rodoreda, Generalitat i de Teresa Valls i Diví, amb una freqüentació moderada d'entre 10 i 20 persones.

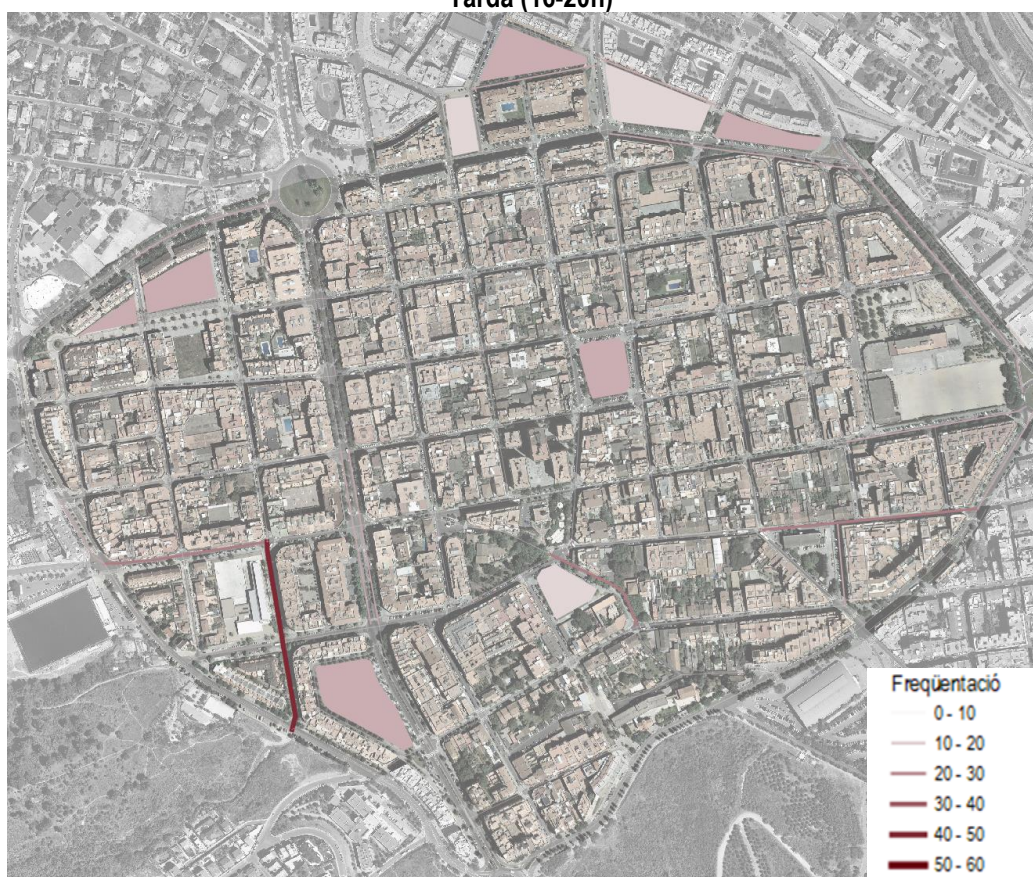
Matí (09-12h)

Migdia (12-16h)

Tarda (16-20h)

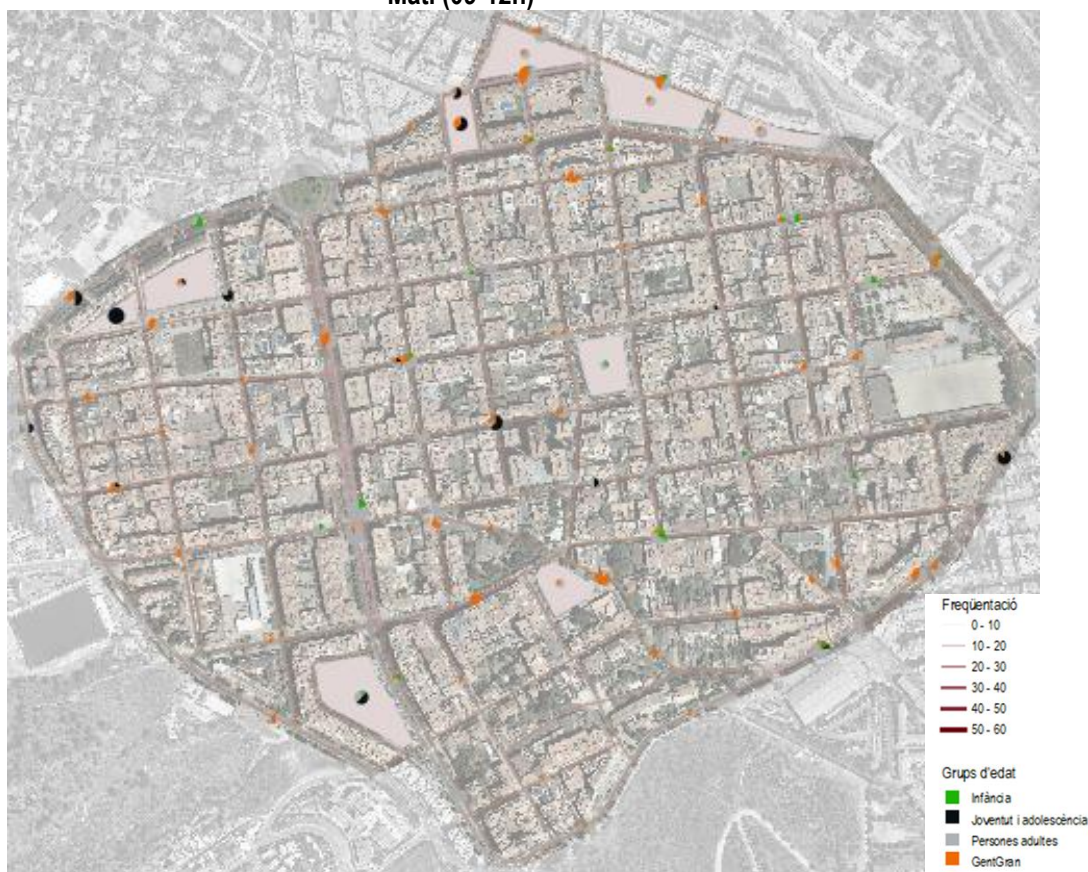
Frequentació dels espais públics de relació en dies feiners segons moment del dia. Barri de Marianao.
Font: Observació social, IERMB

Freqüentació segons edat

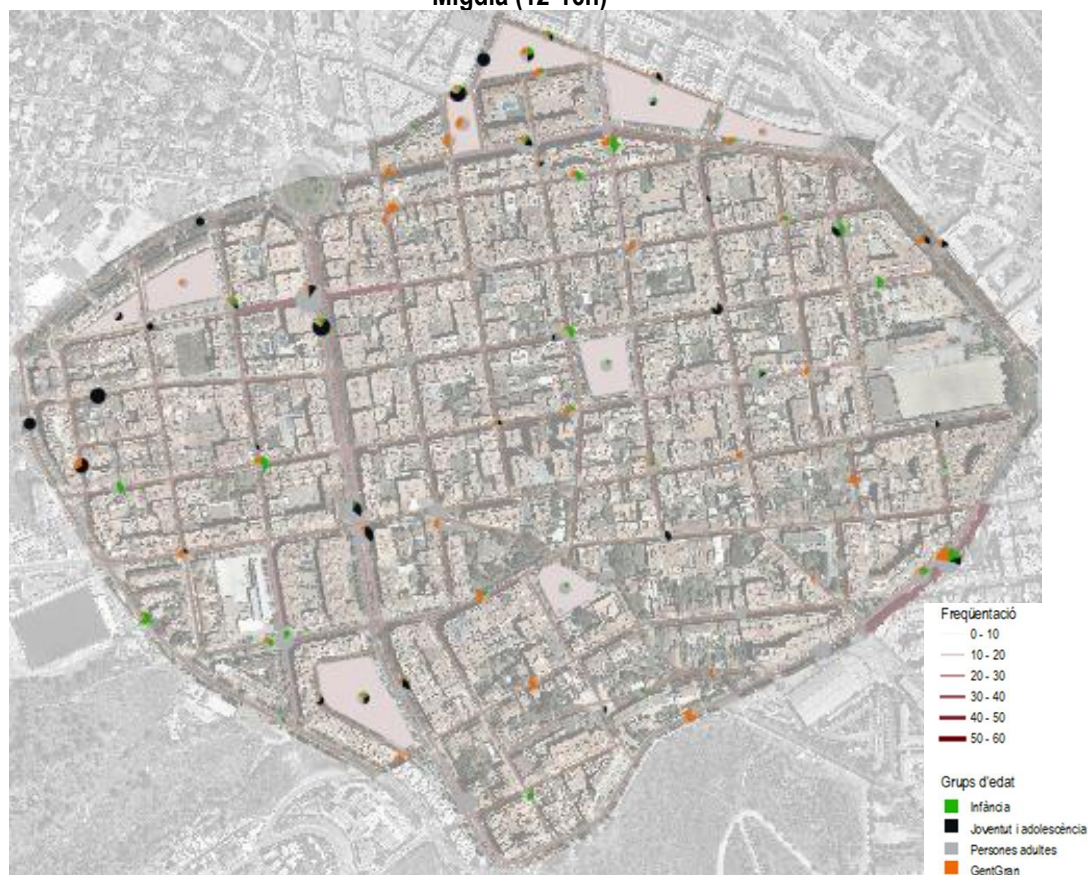
Com segurament cabia esperar, els indicadors de freqüentació es veuen inevitablement influenciats pels ritmes i els horaris de les activitats quotidianes de la població, el que es reflecteix també en canvis en la freqüentació del barri per edats.

- Malgrat les persones en edat adulta són les que tenen una major presència a qualsevol hora del dia, als mapes que es presenten a continuació es palesa l'elevada presència de persones en edat de jubilació a molts dels carrers del barri durant el matí, especialment a la *zona nord* (entre els **carrers de la Riera Gasulla i Lleida**) i a la zona sud (entre la **Carretera del Bori** i el **Carrer de la Riera Basté**, a tocar del Parc de la Muntanyeta). En l'altre pla, s'observa que la freqüentació de la població jove és alta en la zona que queda a l'oest del barri (entre l'Espai **Mercè Rodoreda** i les parades d'autobús situades a l'**Avinguda Can Carreras** i el **Carrer Benviure**), i a l'est en els trams al voltant de la **Riera Basté - Francesc Pi i Margall**.
- Respecte dels matins, al mapa que segueix es pot observar com durant els migdies s'intensifica la presència de població jove a l'extrem oest del barri, i passen a ser un grup de població més nombrós també a la zona nord, en detriment de la gent gran.
- A les tardes es duplica la presència de nens i de nenes als carrers del barri, especialment a la part més occidental, com els carrers de **Benviure** i **Eusebi Güell**, ja que estan en la proximitat de les escoles Eusebi Güell i Marianao. La situació és similar a la zona oest, on la presència dels equipaments dels salesians promou la presència de la infància al **Carrer de Salvador Allende** i al **Carrer d'Eusebi Güell**. A més del que s'acaba d'exposar, s'aprecia un augment de la freqüentació per part de la infància als parcs i places del barri. Si aquestes eren usades per la gent gran durant el matí, són l'escenari de la vida social d'una part de la infància en arribar les tardes.

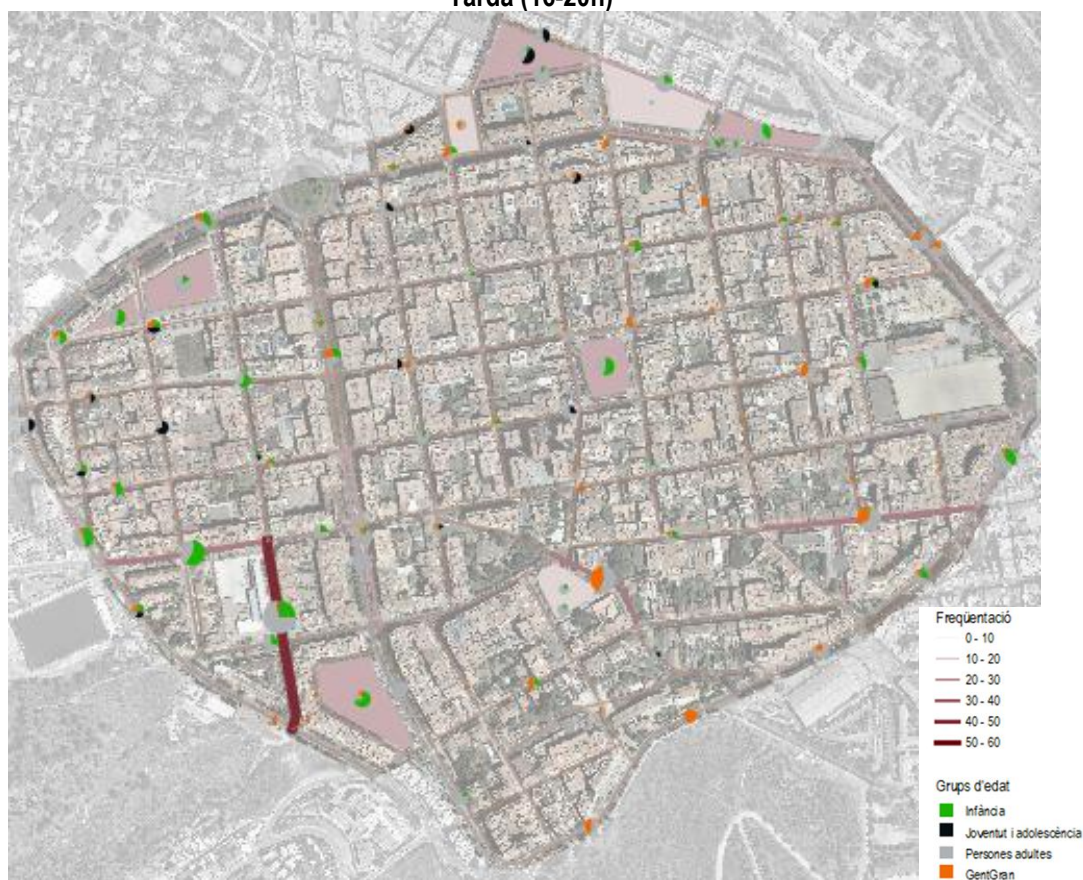
Matí (09-12h)

Migdia (12-16h)

Tarda (16-20h)

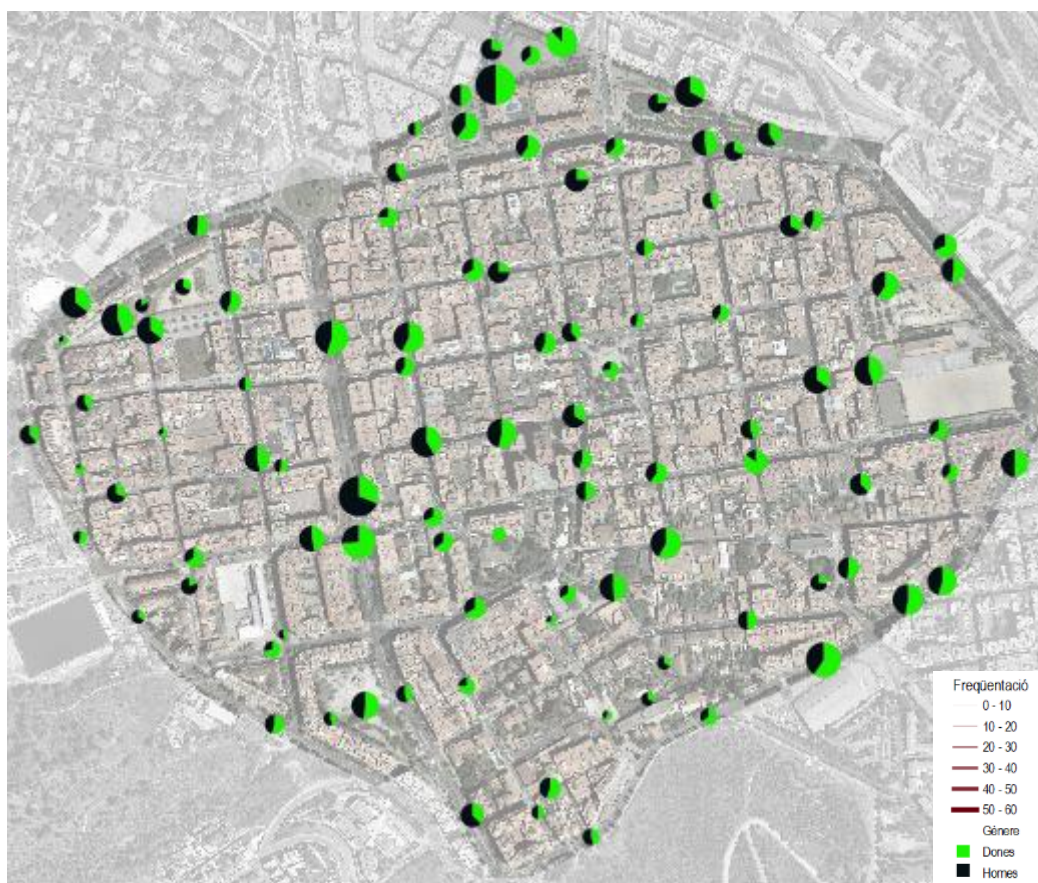
Freüentació dels espais públics de relació en dies feiners segons moment del dia. Barri de Marianao.
Font: Observació social, IERMB

Freqüentació i rols de gènere

Quan s'estudiava la freqüentació global es constata que la presència d'homes i de dones als carrers i micro-espais del barri tendia a la paritat. Això no obstant, s'ha elaborat un mapa que permet apreciar algunes diferències que s'expressen territorialment. S'observa així com la freqüentació és favorable a les dones especialment al **Carrer d'Eusebi Güell** que, d'acord amb els resultats, és una de les vies més usades del barri. Així, durant l'observació es van comptabilitzar fins a 112 persones, el 65% de les quals eren dones. A més a més, destaca el fet que els dos trams més feminitzats en aquesta via són els que estan a tocar dels centres educatius (l'Escola Vicente Ferrer, a l'oest; les escoles d'Antoni Gaudí i de la Mare de Déu dels Dolors, a l'est).

La presència de dones també és major que la d'homes al **Carrer de Jordi Rubió i Balaguer** (21 dones i 9 homes) i a la **Plaça de la Generalitat** (16 dones i 6 homes respectivament). També a la **Plaça de l'Assemblea de Catalunya** i al tram de la **Carretera del Bori** que queden a tocar del Casal de Marianao.

Tot plegat mostra com el context social es reflecteix en l'ús que les dones fan dels espais del barri, el qual apunta un major protagonisme en les tasques de cura (sobretot de la infància) que se'ls hi ha delegat.

Freqüentació dels espais públics de relació segons gènere. Barri de Marianao.
Font: Observació social, IERMB

Els usos de l'espai

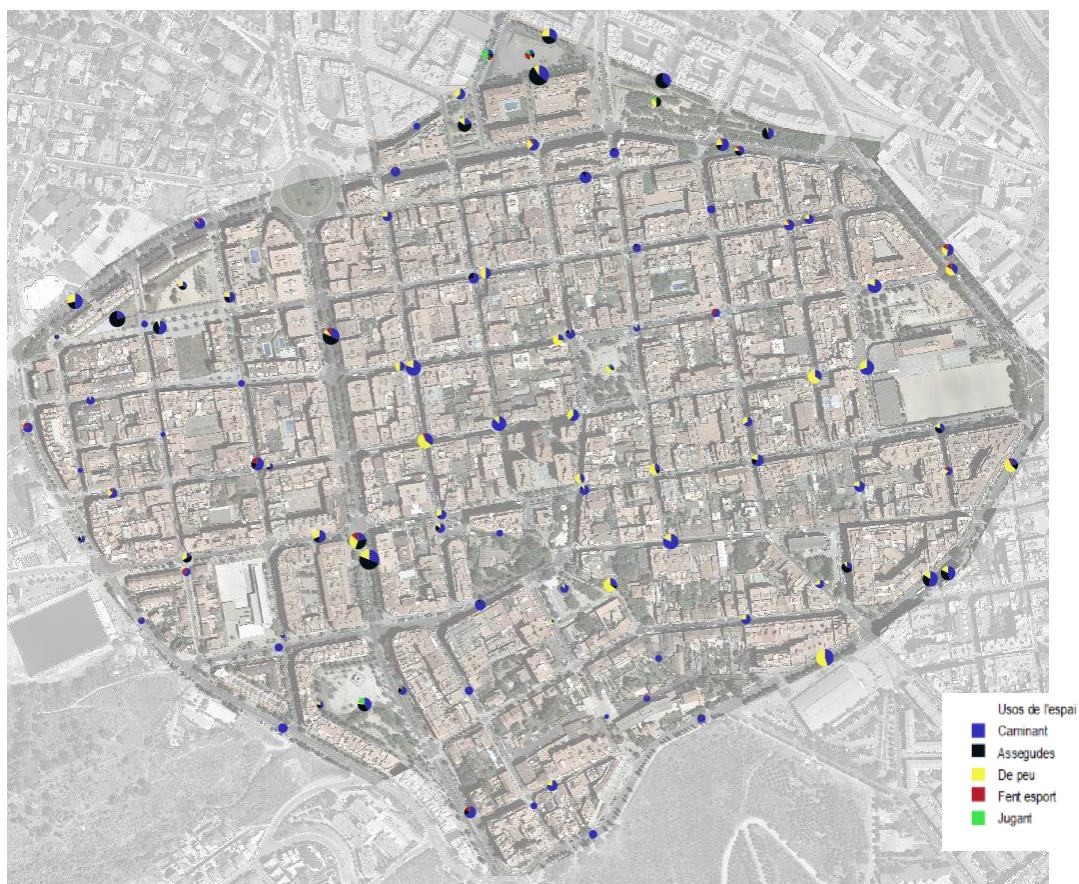
A l'apartat anterior s'han descrit les pautes globals de freqüentació al barri de Marianao. En aquest capítol es farà un pas més, tot examinant les activitats que s'estaven duent a terme en el moment de l'observació. Es consideren fins a 5 tipus d'activitats diferents, que impliquen tant els usos actius de l'espai (caminar, jugar i fer esport) com pràctiques socials més estacionàries (seure i estar-se de peu).

Es començarà dient que caminar és l'activitat més freqüent a l'espai públic. Això es pot apreciar al següent mapa, on es veu com aquest és l'ús predominant (en ocasions l'únic) a moltes zones del barri. Ara bé, el mateix mapa permet veure com sovint també és als trams més usats per a desplaçar-se on hi ha més persones que s'estan assegudes o dempeus aturades (com es veurà, sovint esperant o xerrant entre elles). Dit això, convé fer notar que l'estructura del barri dificulta la presència de llocs per seure, especialment als carrers amb voreres estretes de la zona d'habitatges. Malgrat tot el mapa mostra com aquesta configuració no impedeix que en ocasions es produeixin trobades casuales. El fet de seure en públic queda així limitat a aquells trams de via i espais que ofereixen un suport físic a aquesta pràctica, com ara bancs o terrasses.

Així doncs, a diferència de les persones que estan de peu, el fet de seure en públic dibuixa un patró més regular al territori. Aquests usos són més freqüents al llarg de les grans vies de mobilitat del barri (la Ronda de Sant Ramon, el Carrer de la Riera Basté, el Carrer de Lleida), així com als llocs d'estada (Places de Teresa Valls i Diví, de la Bòbila, Montserrat Roig o Mercè Rodoreda).

També el joc i la pràctica esportiva a l'aire lliure es concentren en uns pocs espais del barri. El motiu és el mateix, són usos que necessiten d'un suport físic i d'un mobiliari adequat per a poder realitzar-se.

A les pàgines que segueixen es presentarà la descripció detallada de cadascuna d'aquestes pràctiques.

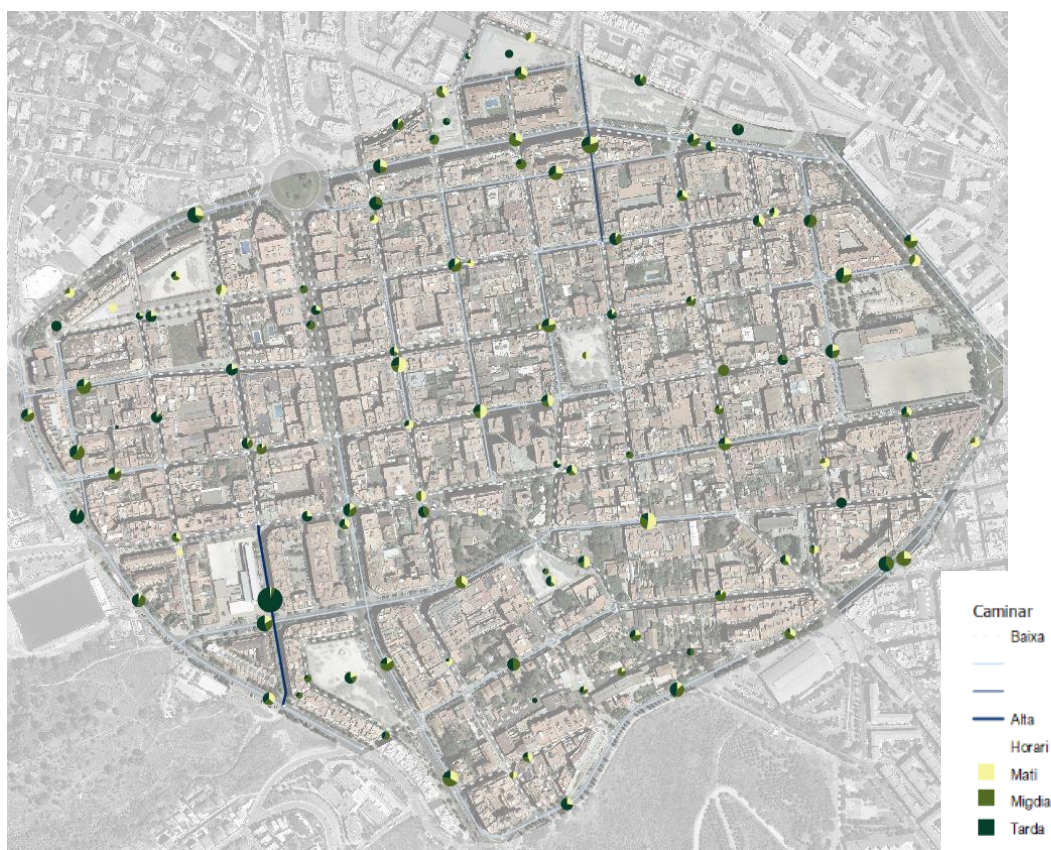

Usos dels espais del barri de Marianao. Font: Observació social, IERMB

Caminar

El 56% de les persones de les quals se n'ha registrat l'activitat estaven caminant en el moment de l'observació. La representació geogràfica d'aquesta informació permet apreciar com s'articulen els principals recorreguts de la mobilitat a peu al barri. Així:

- A Marianao s'observa com el 15% de les mobilitats a peu s'articulen a partir dels carrers perimetrals del barri: **Girona**, **Benviure**, **Riera Basté** i **Pablo Picasso**.
- Dit això, la mobilitat a peu és especialment elevada a la **Ronda de Sant Ramon**, que actuaria com una de les principals vies de pas i de connexió entre les zones nord i sud del barri.
- Considerant ara el sentit est-oest, s'aprecia com el **Carrer de Jordi Rubió i Balaguer** i el **Carrer de Francesc i Margall** actuen en conjunt configurant-se com un dels eixos de mobilitat a peu més importants del barri (56 persones), juntament amb el **Carrer d'Eusebi Güell** (50 persones). Val a dir que si bé la mobilitat a peu també és elevada al **Carrer d'Antoni Gaudí** (59) i al **Carrer Rosselló** (46), a diferència dels anteriors, la mobilitat és distribueix de forma menys homogènia a llarg del seu recorregut, concentrant-se sobretot als extrems d'aquestes vies (on se situen les escoles) i a l'alçada de la Plaça de la Generalitat.
- La mobilitat a peu també és elevada al tram del **Carrer de Salvador Aulèstia** que queda entre la **Plaça de la Bòbila** i l'Escola Vicente Ferrer. Ara bé, a diferència de la majoria de zones que s'han descrit fins ara, la mobilitat en aquest tram es concentra sobretot a la tarda, sent menor la resta del dia.
- Finalment, a la vessant nord del barri també es pot apreciar una altra zona per la qual transita un alt volum de vianants. Són sobretot aquells trams de carrer que queden al voltant de la **Plaça de Teresa Valls i Diví**, especialment **Joaquim Auger**, si bé la mobilitat a peu també és elevada als carrers de **Girona**, **Riera Gasulla** i **Providència**.

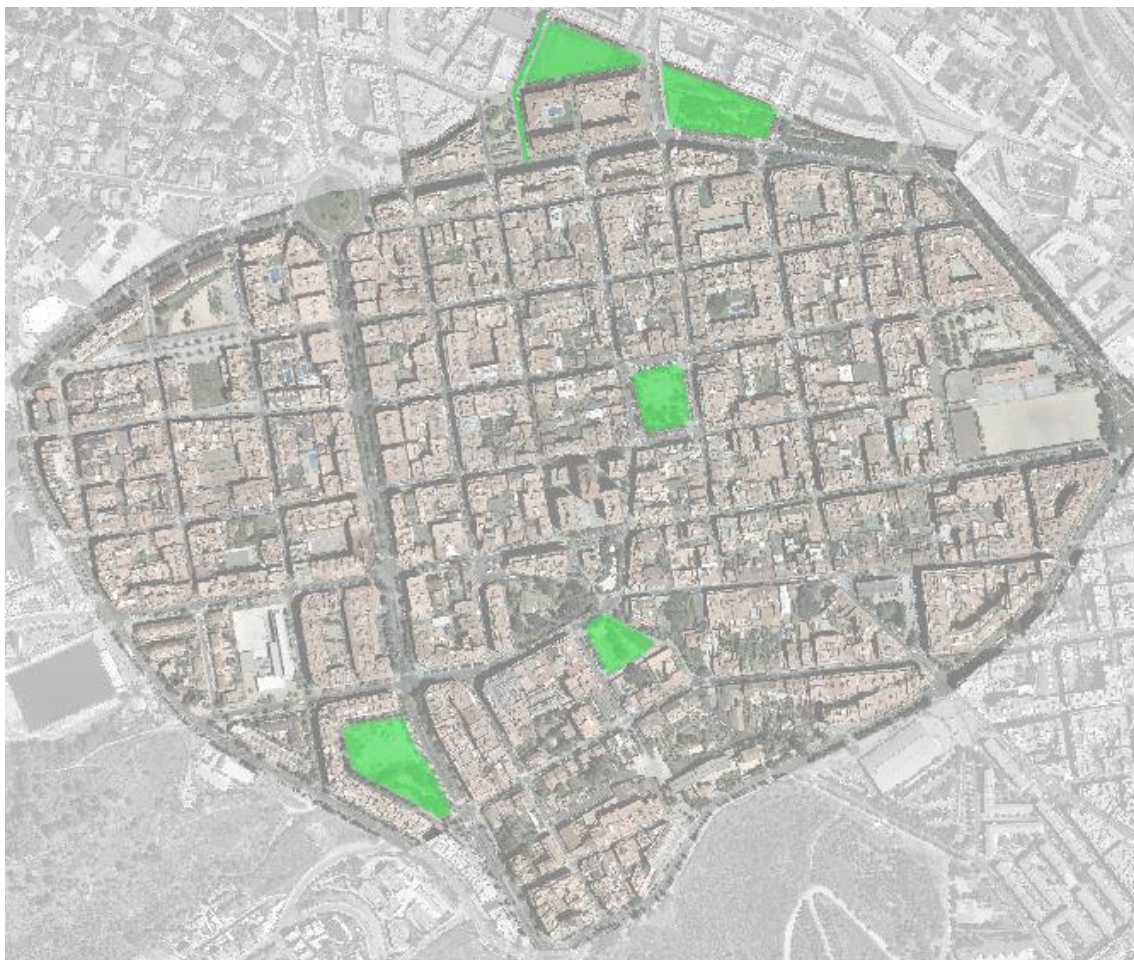
Localització dels usos del barri per caminar i distribució horària. Font: Observació social, IERMB

Jugar

Durant el període d'observació es van veure un total de 230 nens i nenes al barri de Marianao. La majoria estaven de pas, i només es van documentar 29 casos de joc infantil. És una xifra baixa, pel que cal prendre les dades amb prudència, i és per aquest motiu que al mapa que s'acompanya únicament s'han representat els llocs on s'ha vist infància jugant. Més concretament són:

- La **Plaça Teresa Valls i Diví** i el **Parc dels Somnis** al nord. En total es van comptabilitzar un total de 5 nens i nenes durant el migdia i primera hora de la tarda. D'aquests 3 jugaven al sorral de la Plaça Teresa Valls i Diví, un nen estava jugant a la tirolina i un més estava jugant amb el patinet a la zona del Parc dels Somnis.
- Al centre del barri, es van veure 2 nenes jugant a córrer a la **Plaça de l'Assemblea de Catalunya**, així com 6 nens i nenes a la **Plaça de la Generalitat**, 1 dels quals jugava a pilota.
- Un dels grups més grans de nens i nenes es va veure durant la tarda a la **Plaça de la Bòbila** (5).
- També es va poder veure un grup de fins a 7 nens i nenes jugant al **Carrer Antonio Machado**, al tram de vorera que queda davant el Poliesportiu l'Olivera.

Per la seva estructura i configuració el barri de Marianao no disposa d'una gran extensió d'espais exteriors per a l'estada i la relació. Potser aquest és un dels motius que expliquen la poca presència de joc infantil al barri. Atesa la importància d'aquesta pràctica en el desenvolupament infantil, caldrà parlar una especial atenció als resultats de les entrevistes que es van realitzar al barri per tal de copsar l'opinió de les persones residents sobre l'adequació dels espais. La descripció es pot consultar més endavant al capítol dedicat a la identificació i caracterització dels espais d'ús quotidià.

Localització del espais de joc a l'aire lliure. Font: Observació social, IERMB

Zones de joc infantil al barri de Marianao

Fer esport a l'aire lliure

S'han registrat un total de 66 persones fent ús dels espais del barri per practicar esport a l'aire lliure. El 62% eren homes i el 38% eren dones. Respecte de les edats, eren majoritàriament persones adultes (80%) o joves (12%), i 5 eren persones grans.

Quant a la pràctica esportiva, el 12% d'aquestes persones estaven fent ús d'algun dels elements esportius distribuïts pel barri. Més concretament 3 estaven fent servir els pedals i 5 el ping-pong ubicat a la **Plaça dels Somnis**.

La resta de persones estaven fent un ús més dinàmic de l'espai, usant principalment de les voreres per córrer (58). En aquest sentit s'observa una important utilització d'aquelles vies amb una major amplada, que són especialment els carrers perimetrals del barri (Benviure, Girona, Pablo Picasso i Riera Basté) i la especialment la Ronda de Sant Ramon quant als recorreguts interiors (7 persones).

Localització de les pràctiques esportives a l'aire lliure.
Font: Observació social, IERMB

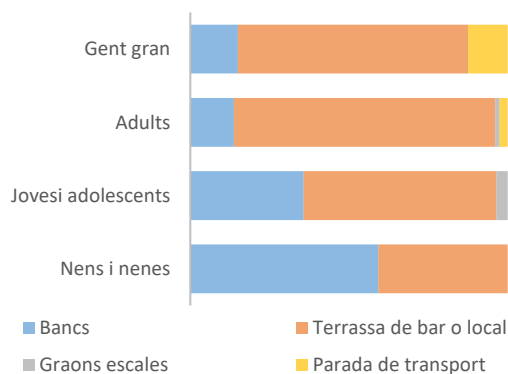

Zona d'esport a l'aire lliure al barri de Marianao

Seure en públic

El 18,5% de les persones que usen l'espai públic el barri estaven assegudes en el moment de l'observació. D'aquestes, el 69% eren persones en edat adulta, el 14% gent gran. El 8% eren joves i adolescents, i s'ha obtingut el mateix percentatge de nens i nenes.

Considerant els principals suports per seure, 250 persones estaven a la **terrassa d'un bar o d'un local de restauració** i 65 seien a un **banc**. 11 estaven **esperant l'autobús a la parada**. A més de les anteriors, s'han comptabilitzat 4 dones que estaven **assegudes a llocs no previstos** per a aquest ús. Concretament, eren dues dones adultes assegudes a les escales de la **Plaça de la Bòbila**, 1 dona adulta asseguda també a les escales però davant el **Mercat de la Muntanyeta**, i una dona jove asseguda a un portal del **Carrer de Lepant**. Es tracta de trams de carrer freqüentats i amb llocs on seure, el que significa que aquesta pràctica respon més a un ús informal de l'espai que a una forma de suplir la carència de llocs per seure al barri.

Tipus de suport per seure segons edat. Font: Observació social, IERMB

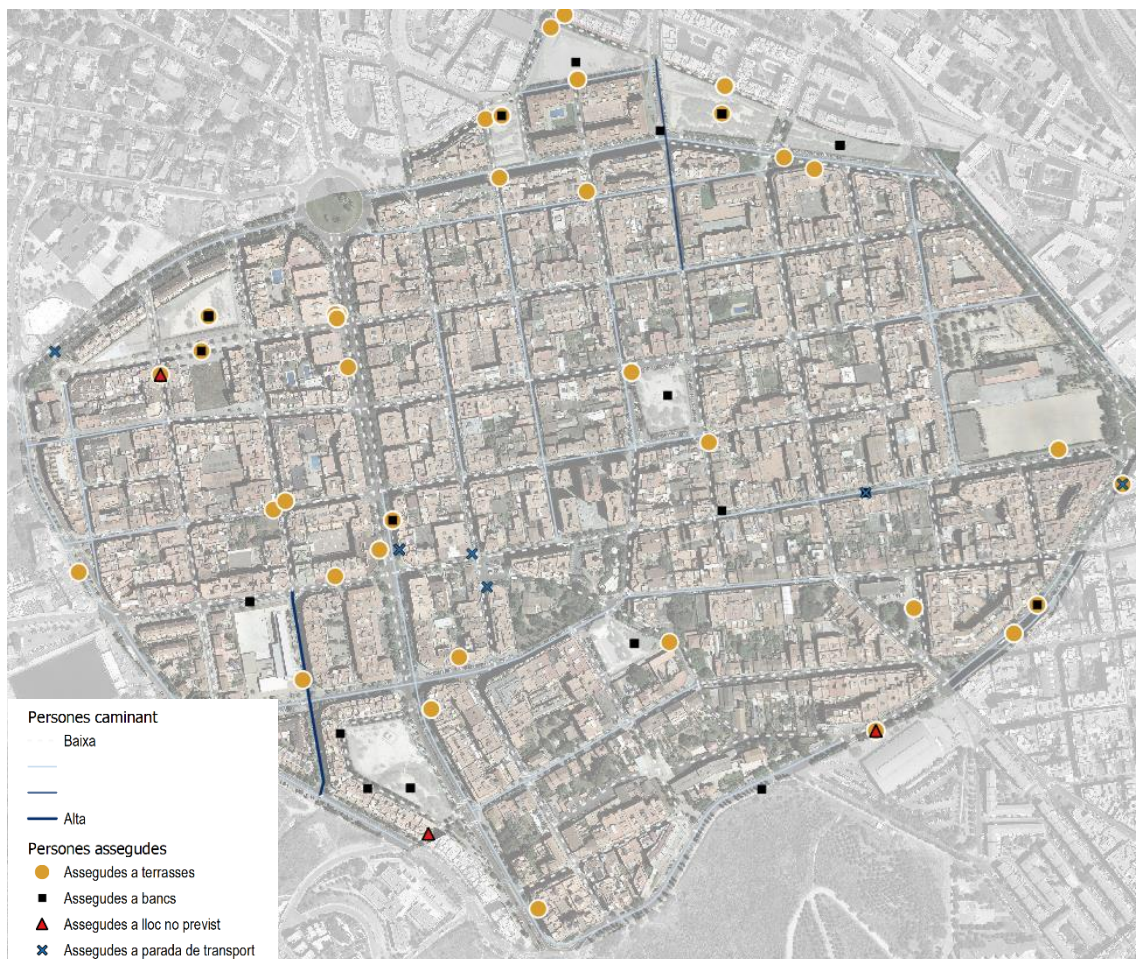
Més enllà de la tendència general, s'observa que les formes de seure en públic són distintes segons l'edat. Així, són sobretot les persones en edat adulta i la gent gran les que fan servir les terrasses dels bars. Els

joves i adolescents, juntament amb la infància solen usar també els seients o bancs ubicats als parcs i places o a peu de carrer. En relació a les parades de transport, és sobretot la gent gran la que utilitza els seients.

Al mapa que segueix s'han ubicat les persones assegudes a l'espai públic en funció del tipus de suport utilitzat. Es pot veure el que s'apuntava anteriorment respecte dels bancs i la seva ubicació, majoritàriament a les places del barri, tot i que també s'ha observat que s'usen els seients alineats a les voreres del **Carrer Eusebi Güell, Riera Basté i Carrer de Victòria**, davant de la Plaça Mercè Rodoreda.

Quant a les parades d'autobús, s'observa una elevada utilització dels seients de les parades Ronda Sant Ramon-Eusebi Güell, Eusebi Güell-Plaça de les Forces Armades, Plaça de les Forces Armades-Joaquim Rubió i Ors, així com de les parades situades a les parts més exteriors del barri: Avinguda Can Carreras-Benviure i Riera Basté-Francesc Pi i Margall.

La majoria de persones assegudes estaven a les terrasses dels bars i establiments de restauració, que com es pot apreciar al mapa es distribueixen per tot el barri, amb excepció de la zona més central de Marianao. També es pot veure que és a la zona nord, entre els carrers de Lleida i Girona, on hi ha més persones assegudes en terrasses. També és alta l'ocupació de les terrasses al voltant de la **Plaça de Mercè Rodoreda**. Igualment s'aprecien les zones de restauració al llarg de la **Ronda de Sant Ramon i Riera Basté**.

Localització de les persones assegudes i freqüència de persones caminant. Font: Observació social, IERMB

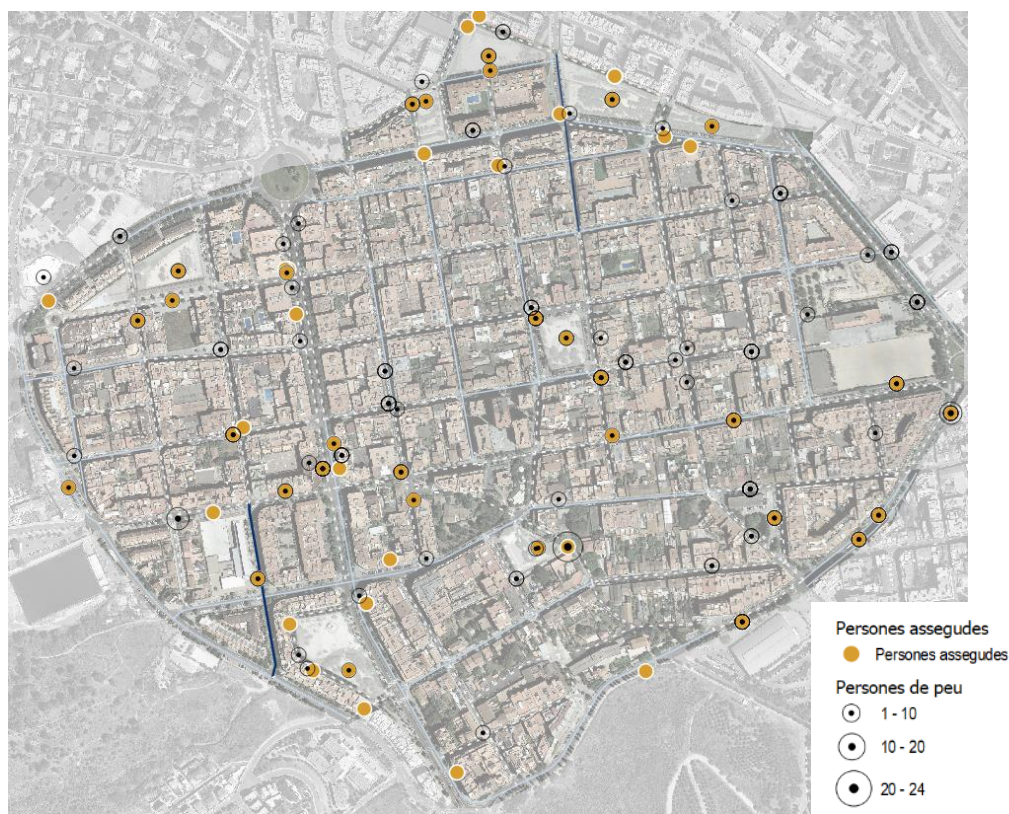
Els bancs situats als carrers, però sobretot els que estan a les places i les terrasses són els suports més usats per seure en públic a Marianao. Font. IERMB

Estar-se dret

La proporció de persones que estaven de peu ha estat molt similar a la de les persones assegudes, amb un percentatge del 20% (381 persones). Quan es compara la distribució territorial d'aquestes dues activitats també s'aprecien algunes coincidències. Així, s'observa que ambdues coexisteixen a les vies de major freqüentació del barri. Això no obstant, les persones que estan dretes no necessiten d'un suport material, motiu pel qual s'observa una major presència de persones de peu que no pas assegudes a la zona residencial, generalment, per les habituals trobades casuais amb persones conegudes.

A més de trobar-se amb algú altre, els motius més freqüents pels quals les persones s'estaven dretes al carrer han estat fumar (11 persones) i s'han arribat a comptabilitzar fins a 8 persones que en diferents moments del dia s'estaven a la vorera mirant les obres al carrer de Joan Martí. Estar-se dret també és una pràctica freqüent a les zones d'estada, sovint supervisant el joc de la infància. En aquest sentit s'han comptabilitzat fins a 26 persones dretes a les places del barri de Marianao, 8 de les quals a la **Plaça de la Generalitat**.

Però junt a les aturades voluntàries estan les aturades necessàries, com és el cas de les persones que esperen l'arribada del transport públic (s'han comptabilitzat 11 persones en aquesta situació a les parades del **Carrer de la Riera Basté** i 11 més a la **Ronda de Sant Ramon**) o que fan cua a la porta d'algun establiment (supermercat, taller, botiga, caixer...). D'aquestes aturades necessàries, les que han implicat un major nombre de persones han estat les esperes que es produeixen a les entrades i sortides dels centres educatius. Al llarg de l'observació s'han comptabilitzat fins a 18 persones aturades de peu a les voreres a l'entrada de l'Escola Vicente Ferrer (**Eusebi Güell** i **Salvador Aulestià**), 10 als Salesians (**Rosselló** i **Salvador Allende**), i també 10 persones a l'entrada de l'escola d'idiomes del **Carrer Victòria**. Juntament amb les anteriors, es va observar una aglomeració puntual en una cua de 24 persones a la **Carretera del Bori** en l'accés al casal de Marianao.

Localització de les persones assegudes i les que estan de peu. Font: Observació social, IERMB

Usos relacionals de l'espai públic

Fins ara s'han examinat les característiques dels espais públics del barri de Marianao i les seves pautes d'ús, en funció tant de la freqüentació com de la localització espacial i temporal dels llocs socialment més dinàmics. Però observar on va i què fa la gent també ajuda a entendre que *l'espai urbà és sempre un lloc de contacte social*, on les persones interaccionen entre elles de manera voluntària o involuntària, continuada o circumstancial. És clar que aquestes interaccions no sempre resulten en un vincle de sociabilitat i, malgrat tot, aquestes trobades i contactes són les estructures elementals sobre les que es basteix la vida quotidiana als barris, i pal·liatives de les situacions de solitud i d'aïllament social.

L'anterior és important atès que les idees sobre la fi o el declivi de l'espai públic tendeixen a dominar la narrativa sobre la sociabilitat als barris. En canvi, la recerca empírica tendeix a demostrar una realitat ben distinta a la de l'espai anònim i impersonal. En efecte, de les 1.911 persones comptabilitzades durant la fase d'observació només el 20% estaven soles i 1.528 estaven acompanyades (el 80%, és a dir, la gran majoria). El 33% estaven en companyia d'una altra persona, el 26% en grups de 3 o 4 persones, el 16% en un grup de 5 a 10 persones, mentre que el 5% formava part d'un grup encara més gran.

Aquesta tendència s'observa tant en homes com en dones, si bé l'edat introdueix alguns matisos interessants. En primer lloc, al barri de Marianao no s'ha vist infància sense acompanyament, sinó que habitualment les nenes i els nens s'hi estan en grups de 3 o de més persones (el 36% formen part de grups de 3 o 4 membres, el 28% de grups de 5 a 10 persones i el 14% de grups majors). En segon lloc, les persones adultes i la gent gran són les que van soles amb més freqüència (23-29%) o en parelles (34-38%), per bé que en aquestes edats també s'observen grups de 3 i de 4 persones (23-25%). La propensió a anar en grups és major entre la joventut del barri (el 26% van en grup de 3 o 4 persones i el 33% en grups de fins a 10 persones).

Quant a les activitats que s'estaven duent a terme en el moment de l'observació, es veuen més persones soles caminant i fent esport (el 25% i el 23%, respectivament) i, amb tot, el més freqüent és que les persones que fan esport a l'aire lliure ho facin acompanyades de com a mínim una altra persona (el 55%). Les pràctiques de sociabilitat també troben molt d'espai i són compatibles amb els desplaçaments a peu, que generalment es fan en parella (35%) o en grups petits i mitjans de fins a 10 persones (59%).

És poc freqüent veure persones soles assegudes (10%) o de peu (14%), i encara menys jugant (4%). En efecte, la majoria de persones assegudes estaven acompanyades d'algú altre (23%), en un grup de 3-4 o de 5-10 persones (el 35% i el 29%, respectivament). Pel que fa a xerrar de peu, s'ha vist que a Marianao 326 persones estaven acompanyades en aquesta situació, majoritàriament amb algú altre o xerrant en grups petits.

Tal i com s'ha dit, la vida pública a Marianao és eminentment relacional, i és per aquest motiu que arreu on hi ha freqüentació es veuen persones acompanyades, afegint que estar en grup és la forma més habitual de passar el temps a les terrasses (91%) i als parcs (88%). En canvi, a les persones soles és més freqüent veure-les als carrers i vies urbanes (23%) o a les parades de transport (24%). Amb tot, també convé fer notar que estaven soles el 12% de les persones usuàries dels parcs i de les zones d'estada.

Quant a la distribució temporal de les interaccions, es pot veure que els usos individuals de l'espai són més freqüents als matins (26%), i que aquests usos decauen a mesura que avança el dia. Efectivament, són grups els que omplen els carrers i els llocs d'estada durant les tardes (57% de les persones usuàries).

	n	1 pers.	2 pers.	3-4 pers.	5-10 pers.	+10 pers.	Total
Sexe							
Dones	(972)	19%	34%	25%	17%	5%	100%
Homes	(916)	22%	32%	26%	14%	6%	100%
Grup d'edat							
Nens i nenes	(230)	0%	22%	36%	28%	14%	100%
Joves i adolescents	(204)	10%	30%	26%	33%	0%	100%
Adults	(1.126)	23%	34%	25%	13%	5%	100%
Gent Gran	(332)	29%	38%	23%	7%	4%	100%
Usos de l'espai							
Caminant	(1.069)	25%	35%	24%	12%	4%	100%
De peu	(381)	14%	34%	26%	14%	12%	100%
Assegudes	(353)	10%	23%	35%	29%	4%	100%
Fent esport	(66)	23%	55%	15%	8%	0%	100%
Jugant	(25)	4%	20%	28%	48%	0%	100%
Tipus d'espai							
Carrers i vies urbanes	(1.459)	23%	35%	24%	11%	7%	100%
Terrasses de bars o locals	(246)	9%	21%	40%	30%	0%	100%
Parcs, places, espais estada i lleure	(164)	12%	29%	24%	35%	0%	100%
Parades de transport	(42)	24%	38%	24%	14%	0%	100%
Moment del dia							
Matí	(524)	26%	37%	26%	11%	0%	100%
Migdia	(622)	20%	35%	25%	19%	0%	100%
Tarda	(765)	16%	27%	27%	17%	13%	100%
Total Marianao	(1.911)	20%	33%	26%	16%	5%	100%

Interaccions socials i característiques als espais del barri de Marianao. Font: Observació social, IERMB

Caminar com a pràctica relacional

Anteriorment s'ha vist que de totes les persones observades al barri de Marianao el 56% estaven caminant i que només el 27% d'elles es desplaçaven soles. Aquests desplaçaments són més freqüents entre la població adulta i la gent gran (31% i 36%) que entre la població jove (12%).

A més, l'anàlisi de l'horari confirma la tendència abans esmentada, sent el matí quan la presència de persones soles caminant té més pes al barri (34%). En canvi la proporció de persones caminant en grup augmenta significativament durant els migdies i les tardes.

Arribats a aquest punt convé dir que l'observació sistemàtica no permet discernir si les persones que caminen ho fan motivades per una activitat obligatòria (anar a la feina, a estudiar, al metge,...) o si aquests desplaçaments responen a altres motivacions personals, com ara deambular o passejar. Aquesta és una qüestió que cal abordar-la amb altres tècniques, cosa que es farà en un capítol posterior on s'examinarà quins són els llocs del barri escollits per a passejar.

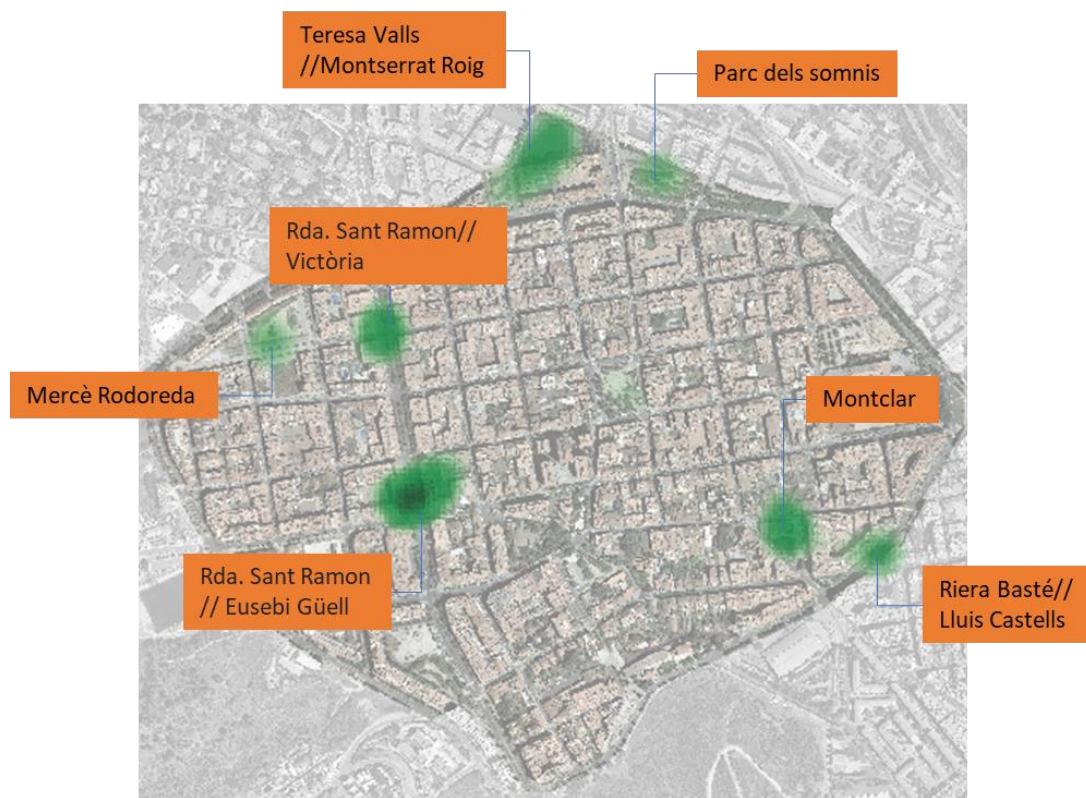
	1 persona	2 persones	3-4 persones	5-10 persones	+10 persones	Total
Sexe						
Dones	25%	35%	23%	14%	3%	100%
Homes	25%	35%	25%	11%	5%	100%
Grup d'edat						
Nens i nenes	0%	28%	41%	24%	6%	100%
Joves i adolescents	12%	35%	27%	26%	0%	100%
Adults	31%	36%	19%	8%	6%	100%
Gent Gran	36%	38%	21%	5%	0%	100%
Moment del dia						
Matí	34%	42%	21%	4%	0%	100%
Migdia	23%	36%	27%	14%	0%	100%
Tarda	20%	30%	25%	16%	9%	100%
Total Marianao	25%	35%	24%	12%	4%	100%

Perfil demogràfic i relacional e les persones que caminen Font: Observació social, IERMB

Seure i estar-se dret en situacions d'interacció

A part de caminar, seure i estar-se de peu són les dues formes més freqüents d'usar els espais. És per aquest motiu que s'ha volgut conèixer fins a quin punt aquests usos són rellevants per a la vida pública i social del barri de Marianao. A tal fi s'han identificat aquells casos en els que aquestes pràctiques implicaven persones interaccionant entre elles i s'ha elaborat un mapa de calor. Així es té en compte tant la freqüència d'aquestes pràctiques com la proximitat entre elles. Els resultats han permès identificar fins a 7 zones o escenaris d'interacció diferents. Breument:

- A partir dels resultats s'identifiquen les zones de terrasses de la **Ronda de Sant Ramon**. La primera en la confluència del **Carrer d'Eusebi Güell** i la segona amb el **Carrer Victòria**. També es destaca en aquest sentit la cruïlla de la **Riera Basté** amb el **Carrer de Lluís Castells** a la zona sud-est del barri.
- Els resultats mostren que l'àrea compresa entre el **Carrer de Lleida**, la **Plaça de Teresa Valls i Diví** i la **Plaça Montserrat Roig** es configura actualment com una sola zona d'ús social i comunitari, la qual alberga un important component relacional. Cal destacar el fet que, malgrat aquestes dues places estan separades pel carrer d'Antonio Machado, les intervencions realitzades en aquest tram per pacificar el tràfic de vehicles sembla que han contribuït a facilitar el flux de vianants i la interconnexió d'aquests espais conformant una sola àrea d'estada i relacional. En canvi els resultats indiquen que aquesta continuïtat no s'estén en la direcció contrària, on la intersecció dels carrers de **Joaquim Auge** i de **Montmany** semblen interrompre el potencial relacional observat en aquesta façana nord del barri, que es concentra sobretot al voltant de la zona de terrasses del carrer Lleida i l'àrea de jocs infantils.
- Les situacions d'interacció són també freqüents a la **Plaça Mercè Rodoreda i Gurgui** i la zona d'estada habilitada al **Carrer Victòria**.
- Finalment, els resultats apunten l'existència d'una setena zona amb un elevat volum contingut relacional que s'articula en el perímetre del centre d'atenció primària. Malgrat el tancat perimetral i la circulació de vehicles, l'afluència de persones que acudeixen acompanyades explica l'alt volum d'interaccions personals observat en aquesta àrea.

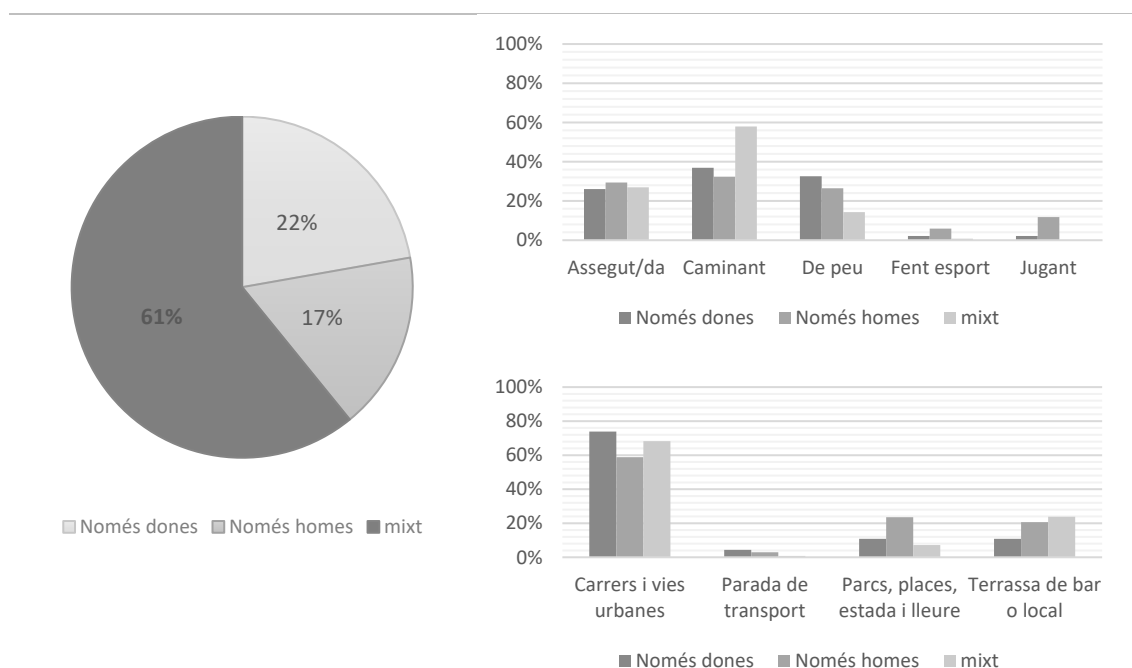
Escenaris d'interacció. Font: Observació social, IERMB

Relacions inter-generacionals i de gènere

Continuant amb les pràctiques relacionals, s'ha vist que fins el 47% de les persones observades s'estaven al barri en grups de 3 o més persones. Així, a Marianao s'han comptabilitzat un total de 204 grups. Per tal de descriure aquesta forma social d'usar els espais, a continuació es realitzarà una breu descripció a partir de la composició demogràfica dels seus membres:

- Respecte del sexe de les persones integrants, s'ha observat que el 61% d'aquests grups eren mixtes, 46 estaven conformats només per dones i 34 únicament per homes (són el 22% i el 17%, respectivament). En aquest sentit s'observa que el 58% dels grups mixtos els conformen persones que en el moment de l'observació estaven caminant i el 27% assegudes. En el cas dels grups de dones caminar està gairebé tan present com altres pràctiques més estàtiques (el 37% dels grups estaven conformats per grups de dones que estaven caminant, el 33% s'estaven dretes i el 26% assegudes). En canvi s'ha pogut apreciar una major participació dels grups d'homes en el joc i en la pràctica esportiva a l'aire lliure.

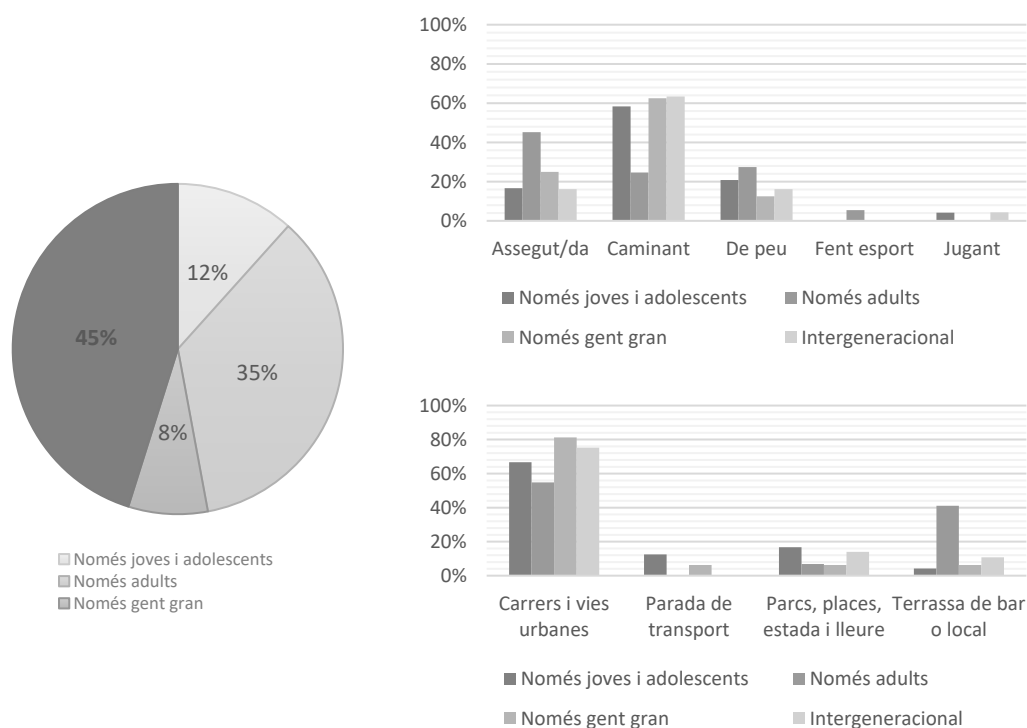
Aquestes distintes formes d'usar els espais es reflecteixen també en els tipus d'espai que freqüenten aquests grups, sent que els grups conformats per dones usen sobretot els carrers del barri (74%), mentre que els grups d'homes fan un major ús de les places del barri que la resta.

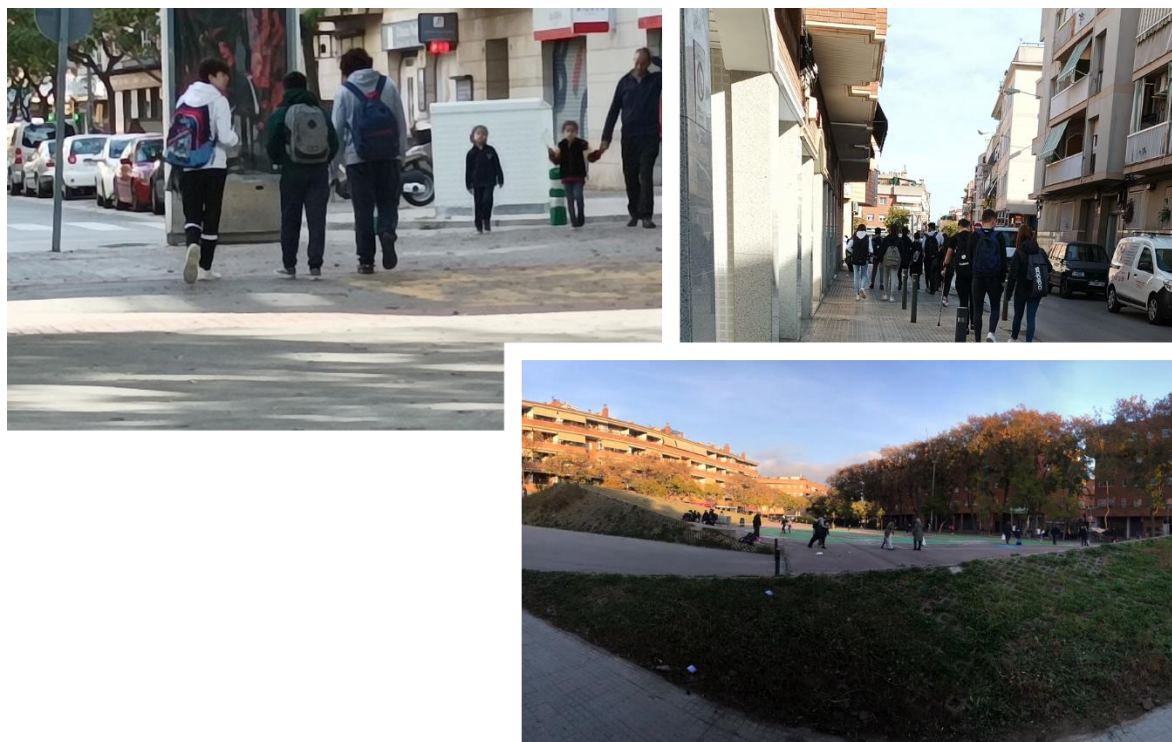
Principals usos de l'espai segons gènere dels grups. Barri de Marianao. Font: Observació social, IERMB

- Quant a l'edat dels integrants, s'ha pogut observar que el 45% d'aquests grups són inter-generacionals, és a dir, reuneixen persones de diverses edats. El 36% són grups que estan conformats únicament per persones en edat adulta. Són menys freqüents els grups de joves i adolescents (12%), així com aquells conformats tan sols per gent gran (8%). Arribats a aquest punt, les dades permeten veure que si bé caminar implica a tots els grups d'edat, en canvi en el 45% dels grups conformats per persones adultes és freqüent veure els seus membres interaccionant asseguts o de peu (27%), especialment a les terrasses (41%). Respecte de la resta, destaca el nombre de grups de joves i adolescents que s'estan de peu (21%) o asseguts (17%), i la seva presència a les parades de transport

(espai que comparteixen amb els grups de gent gran) i a les places (on conviuen amb grups inter-generacionals).

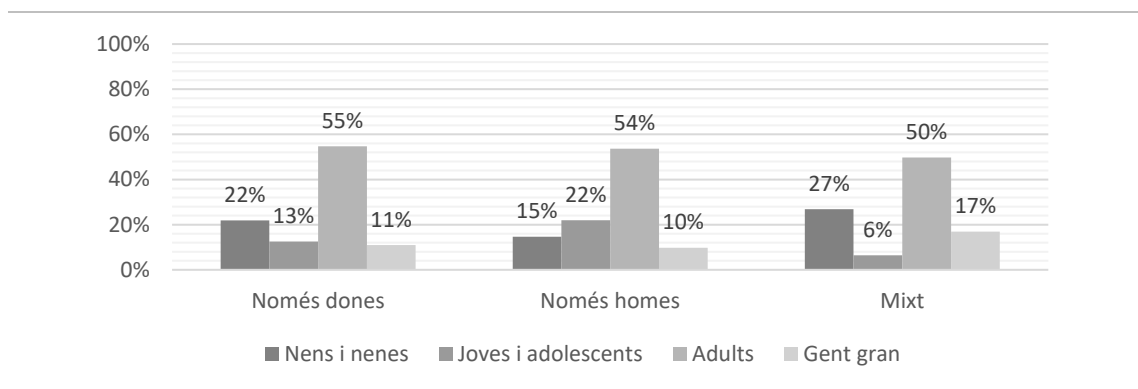

Principals usos de l'espai segons edat dels grups. Barri de Marianao. Font: Observació social, IERMB

Relacions inter-generacionals i de gènere: espai de joc i sortida de les escoles. Font: IERMB

Arribats a aquest punt volem incidir en la situació de la infància. Com es pot apreciar al gràfic que segueix, al 27% dels grups mixtos hi ha nens i nenes i en el 22% dels grups de dones. Aquest percentatge és només del 15% en els grups d'homes. Les dades permeten apreciar així que es produeix una major dedicació per part de les dones en la cura i en la supervisió de la infància que no pas per part dels homes.

Composició demogràfica i usos de l'espai segons gènere dels grups. Barri de Marianao. Font: Observació social, IERMB

Identificació i caracterització social dels espais d'ús quotidià

L'aproximació a la vida pública al barri de Marianao s'ha sustentat fins ara en mètodes cartogràfics i en tècniques d'observació no participativa que han permès, d'una banda, donar compte de les característiques físiques de l'espai, de les possibilitats d'ús que ofereix actualment, així com informar de les previsions de millora previstes pel planejament. D'altra banda, l'estudi de la freqüentació ha permès identificar pautes territorials i horàries d'ús d'aquests espais, mostrant diferències substantives segons les característiques demogràfiques de la població, tota vegada que també es mostrava com aquestes pràctiques estan socialment significades, en tant que estan dotades d'un important component relacional. Per tant, atès que és en les interaccions quotidianes que les persones compartim informació, opinions, plantejem necessitats i expectatives sobre els espais que ens envolten, és de cabdal interès analitzar els usos de l'espai també des d'una perspectiva qualitativa.

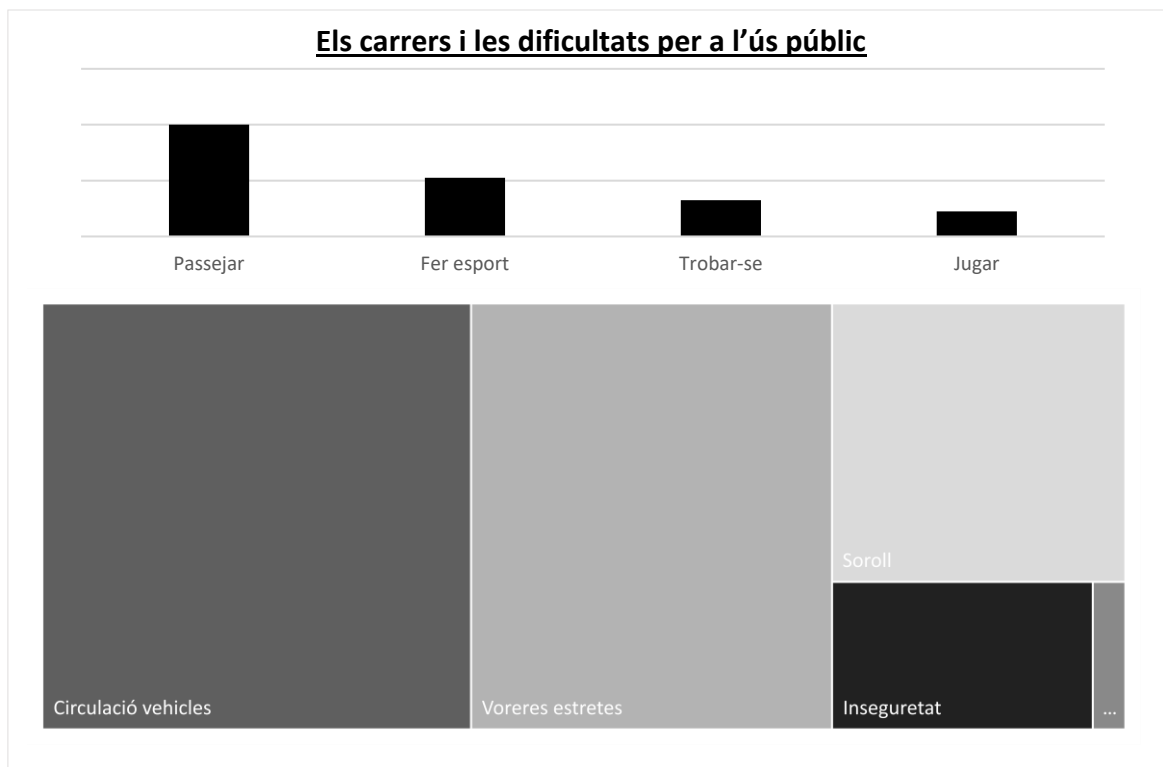
Així doncs, a més de les fonts d'informació abans citades, també es van realitzar una sèrie d'entrevistes estructurades amb l'objectiu de copsar quins espais del barri es considera que responen als interessos i satisfan les necessitats quotidianes de la població i quins no, tot considerant la mobilitat activa, el lleure, el joc infantil i la pràctica esportiva. En cada cas es demanava pel millor i pel pitjor espai del barri, així com pels motius que porten a aquesta valoració, així com una sèrie de preguntes sobre l'encaix dels espais al barri (relatives a la freqüentació, a la reputació,...).

A diferència d'altres tècniques d'anàlisi, les aproximacions qualitatives permeten aproximar-se a la imatge que les persones s'han anat conformant del lloc on viuen en base a la seva experiència diària. És un saber pràctic sobre l'espai urbà que s'expressa a distintes escales i que pot atènyer a llocs concrets (un carrer, una plaça...) o a la realitat del context. Com s'ha destacat a l'anàlisi, el teixit urbà del barri està conformat majoritàriament per una xarxa de carrers en forma de retícula, sovint d'amplada estreta i oberta al trànsit de vehicles. A la vista dels residents, tot plegat genera una sèrie de dificultats i de mancances.

En primer lloc, s'ha vist que la zona residencial està delimitada per dos eixos viaris estructurants i que a l'interior d'aquest àmbit la xarxa viària adopta la forma de carrers de sentit únic sense semàfors. També s'ha constatat que el trànsit de vehicles i el nivell de soroll que generen es manté en nivells força acceptables en aquestes zones. I malgrat tot, **33 de les 95 persones entrevistades han definit els carrers de Marianao com mals llocs per a estar-se, caminar,...** A les anteriors cal afegir **12 persones més han fet aquesta valoració referint-se específicament als carrers del centre.**

La causa principal és la circulació de vehicles i més concretament dels cotxes. De fet, més endavant es veurà com sovint allò que més es valora dels llocs d'estada no és tant la seva configuració i disseny com, precisament, l'absència de cotxes. En el cas de Marianao també es destaca la **poca amplada de les voreres** com un problema. Tot plegat genera sensació d'inseguretat en alguns casos, però sobretot riscos per a la salut en forma de contaminació acústica.

Una qüestió rellevant és que aquesta percepció la comparteixen tant les dones com els homes, si bé la crítica als carrers del barri es fa més present a mesura que incrementa l'edat de la població resident al barri. Són considerats com espai problemàtics pel 26% dels nens i nenes menors de 16 anys que s'han entrevistat al barri. Aquest percentatge augmenta al 63% entre la població adulta i arriba al 90% entre la població més gran. La dada és rellevant, doncs el que s'assenyala són les dificultats que ofereixen els carrers sobretot a l'hora de passejar, en conseqüència, per a fomentar la mobilitat activa.

Caracterització dels aspectes negatius dels carrers per a la vida pública del barri de Marianao. Font: Entrevistes, IERMB

També és significativa la valoració que es fa dels espais d'estada. En efecte, de les 13 places i parcs del barri que s'han citat, 6 han rebut més cites negatives que positives. Amb l'excepció de la **Plaça de la Bòbila**, que només ha rebut cites positives, de la resta de places se n'han destacat aspectes negatius, sent la més criticada la **Plaça de la Generalitat**.

Una altra qüestió igualment rellevant té a veure amb la territorialització dels espais per a l'ús social, ja que 62 persones han esmentat espais de fora del barri per a referir-se a aquells que consideren com els millors adaptats a les seves necessitats. El Parc de la Muntanyeta ha estat el més citat per la població entrevistada (24 persones), sent un espai que està situat a prop del barri (a uns 750 metres del seu centre geogràfic) i accessible a peu. En canvi altres espais com el Parc de Marianao (citats per 14 persones), el Parc del Drac (11 persones) o els Jardins Puig del Castell (5 persones) estan ubicats a més distància, aproximadament a 15-20 minuts a peu.

Abans de passar a estudiar els llocs del barri que s'han citat i les seves característiques, volem ressaltar la importància que s'atribueix a la connectivitat amb els espais naturals com el Camí del Riu de Sant Boi (10 persones) o la muntanya de Sant Ramon (7 persones), citats com espais rellevants (sobretot per passejar i fer esport) malgrat en alguns casos se situen a més d'1 quilòmetre del barri. També volem fer una breu menció a l'elevat nombre de persones que valoren positivament els equipaments que la Fundació Marianao té ubicats al barri (16 persones han citat el casal i 6 l'espai Mercè Rodoreda).

	n	Cites	Cites positives	Cites negatives
Carrers, passeigs, avingudes...				
Els carrers (genèric)	(44)	75	4	33
Els carrers del centre	(12)	15	0	15
Carrers citats:				
<i>Ronda Sant Ramon</i>	(29)	30	21	9
<i>Carrer Pablo Picasso</i>	(11)	13	12	1
<i>Carrer d'Eusebi Güell</i>	(9)	17	0	17
<i>Carrer Benviure</i>	(3)	4	4	0
<i>Carrer d'Antoni Gaudí</i>	(3)	4	1	3
<i>Carrer de Girona</i>	(1)	1	1	0
<i>Carrer de Raurich</i>	(1)	1	0	1
<i>Carrer Joaquim Rubió d'Ors</i>	(1)	1	0	1
<i>Carrer Miquel</i>	(1)	1	1	0
<i>Carrer Rosselló</i>	(1)	1	0	1
<i>Carretera del Bori</i>	(1)	1	0	1
<i>Carrer de la Riera Basté</i>	(1)	1	0	1
Parcs, places i zones d'estada				
Els parcs i places (genèric)	(4)	6	5	1
Parcs i places citades:				
<i>Plaça Teresa Valls i Diví</i>	(47)	79	58	21
<i>Plaça de la Generalitat</i>	(43)	75	3	72
<i>Plaça Mercè Rodoreda i Gurgui</i>	(28)	47	38	9
<i>Plaça de l'Assemblea de Catalunya</i>	(22)	25	13	12
<i>Plaça de la Bòbila</i>	(17)	19	19	0
<i>Plaça Joan N. García Nieto</i>	(8)	8	1	7
<i>Parc Antoni Gaudí</i>	(3)	3	0	3
<i>Plaça de la República</i>	(2)	4	1	3
<i>Plaça de les Forces Armades</i>	(2)	2	0	2
<i>Jardins Maria Mercè Marçal</i>	(2)	2	1	1
<i>Plaça Catalunya</i>	(1)	2	2	0
<i>Plaça de Catalunya</i>	(1)	1	1	0
<i>Plaça de Montserrat Roig</i>	(1)	1	1	0
Equipaments comunitaris				
Casal de Barri Marianao	(16)	16	16	0
Fundació Marianao	(6)	6	6	0
Poliesportiu l'Olivera	(3)	3	2	1
Escola Benviure	(1)	2	2	0
CAP Montclar	(1)	1	0	1
Escola Vicente Ferrer	(1)	1	1	0
Altres espais				
Els bars	(3)	3	3	0
Tot el barri	(9)	9	2	7
Cap lloc al barri	(34)	57	10	47
Fora del barri	(72)	142	114	28
Total Marianao	(95)	641	343	298

Identificació dels espais per a la vida pública del barri de Marianao. Font: Entrevistes, IERMB

Els millors i els pitjors espais de trobada

Una de les qüestions més importants en la investigació sobre la vida pública urbana és si les ciutats i els barris són espais prou adequats com per a que la població pugui satisfer les seves necessitats de sociabilitat. D'una banda, una part de la literatura especialitzada sembla indicar que processos com la privatització dels espais públics, l'excessiva regulació i vigilància o les tendències híper-individualistes (exacerbades per l'ús de les tecnologies de la comunicació), tendeixen a disminuir la sociabilitat. D'altra banda, hi ha també una visió menys conservadora i pessimista que atén a la naturalesa inevitablement social de l'espècie i, per tant, a la impossibilitat d'erradicar la vida pública. Ans al contrari, atesa la capacitat humana de resignificar i de modificar els usos previstos dels espais per adequar-los a les seves necessitats, s'adverteix la necessitat d'una investigació de l'espai públic més matisada i determinada localment.

Així doncs, l'objectiu d'aquest apartat és identificar quins espais del barri es consideren adequats per trobar-se per socialitzar i quins no. També conèixer quines són les limitacions d'aquests llocs i si hi ha marge de millora per ampliar el potencial del barri per al seu ús relacional. Es començarà per examinar quines característiques s'han atribuït als millors i als pitjors espais de trobada (estiguin o no ubicats al barri), per exposar després quins espais s'han identificat al barri.

Un dels aspectes que més es valoren dels espais de trobada i de relació és que ofereixin **molts estímuls i possibilitats d'ús diferents**. Pel que fa a les possibilitats d'ús, s'han valorat molt positivament aquells espais que són **grans i amples**, que permeten la realització d'activitats distintes de forma que no es molestin entre elles. Així, a més de disposar de **llocs per seure**, també s'han valorat molt positivament aquells llocs que **compten amb jocs per la infància, elements esportius, activitats econòmiques** (botigues, serveis de restauració, terrasses...) o **activitats de dinamització** que permetin passar l'estona a la vegada que animar l'espai. En efecte, en relació als estímuls, se cita com un element positiu **una freqüentació alta**, tot i que no únicament per part de persones estranyes, ja que una de les característiques més ben valorades també és la **possibilitat de trobar-se amb persones conegudes**.

A Marianao l'**espai de trobada arquetípic són la plaça i els centres socials**, si bé en alguns casos també s'han citat les terrasses dels bars. **En molt poques ocasions s'han citat carrers o avingudes** com a llocs que puguin jugar aquest paper. Anteriorment s'ha explicat que la pròpia configuració del barri, en forma de malla de carrers, fa que es consideri **la presència de vehicles** com un important factor negatiu per a la sociabilitat. Això passa, no tan sols perquè el trànsit **obliga a estar atent als perills per accidentalitat**, sinó també perquè en aquells carrers més aptes per a la trobada es genera un problema important de **contaminació acústica**. A més cal destacar que **l'estretor de les voreres limita les possibilitats d'estada**, contribuint a la massificació d'espais i a les molèsties associades a l'aglomeració, fins i tot quan la freqüentació no és alta. En menor mesura s'han citat altres aspectes negatius, com **la brutícia i la manca d'il·luminació percebudes en alguns espais del barri**. Amb menor freqüència s'ha fet referència a la manca de bancs per seure i de verd urbà com a elements que dificulten l'estada i la relació.

Però a més dels aspectes estructurals, un dels aspectes que ha emergit amb força al barri és la **sensació d'inseguretat amb què es caracteritza alguns dels potencials espais de trobada**. Aquesta inseguretat apareix associada a la **presència de persones amb qui no es vol conviure**, ja sigui perquè es consideren molestes o responsables de conductes perilloses, en ocasions associades al **consum d'alcohol i drogues**.

Pel que fa a la identificació dels **millors espais de trobada** al barri, cal començar dient que una de cada quatre referències han estat pels equipaments de la Fundació Marianao, especialment el Casal (21%). Dit això:

- El 24% de les persones entrevistades han considerat la **Plaça de Teresa Valls i Diví** com el millor espai de trobada del barri. Entre els aspectes positius es destaquen la seva ubicació cèntrica i

propera a les escoles, sent un espai que es considera ampli i amb un mobiliari adequat per al joc infantil, tota vegada que la presència de terrasses fa que sigui un lloc freqüentat i animat. També es destaquen alguns aspectes negatius, sent el principal el fet que no es considera un lloc còmode per la manca de bancs i d'ombres a la plaça, tota vegada que la vegetació perimetral en ocasions dificulta la supervisió de la infància.

- En segon lloc amb un 22% de les persones entrevistades han considerat la **Plaça de Mercè Rodoreda i Gurgui**, perquè és un espai ample i segregat del tràfic de vehicles, valorant-se molt positivament la presència de llocs per seure i d'elements per al joc infantil, això com també la presència de terrasses que permeten passar el temps, fins i tot a aquelles persones que no han de supervisar els jocs de la infància.
- Amb un nombre menor de cites estan la **Plaça de l'Assemblea de Catalunya (7%)** i la **Plaça de la Bòbila (5%)** com els millors llocs del barri per a la trobada i la relació. En ambdós casos es destaca el fet que siguin espais oberts i amplis, segregats del tràfic de vehicles. A més de la presència de llocs per seure es destaca la proximitat de les terrasses, si bé de la Plaça de l'Assemblea de Catalunya es destaca molt especialment el fet que es facin esdeveniments com un element que augmenta l'atractiu social i comunitari.

En relació als **pitjors espais de trobada i relació**, el 15% de les referències són pels carrers del barri, amb tot existeix un consens força generalitzat en relació als déficits que presenta la **Plaça de la Generalitat** com espai de trobada i de relació. Si han referit el 36% de les persones entrevistades, per la presència de cotxes aparcats al perímetre, però sobretot per la **sensació d'inseguretat** associada a aquest espai que es percep com brut, poc il·luminat i a on hi ha mal ambient, que s'associa a la presència de persones que consumeixen alcohol, consumeixen i, se sospita, trafiquen amb drogues. En aquest cas, més que el disseny i la configuració física, són els usos socials d'aquesta plaça els que generen aquesta valoració negativa. S'ha vist que la freqüentació en aquesta plaça és alta durant el dia, si bé se cita la nit com un punt d'inflexió que canviaria el tarannà i les possibilitats d'ús social d'aquest espai.

 # Els millors i els pitjors espais per jugar

Jugar és una pràctica que ateny en principi a un segment de població demogràficament poc nombrós. Ara bé, l'observació sistemàtica ha permès constatar que aquesta és una pràctica poc freqüent a Marianao, sobretot si la comparem amb altres barris on s'han dut a terme estudis similars. És per aquest motiu que els discursos i opinions de la població resident és un aspecte clau per comprendre aquestes dinàmiques.

Començant pels que es consideren **aspectes positius dels espais de joc** del barri, el major nombre de cites són per la **presència i la qualitat dels jocs infantils**, els millors llocs de joc es caracteritzen també per la **presència de mobiliari esportiu (especialment per jugar a la pilota) i de bancs per seure**. La infància al barri de Marianao sempre va acompanyada, motiu pel qual els espais de joc acaben actuant com a nodes de centralitat relacional i de vida pública. L'atenció a les necessitats de les persones acompanyants es palesa també en una valoració positiva d'aquells **espais que compten amb terrasses o espais d'estada per a les persones cuidadores**. En el cas de Marianao aquest és un aspecte rellevant, doncs també s'ha vist que la presència de jocs infantils es valorava com un aspecte positiu que caracteritzava els espais de trobada.

Quant a la configuració física dels millors espais de joc, es valora positivament el fet que siguin **espais grans**, a l'aire lliure i amb prou **vegetació** com per a disposar d'espais d'**ombra**. Finalment, el temps de joc a l'aire lliure és limitat, i hi ha una necessitat real de poder integrar-lo en les rutines diàries. És en aquest sentit que la **proximitat** és un altre element que es valora molt positivament dels millors espais de joc.

En el cas de Marianao el joc sembla concentrar-se en uns pocs espais, sent els més citats:

- La Plaça Teresa Valls i Diví
- La Plaça de la Bòbila
- La Plaça Mercè Rodoreda i Gurgui

A molts barris les característiques dels pitjors espais de joc són com una còpia en negatiu de les característiques que s'acaben d'exposar. En conseqüència, **la manca de jocs infantils** o la presència de **jocs poc atractius o no adequats a les distintes edats de la infància** són el principal motiu de crítica, així com la proximitat del trànsit de vehicles. Però a més d'aquests elements, **el mal ambient i la inseguretat tornen a emergir com un problema** a Marianao, i un factor que desincentiva el joc en algunes de les places del barri. Com succeïa amb altres usos, la **Plaça de la Generalitat** és la que rep un major nombre de cites.

En el cas del joc, resulta significativa la quantitat de cites que es refereixen a espais de fora del barri com els més adequats. Són sobretot el **Parc de la Muntanyeta** i el **Parc del Drac**, si bé també s'ha fet menció d'altres espais com el Parc de Marianao o els Jardins Puig del Castell (sovint mencionat com el "Parc de la Sargantana").

 # Els millors i els pitjors espais per passejar

L'observació sistemàtica no permet discernir si les persones que caminen ho fan motivades per una necessitat de mobilitat obligada (anar a la feina, a estudiar, a comprar, al metge,...) o si aquests desplaçaments es produeixen en un context de lleure. És doncs a través de les tècniques qualitatives que es poden concretar aquestes pràctiques i arribar a conèixer quins són els espais que s'utilitzen habitualment per passejar (o s'eviten) i els motius.

Quant a les característiques que s'han atribuït als **millors llocs per passejar**, estan sobretot les **dimensions i la grandària dels espais**. Però a més de que hi hagi un recorregut prou llarg i ample per caminar **també es valora molt positivament el valor ecològic del recorregut**, és a dir, que ofereixi possibilitats de contacte amb verd urbà fins i tot amb la natura. El tercer aspecte que han citat més persones és la **tranquil·litat**, és a dir, que sigui un lloc freqüentat però sense aglomeracions. Finalment, ateses les característiques dels carrers de Marianao, s'han valorat com a elements positius dels millors espais per passejar el fet **que no hi hagi vehicles i que hi hagi mobiliari per jugar, fer esport i seure**.

A la banda contrària, es consideren **mals espais per passejar** aquells que estan **oberts a la circulació de vehicles**, o que **per les seves dimensions i orografia dificulten caminar**. En el cas de Marianao la **percepció de seguretat** sembla afectar també el passeig d'algunes persones.

Tenint en compte el que s'acaba d'exposar, se citen com **els millors espais per passejar** del barri:

- La **Ronda de Sant Ramon** (34% de les cites) i, en menor mesura, el **Carrer de Pablo Picasso**. En ambdós casos es valora com a positiu el fet que són espais ben asfaltats i prou amples com per caminar a peu. Amb tot, en el cas de la Ronda de Sant Ramon el que més es valora és que és un carrer animat amb molt ambient, mentre que del Carrer de Pablo Picasso es destaca sobretot la possibilitat de gaudir de zones verdes. Són dues formes distintes de practicar el passeig. En un cas es tracta d'una forma de passeig que busca desconnectar de l'entorn urbà i el contacte amb la natura. En aquests casos es prefereixen els llocs tranquils i poc freqüentats, amb un gran gaudi de plantes i vegetació, així com d'altres elements ecosistèmics. En el segon cas es valora l'entorn urbà, considerant com aspectes positius la presència d'activitat i d'animació. Per contrapartida emergeixen alguns aspectes negatius, que en el cas de la Ronda de Sant Ramon són la circulació de vehicles, de semàfors i de soroll.

Respecte dels que s'han mencionat com els **pitjors espais per passejar**, el 27% de les cites són referències genèriques als carrers del barri. Amb tot, quan s'ha concretat, el que ha rebut un major nombre de mencions negatives ha estat el **Carrer d'Eusebi Güell** (13% de les referències), principalment perquè es percep com un carrer amb molt trànsit de vehicles i soroll.

 # Els millors i els pitjors espais del barri per a fer esport

La pràctica esportiva sovint precisa d'espais, d'atencions i d'elements específics que motiven que en moltes ocasions estigui institucionalitzada, pel que els equipaments esportius se solen considerar com els millors espais per a fer esport. En aquest sentit el referent més pròxim al barri de Marianao és el Poliesportiu l'Olivera i el Duet Sports Pau Gasol fora del barri (2 i 8 cites respectivament).

Durant l'observació s'ha pogut apreciar que la pràctica esportiva de caràcter més extensiu (córrer, ciclisme,...) es produïa en les vies més amples del barri, que són les perimetral i la Ronda de Sant Ramon. La dada és lògica, doncs a les entrevistes s'ha pogut constatar que la **circulació de vehicles** i la **falta d'espai** són els aspectes més problemàtics a l'hora de fer esport. Així doncs, la referència genèrica als carrers és la que aglutina un major nombre de cites negatives (14), sent el **Carrer d'Eusebi Güell** el pitjor considerat per a aquesta pràctica al barri de Marianao.

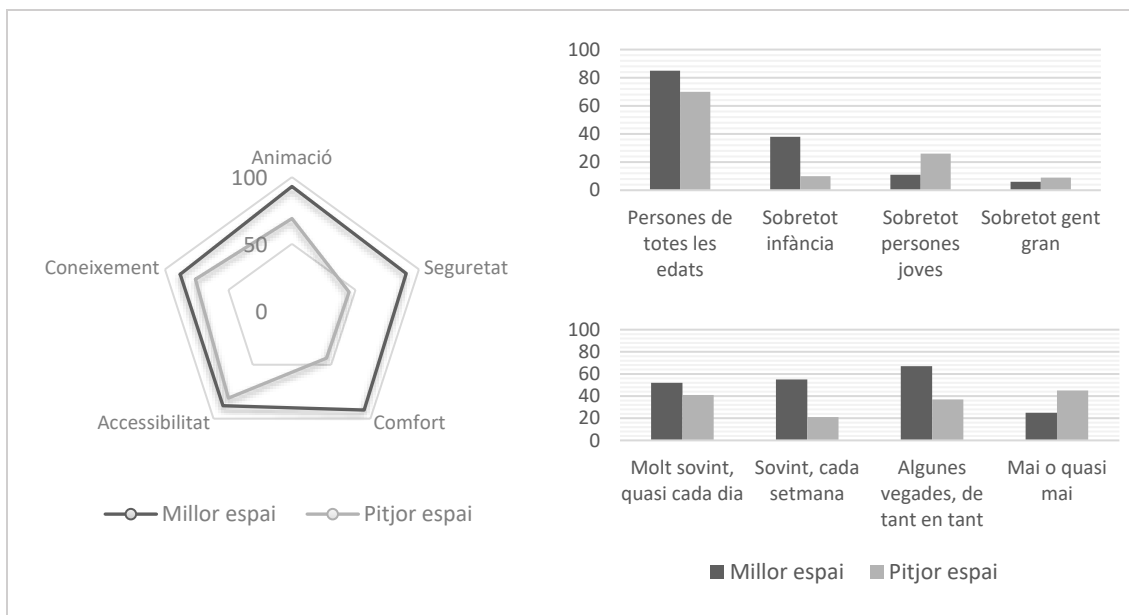
No obstant l'anterior, l'exercici a l'aire lliure també pot ser més intensiu, si bé en aquest cas precisa de mobiliari específic per poder dur-se a terme. Tenint en compte això, l'espai que ha rebut un major nombre de cites positives ha estat per la **Plaça Mercè Rodoreda** (6). Ara bé, com succeïa amb el joc, moltes de les persones entrevistades a Marianao consideren que els millors espais per a fer esport es troben fora del barri, destacant en aquest cas la quantitat de persones que s'han referit al **Parc de la Muntanyeta** (15) i al **Parc de Marianao** (10).

 # Caracterització social dels millors i pitjors espais

La cartografia dels millors i pitjors espais del barri ha permès constatar que aquestes valoracions no resulten només de relacions merament urbanístiques sinó també socials. En efecte, a més de les característiques de disseny i de manteniment, s'ha pogut comprovar que sovint se senyalaven el mal ambient o la inseguretat com elements característics dels pitjors espais. A la vista de les informacions que s'han reunit en aquest treball sembla que aquesta percepció d'inseguretat té efectes en la manera com les persones usen els espais del barri, especialment en relació a la infància.

La gestió dels espais públics no pot obviar aquestes percepcions. Així, un cop que s'identificaven i es descrivien els atributs dels que es consideren els millors i els pitjors espais del barri, a les persones entrevistades se'ls ha fet una bateria de preguntes orientades a conèixer com perceben l'encaix d'aquests llocs en el marc de la vida diària al barri de Marianao. S'observa:

- Els bons espais estan investits de totes les característiques positives que es poden atribuir a un lloc: són animats, accessibles, segurs, confortables i coneguts per tothom. En canvi els pitjors espais del barri són també coneguts i accessibles, però estan menys freqüentats i no se'ls considera ni confortables ni segurs.
- En el cas del barri de Marianao també s'observa que la diversitat disminueix als que es consideren els pitjors espais del barri, tota vegada que sembla que aquestes característiques podrien estar motivant el seu abandonament. Malgrat l'escassetat d'opcions per triar, hi ha gent que no va mai o quasi mai als que considera mals espais.

Identificació dels espais per a la vida pública del barri de Marianao. Font: Entrevistes, IERMB

Elements de balanç i diagnosi

Aquest apartat resumeix el treball realitzat fins ara, emfatitzant alguns aspectes que es poden considerar claus i que s'espera puguin ajudar a orientar les decisions sobre el futur dels espais i de la vida pública al barri de Marianao en els pròxims anys. Per a optimitzar l'exposició s'ha optat per un redactat descriptiu, excepte per al darrer apartat, que té caràcter propositiu i s'ha enunciat sintèticament en forma d'objectius.

Marianao és el barri més gran i més densament poblat del municipi de Sant Boi, si bé la seva urbanització es va realitzar molt ràpidament a meitats del segle XX i sense massa planificació. Com ha succeït en altres barris de ràpida densificació, aquest creixement ha generat un seguit de deficiències estructurals que el planejament urbanístic no ha solucionat del tot, si bé s'han pogut fer una sèrie d'ajustos en la rehabilitació del territori, tot proporcionant una sèrie de serveis que s'adeqüin millor a les necessitats de la seva població.

En aquest sentit, durant l'observació s'han fet evidents els esforços que s'han vingut realitzant des de l'Ajuntament i des de les institucions més properes al barri per tal de mantenir i millorar la qualitat dels espais de Marianao. Per exemple, això es palesa molt clarament en les intervencions orientades a pacificar el trànsit de vehicles (limitacions de velocitat, passos de vianants a nivell,...), però també en el propi manteniment dels elements de suport per als vianants (bancs, il·luminació, neteja...), que s'ha comprovat que són aspectes molt cuidats al barri, en relació als quals només s'han detectat incidències molt puntuals.

I malgrat tot, les diverses intervencions urbanístiques que s'han realitzat no han aconseguit aportar una provisió d'espais públics responguin adequadament a les necessitats comunitàries i de socialització de la població. D'una banda, això passa perquè els canvis associats al planejament i l'ordenació territorial no han comportant grans transformacions en l'estructura del barri. En aquest sentit cal tenir en compte que, si bé s'ha aconseguit crear i augmentar les zones verdes i d'estada al barri, alguns dels instruments de planificació previstos per Marianao no han estat executats a dia d'avui.

D'altra banda, cal considerar la pròpia estructura de l'àmbit. Aquesta està caracteritzada per una trama interna de carrers amb un carril de circulació i, sobretot, amb cordons d'aparcament a una banda o a ambdós costats de la calçada. A l'anterior cal afegir que les voreres no són generoses, el que tot plegat genera dificultats de convivència entre les persones i els vehicles.

Aquest problema ha emergit de forma reiterada a les entrevistes, i té com a mínim dues manifestacions. Com s'ha dit, als carrers més estrets la principal dificultat deriva de la poca amplada de les voreres; en canvi als carrers més amples el problema és que aquestes vies també són les més utilitzades pels conductors, amb els costos que això implica en termes de seguretat vial, de contaminació acústica i desconfort per a les persones usuàries.

A Marianao, l'espai destinat al vianant queda pràcticament reduït a les voreres que envolten les illes d'edificis, amb l'excepció que suposen les petites places ubicades a l'interior i de les tres grans places ubicades al perímetre del barri. Respecte de les places interiors, l'observació i les entrevistes han permès comprovar que la plaça de l'Assemblea i la plaça de la Bòbila són les que estructuren bona part de la vida social del barri, però s'aprecien símptomes de declivi urbanístic i social a la plaça de la Generalitat. Malgrat és un espai històric, el perímetre de vehicles aparcats al voltant de la plaça dificulta tant l'accés com la visibilitat de l'espai des del carrer. Tot i que es produeix certa freqüentació, sovint aquesta plaça se cita com un espai a evitar per motius del mal ambient i de la inseguretat que es generen, sobretot a darrera hora de la tarda, quan es comença a fer fosc.

Més apreciades i utilitzades que les anteriors són les places perimetrals del barri. Destacarem sobretot la plaça de Teresa Valls i Diví, i no només perquè aquesta ha estat considerada pels veïns i les veïnes com un dels millors espais del barri per a l'ús social i comunitari, sinó també perquè s'han vist dinàmiques i processos prou interessants que pensem poden servir d'exemple, fins i tot orientar, futures intervencions

sobretot en la façana nord del barri. Més concretament, les dades han permès veure com el valor d'ús social i comunitari no se circumscriu als límits físics de la pròpia plaça, sinó que s'estén més enllà i funcionalment també integra a la Plaça de Montserrat Roig. Tota aquesta àrea es configura funcionalment com una important clúster d'ús social i comunitari. Part de l'explicació sembla estar en les actuacions de pacificació del trànsit realitzades al Carrer d'Antonio Machado, doncs les connexions i la facilitat de pas a peu haurien permès que tota aquesta àrea sigui percebuda i operi com un sol espai per a la població resident.

La situació que s'acaba de descriure contrasta amb les dinàmiques socials que es produeixen a les places del carrer Lleida. Malgrat la seva proximitat geogràfica i que també són espais molt freqüentats, la circulació de vehicles pels carrers de Joaquim Auger i de Montmany fragmenten el traçat i dificulten el recorregut a peu per aquesta zona. L'espai no opera com una gran àrea d'ús comunitari, sinó que els usos es fragmenten i es presenten especialitzats en funció de la zona: estada i joc infantil a tocar de Joaquim Auger, zona de pas i estada puntual a tocar del carrer de Montmany.

Si fins ara s'havien exposat els elements més negatius, aquesta experiència mostra que és possible fomentar espais de trobada i de vida social a Marianao, que es podria articular en base a donar continuïtat física i funcional als parcs de la façana nord del barri. Pensem que es tracta d'una qüestió interessant a valorar, perquè ara per ara es constata la necessitat i es demanden més espais per a la comunitat. Un indicador molt interessant en aquest sentit és la desterritorialització de les pràctiques socials, atès que molt sovint es considera que els millors espais per passejar, per a què jugui la infància o per a fer esport a l'aire lliure estan fora del barri.

En aquest últim sentit, destaquen el Parc de la Muntanyeta, el Parc de Marianao, el Parc del Drac o els Jardins Puig del Castell. Malgrat tots aquests espais queden fora de l'àmbit d'estudi, exerceixen una gran influència sobre la vida pública del barri. També són importants la Muntanya de Sant Ramon i el camí del riu Llobregat. No hi ha dubte que un dels grans avantatges del barri és que la connexió i la comunicació del barri amb aquests espais exteriors és bona, però sens dubte millorable des del punt de vista de la mobilitat a peu, molt especialment quant a la connexió amb el Parc Fluvial.

Gran part d'aquesta investigació ha consistit en observar què fan, a on s'estan i com es relacionen les persones. Els resultats suggereixen que, malgrat les narratives sobre el declivi de la vida pública als barris, les interaccions i relacions socials en públic no només són freqüents, sinó que impliquen un ordre subjacent que permet apreciar diferents pautes de freqüentació i d'ús dels espais del barri. En aquest sentit a Marianao s'han observat algunes mancances, però també fortaleeses. Considerant tot el que s'ha exposat, pensem que en la promoció de la vida pública al barri de Marianao seria interessant abordar els següents reptes o objectius en els propers anys:

- # Executar el Pla Especial d'ordenació del subsol i afrontar, en la mesura del possible, la remodelació de la plaça de la Generalitat per a potenciar el seu ús social i adequar-la a les necessitats de la població.
- # Actualitzar i implementar les actuacions previstes per la Modificació puntual del PGM a l'entorn dels carrers d'Antoni Gaudí i Benviure.
- # Desenvolupar el Pla Especial d'assignació d'usos i ordenació per a la millora de l'equipament de la Fundació Marianao situat al carrer Girona 30.
- # Treballar per pacificar el trànsit i reforçar la connexió funcional i aprofitar la concatenació d'espais verds perimetrals de la façana nord del barri.
- # Reforçar les connexions i el valor d'ús social del riu Llobregat i de la muntanya de Sant Ramon reforçant els accessos a la via verda de l'AMB i la promoció de més punts de pas al Parc Fluvial.

Annex de mapes

Valors naturals i paisatgístics/ Zones protegides

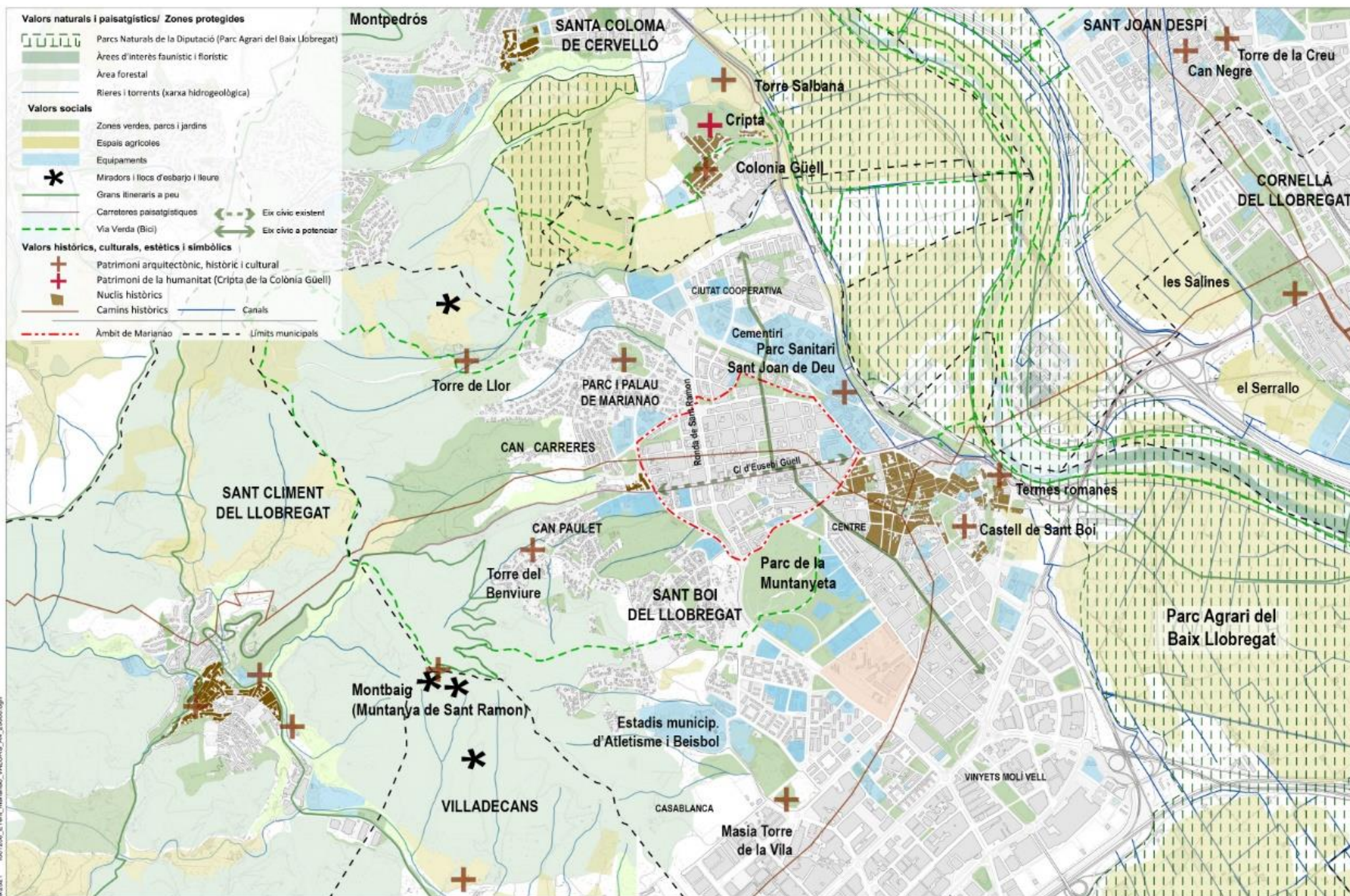
- Parcs Naturals de la Diputació (Parc Agrari del Baix Llobregat)
- Àrees d'interès faunístic i florístic
- Àrea forestal
- Rieres i torrents (xarxa hidrogeològica)

Valors socials

- Zones verdes, parcs i jardins
- Espais agrícoles
- Equipaments
- Miradors i llocs d'esbarjo i lleure
- Grans itineraris a peu
- Carreteres paisatgístiques
- Via Verda (Bici)
- Eix civís existent
- Eix civís a potenciar

Valors històrics, culturals, estètics i simbòlics

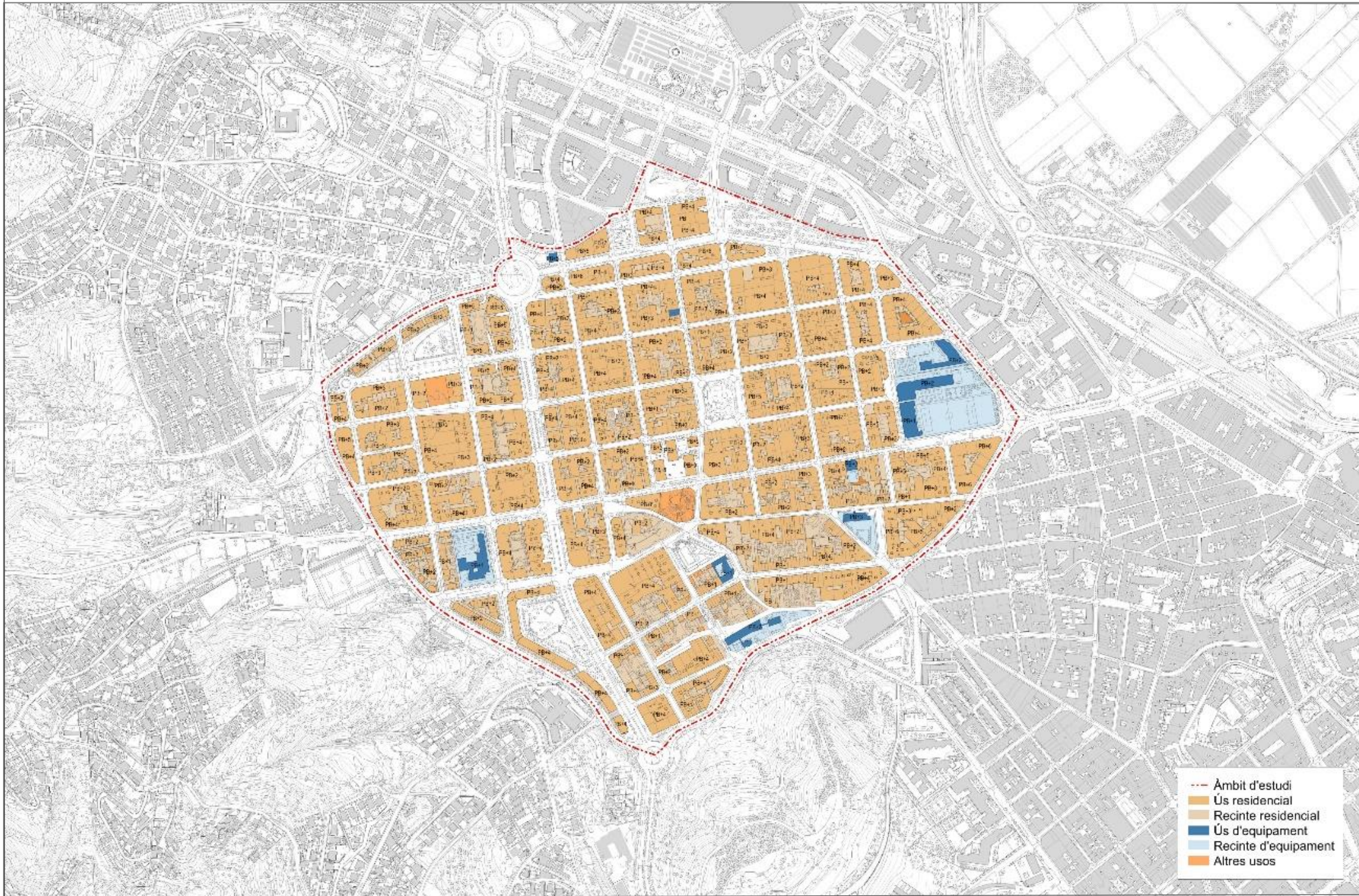
- Patrimoni arquitectònic, històric i cultural
- Patrimoni de la humanitat (Cripta de la Colònia Güell)
- Nuclis històrics
- Camins històrics
- Canals
- Àmbit de Marianao
- Límits municipals

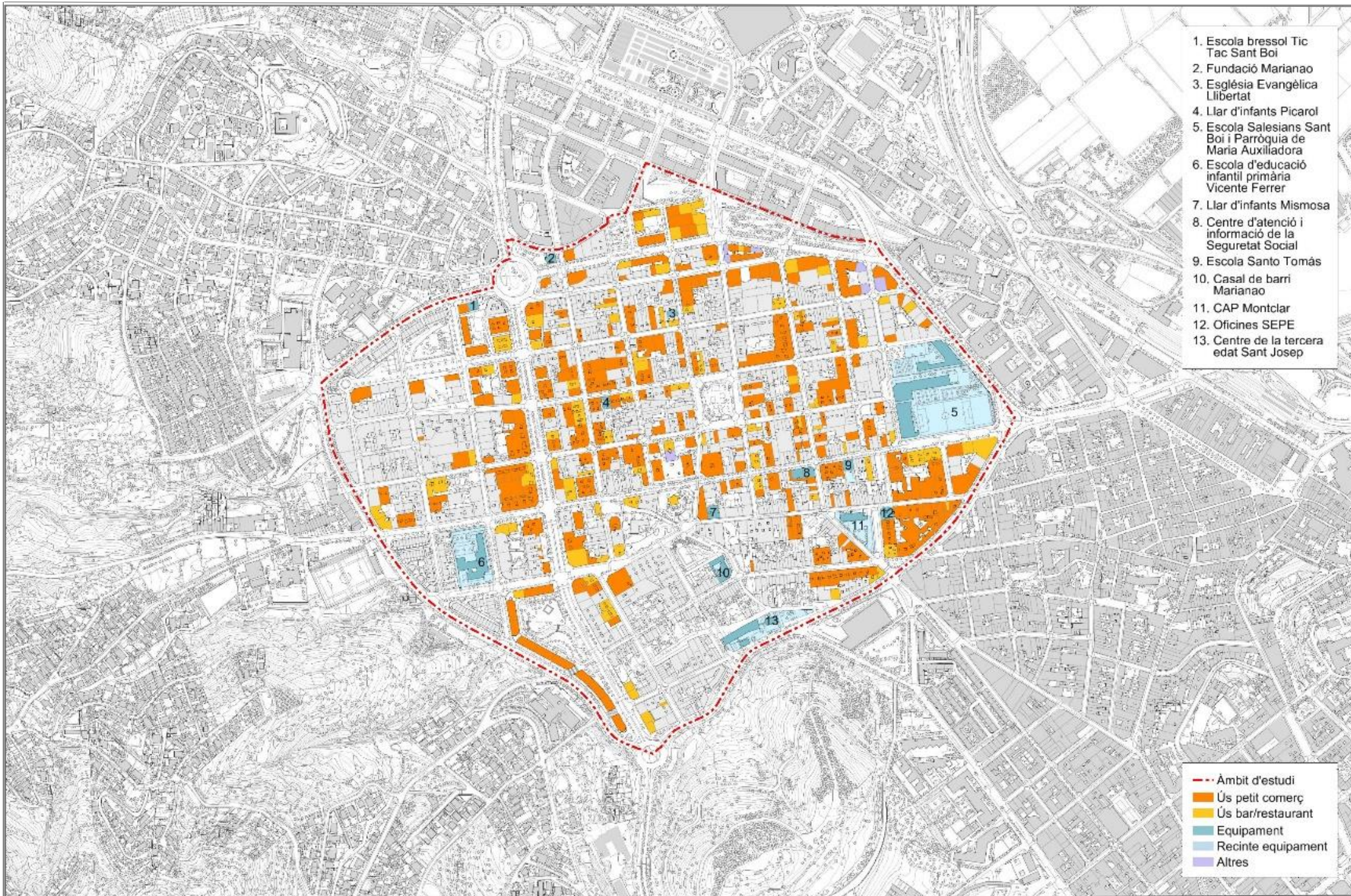
GUIA CONVIVÈNCIA AMB

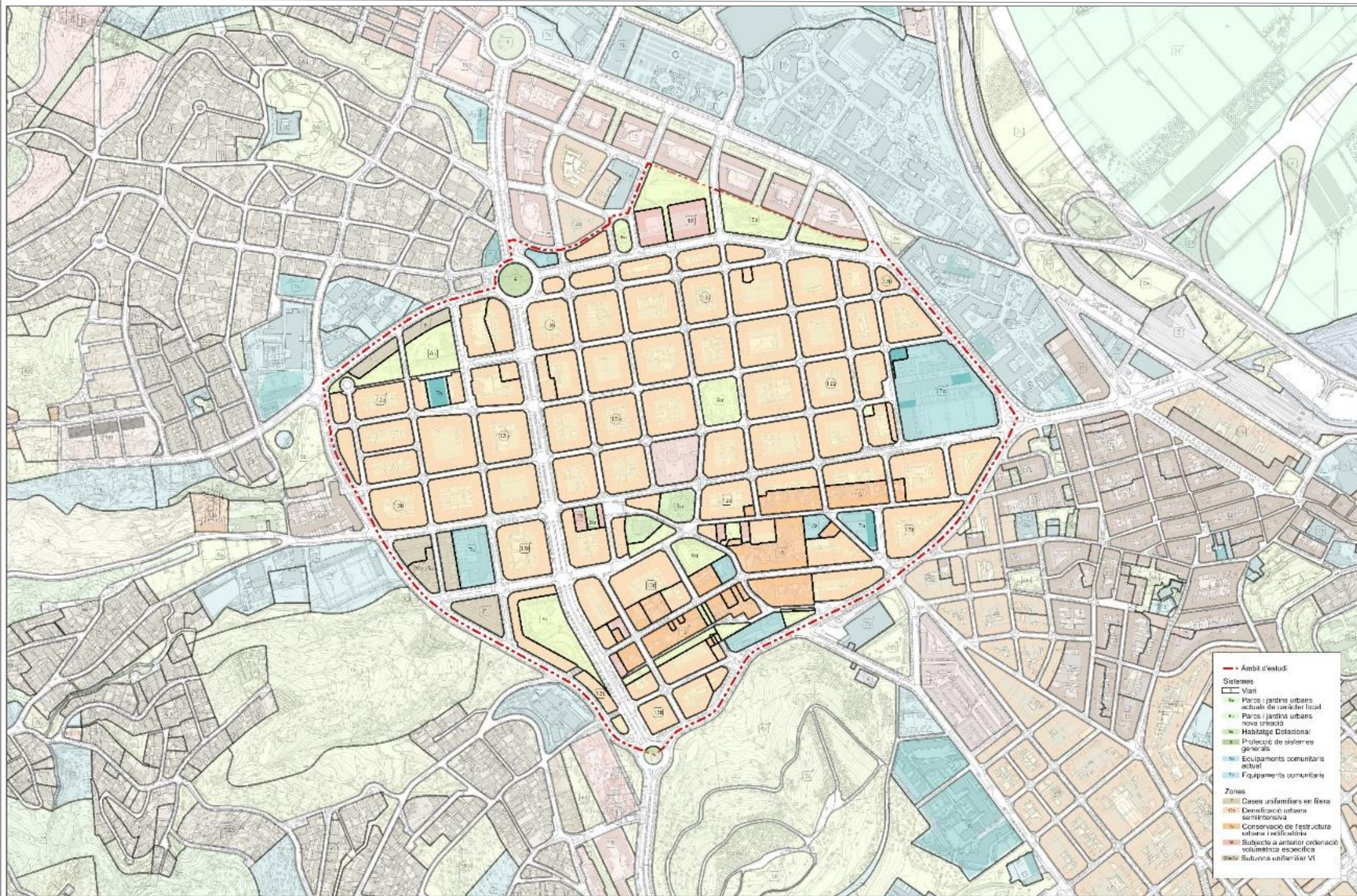

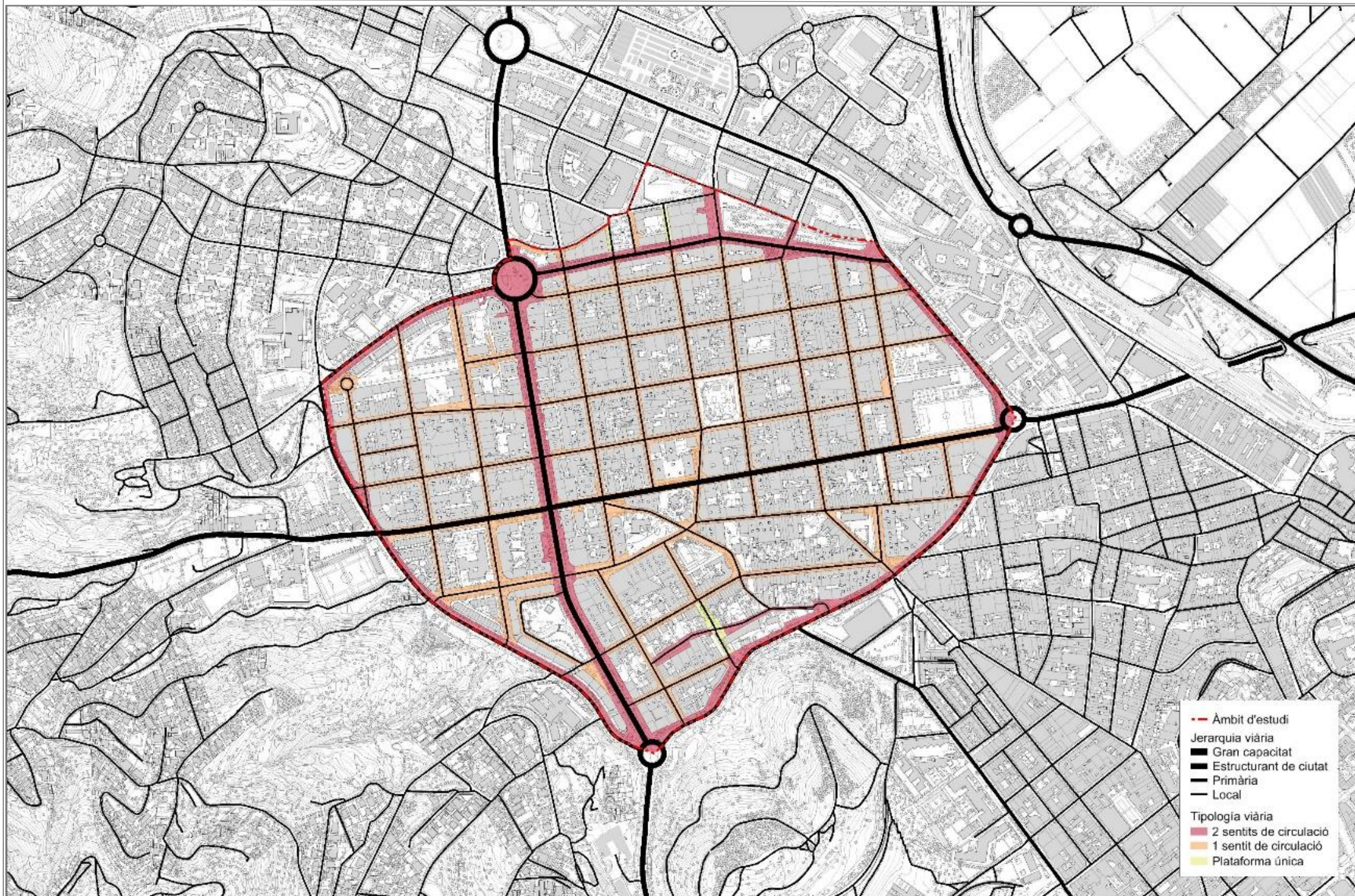
1:25.000

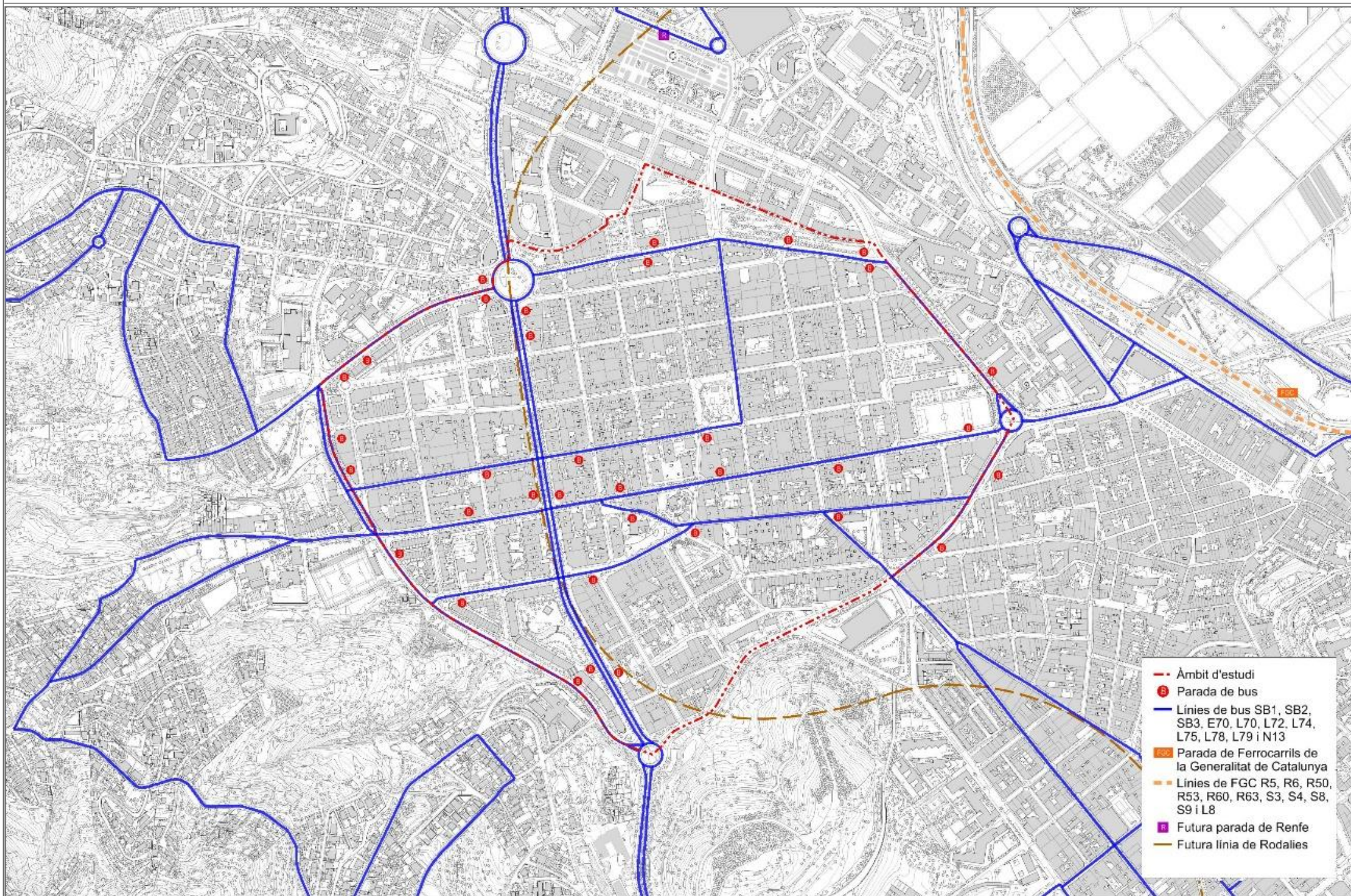

- Àmbit d'estudi
- Us residencial
- Recinte residencial
- Us d'equipament
- Recinte d'equipament
- Altres usos

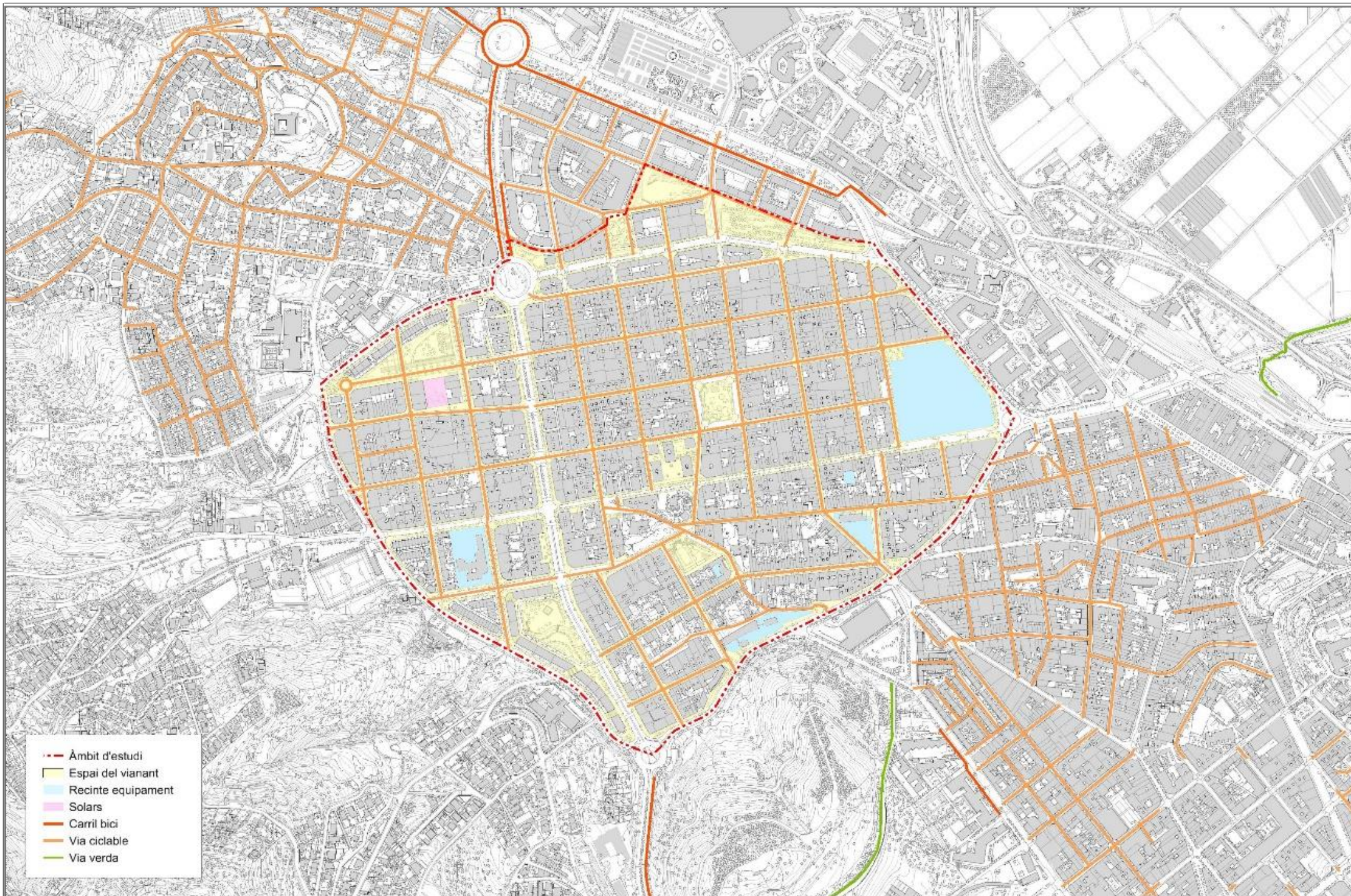

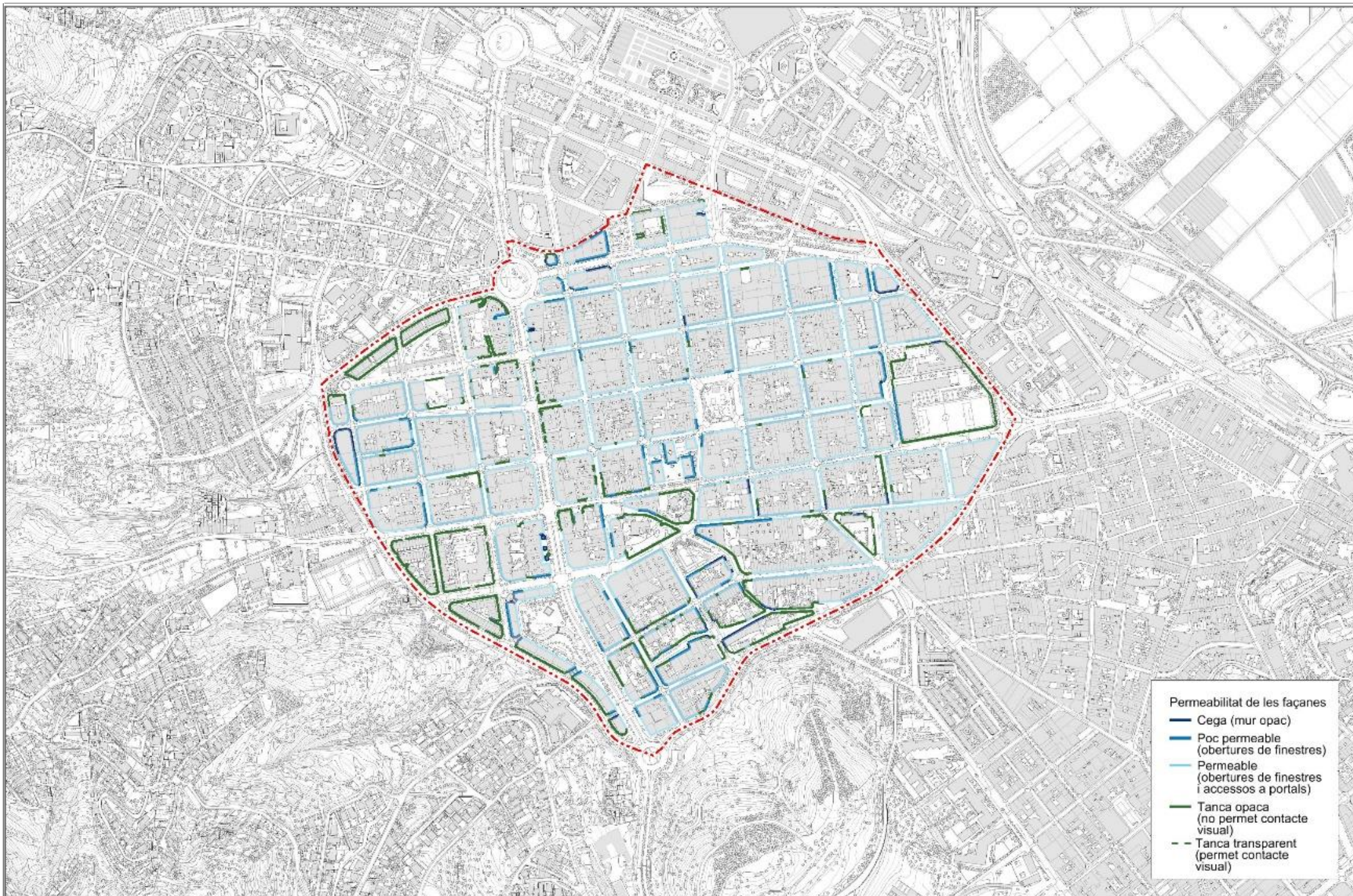

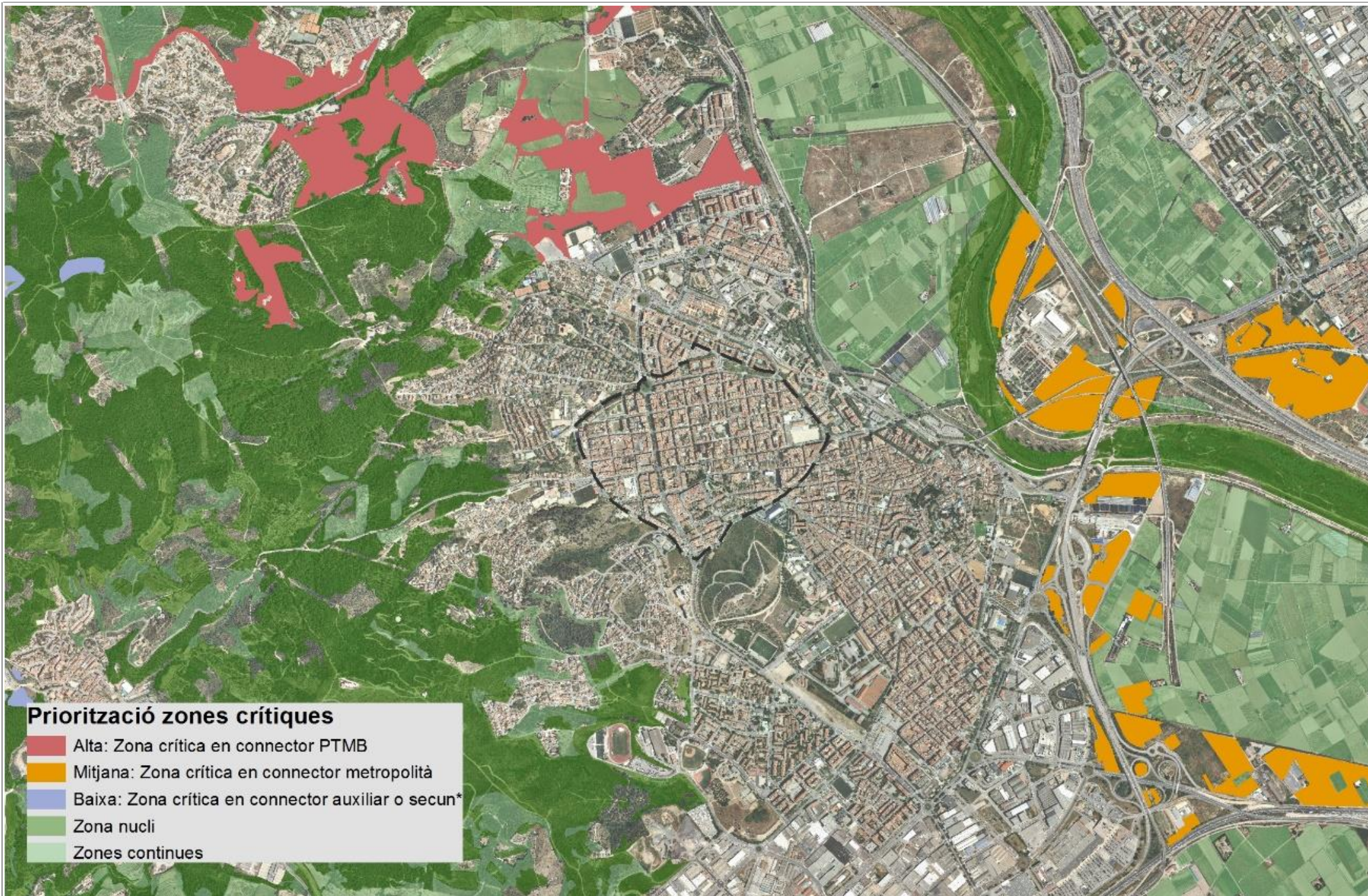

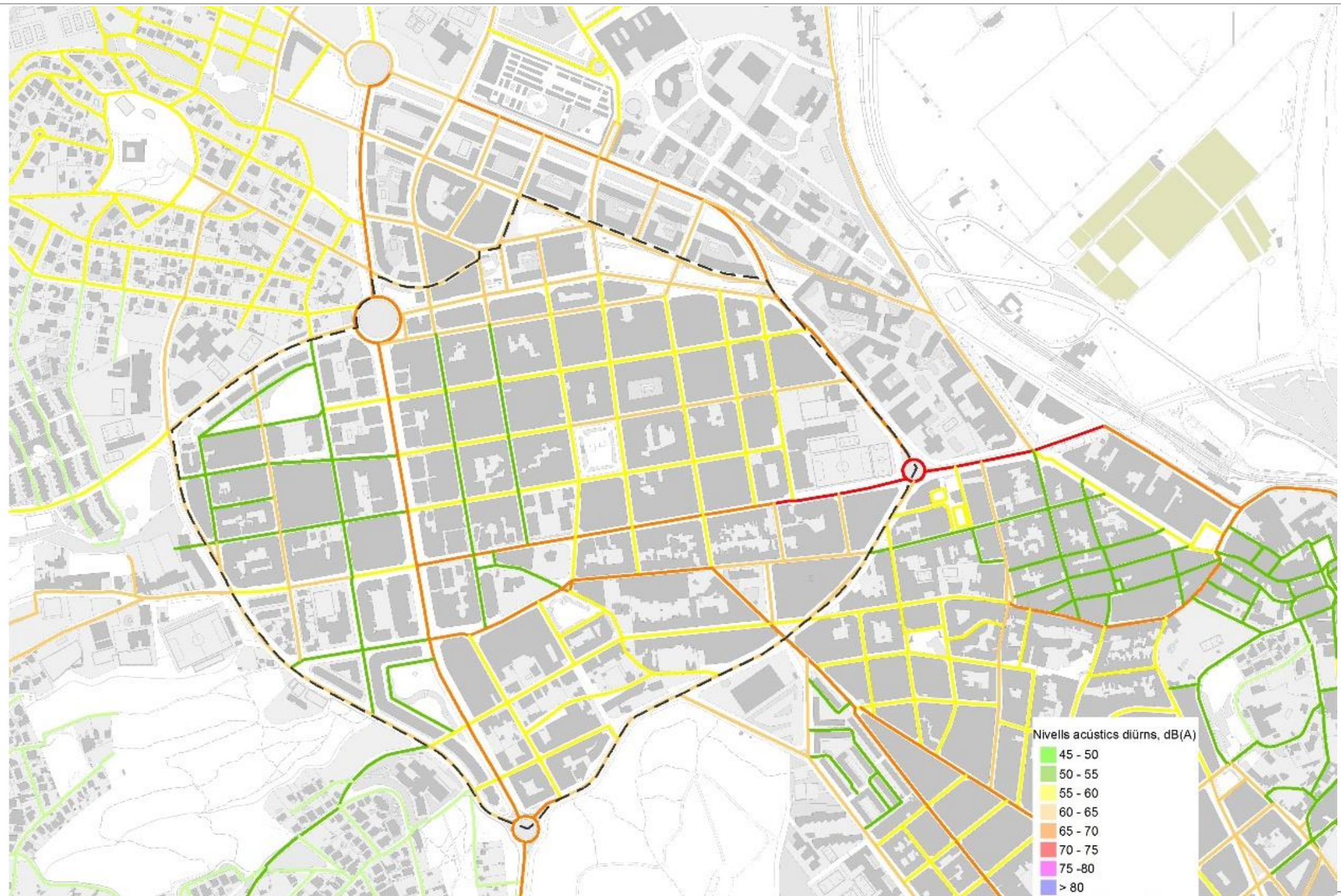
- Àmbit d'estudi
- Parada de bus
- Línies de bus SB1, SB2, SB3, E70, L70, L72, L74, L75, L78, L79 i N13
- Parada de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
- Línies de FGC R5, R6, R50, R53, R60, R63, S3, S4, S8, S9 i L8
- Futura parada de Renfe
- Futura línia de Rodalies

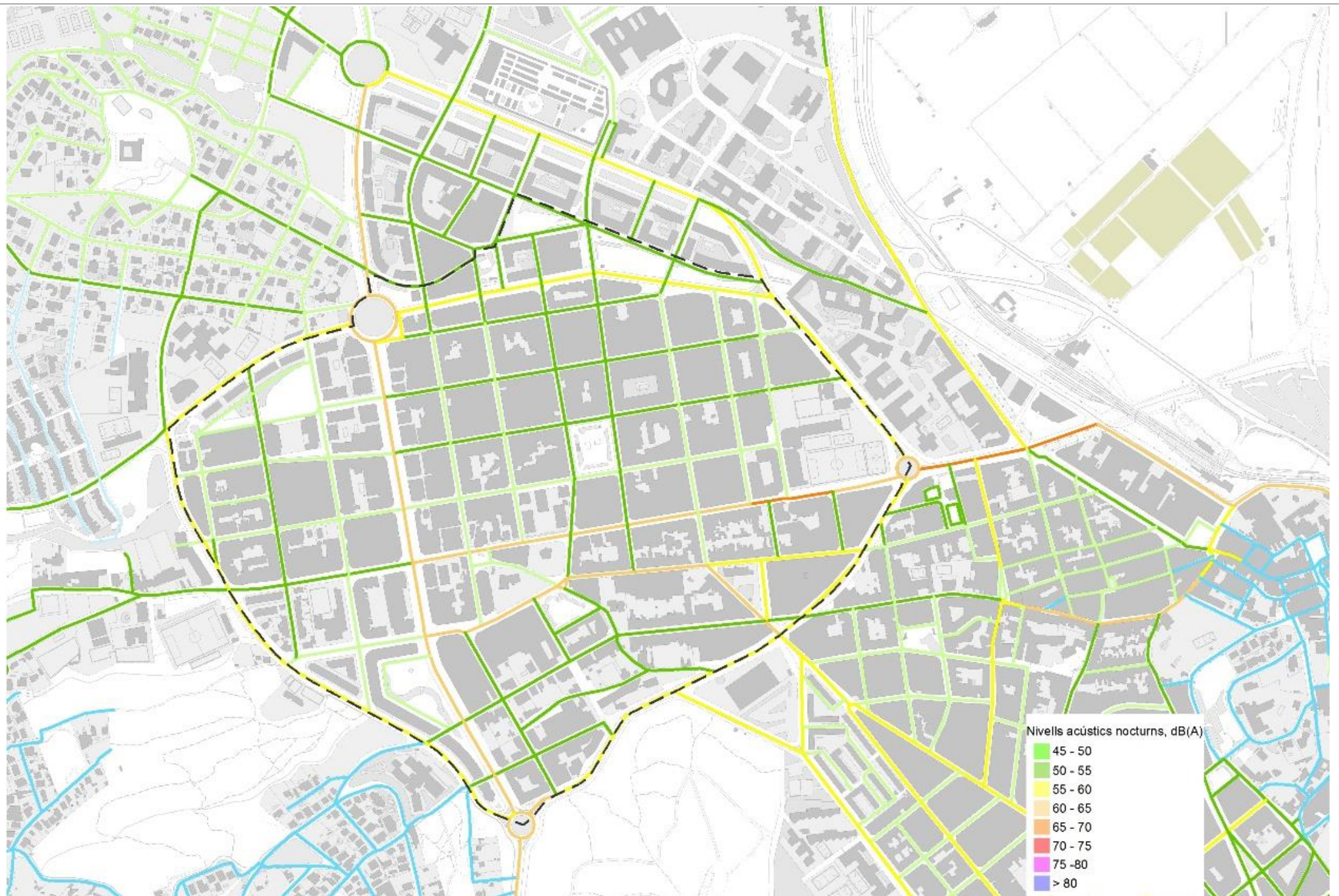

- Permeabilitat de les façanes**
- Cega (mur opac)
  - Poc permeable (obertures de finestres)
  - Permeable (obertures de finestres i accessos a portals)
  - Tanca opaca (no permet contacte visual)
  - - Tanca transparent (permet contacte visual)

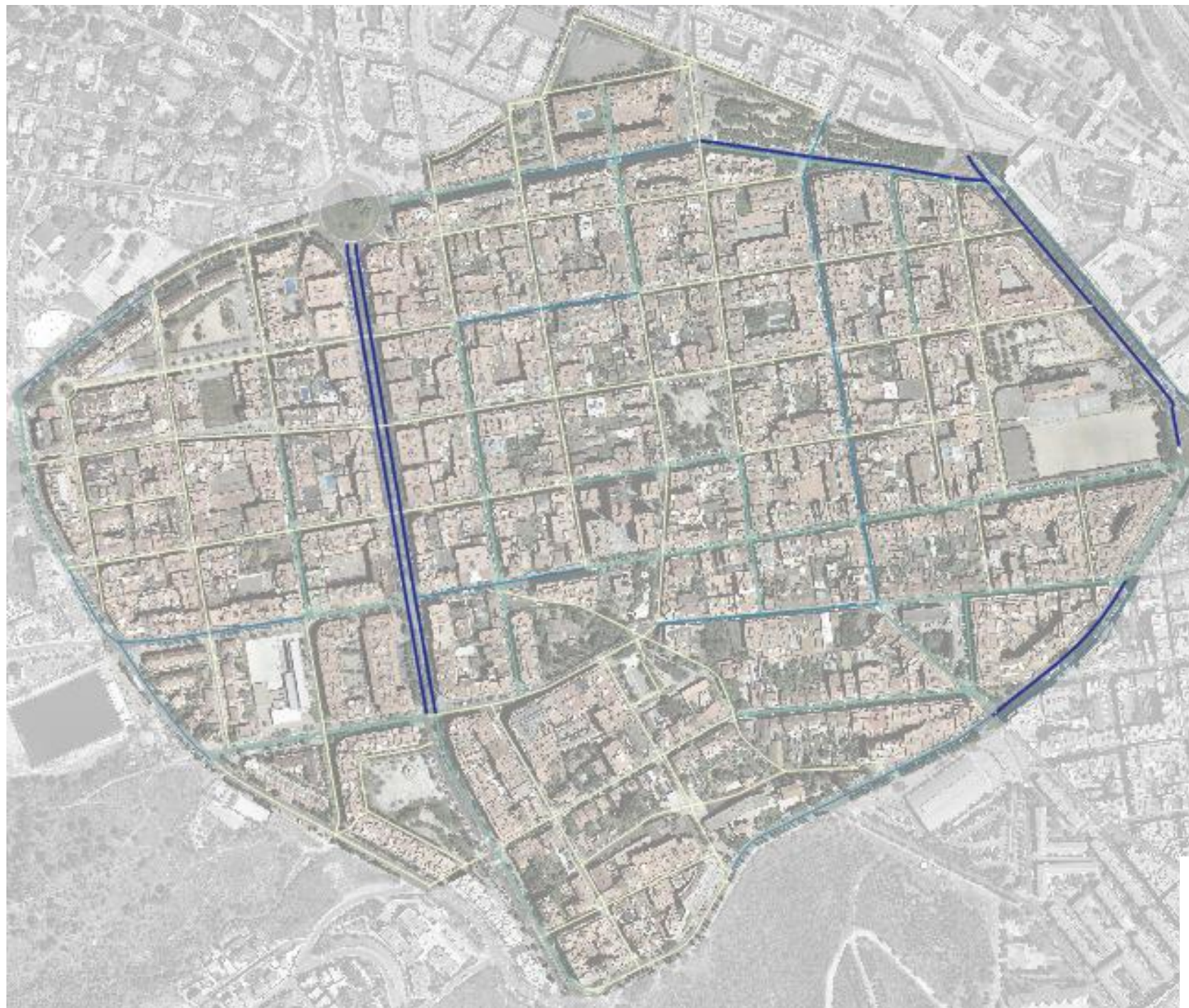

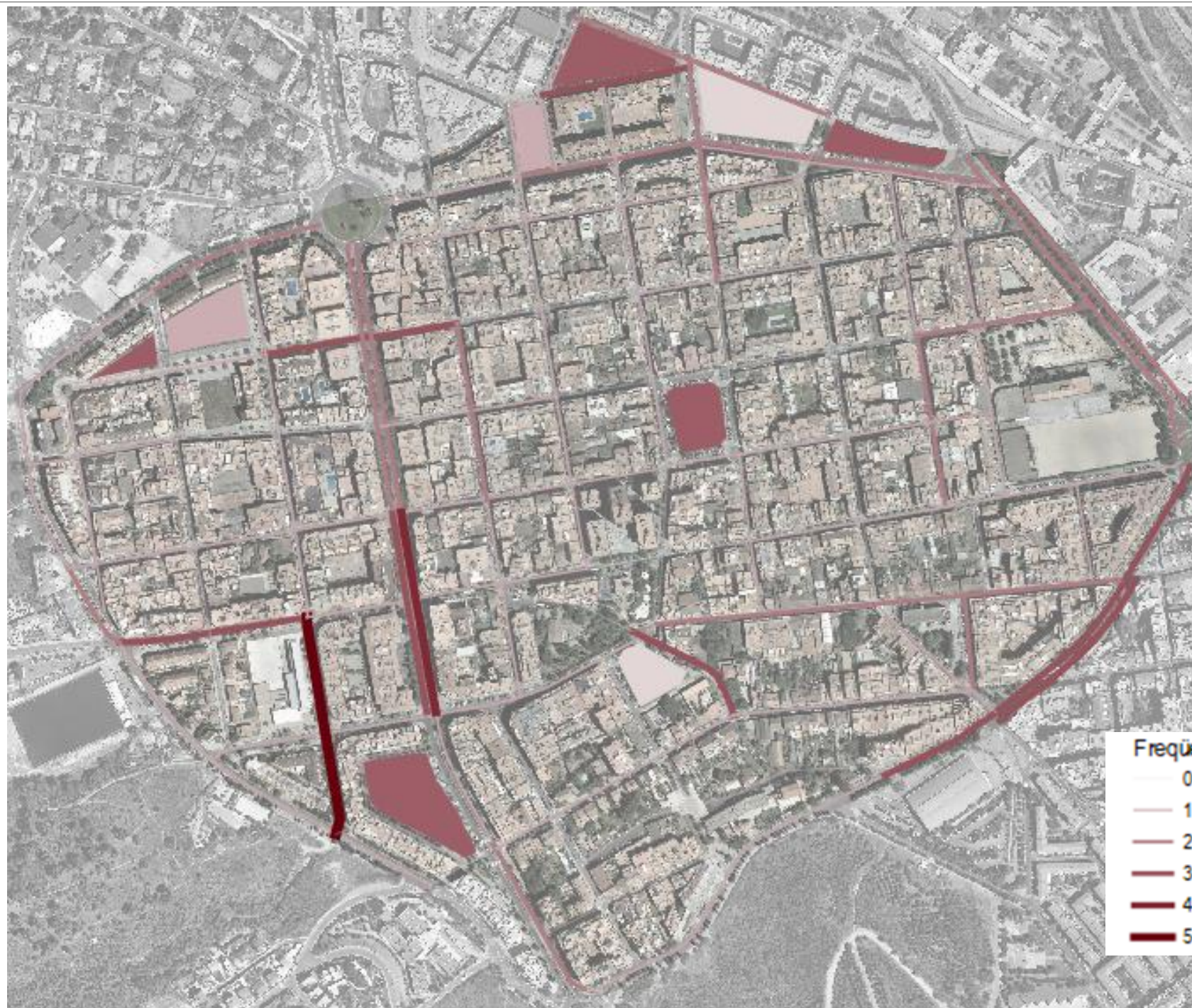
Nivell soroll persones i vehicles

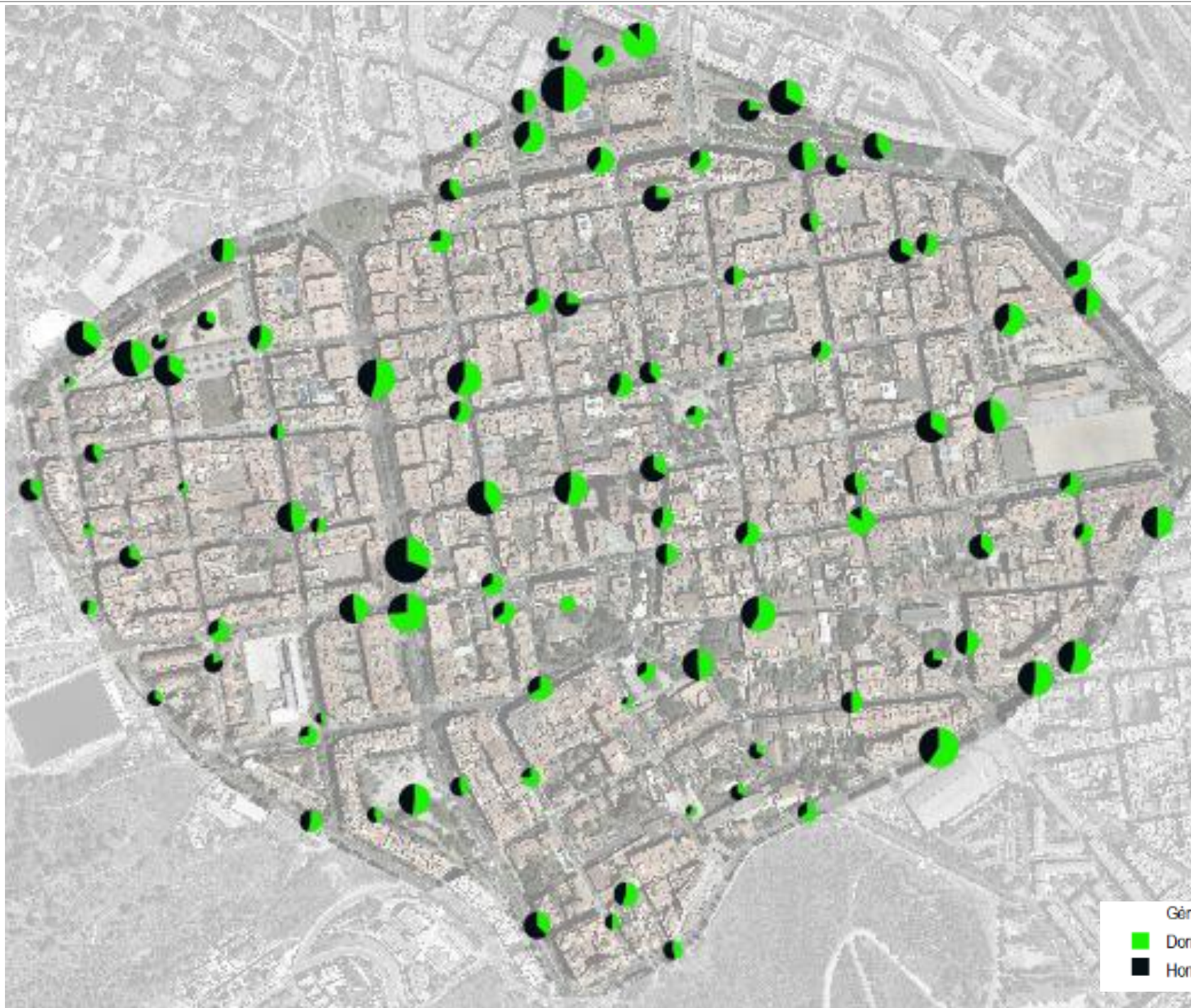
- Molt baix
- Baix
- Mitjà
- Alt

Trànsit de vehicles

Molt baix	Yellow line
Baix	Green line
Mitjà	Light blue line
Alt	Dark blue line

Gènere
 ■ Dones
 ■ Homes

